

บทบาทเทศบาลนครปากเกร็ดในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน
ในการแก้ไขปัญหาหน้าเสาธง

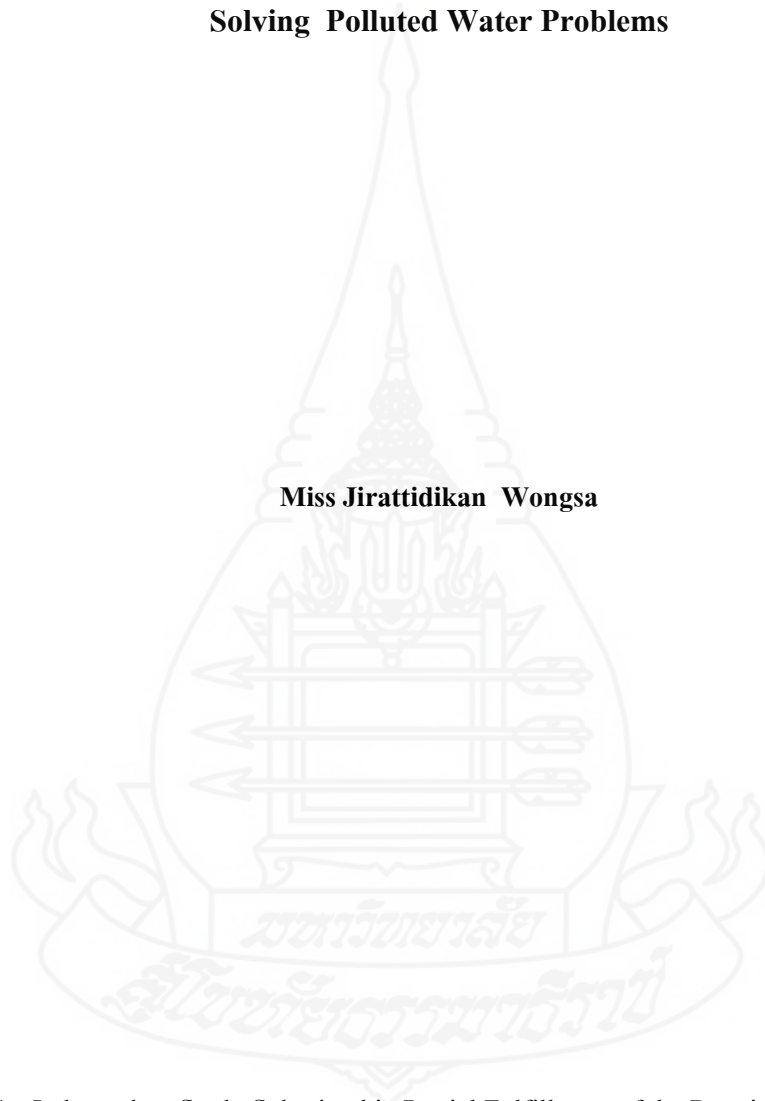
นางสาวจิรัฐติกาล วงษา

การศึกษาค้นคว้าอิสระนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต
แขนงวิชาการเมืองการปกครอง สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

พ.ศ. 2555

**The Role of Pak Kret Municipality in Promoting People's Participation for
Solving Polluted Water Problems**

Miss Jirattidikan Wongsu

An Independent Study Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for
the Degree of Master of Political Science in Politics and Government

School of Political Science

Sukhothai Thammathirat Open University

2012

หัวข้อการศึกษาชั้นคว่ำอิสระ ขอบเขตเทศบาลนครปากเกร็ดในการส่งเสริมการมีส่วนร่วม
ของประชาชนในการแก้ไขปัญหาน้ำท่วม
ชื่อและนามสกุล นางสาวจิรัฐิชาติ วงษา
แขนงวิชา การเมืองการปกครอง
สาขาวิชา รัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
อาจารย์ที่ปรึกษา อาจารย์ ดร. วรวิทย์ ใจจนปล

การศึกษาชั้นคว่ำอิสระนี้ ได้รับความเห็นชอบไว้ในส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรระดับปริญญาโท เมื่อวันที่ 24 กรกฎาคม 2556

คณะกรรมการสอบการศึกษาชั้นคว่ำอิสระ

..... ประธานกรรมการ
(อาจารย์ ดร. วรวิทย์ ใจจนปล)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. สโรจ ชัยประเสริฐ)

.....
(รองศาสตราจารย์ ดร. สโรจ ชัยประเสริฐ)
ประธานกรรมการ ระดับสาขาวิชารัฐศาสตร์

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาครั้งนี้ สำเร็จลุล่วงลงด้วยดีเพราะได้รับความอนุเคราะห์ ความช่วยเหลือ การสนับสนุน และการให้ความร่วมมือจากเทศบาลนครปากเกร็ด และชุมชนในเขตเทศบาลนครปากเกร็ด ประกอบด้วย ผู้บริหารเทศบาลนครปากเกร็ด ข้าราชการฝ่ายประจำเทศบาลนครปากเกร็ดผู้นำชุมชนในเขตเทศบาลนครปากเกร็ด

ขอกราบขอบพระคุณ คณาจารย์ เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง ในสาขารัฐศาสตร์ทุกท่านของ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ให้คำแนะนำช่วยเหลือ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง อาจารย์ ดร. วรวิทย์ วัฒนพล อาจารย์ที่ปรึกษางานวิจัย ที่ให้ข้อคิด คำแนะนำ คำชี้แนะ ให้กำลังใจ วิพากษ์วิจารณ์ ปรับปรุงแก้ไขงานวิจัยนี้มาโดยตลอดระยะเวลาการศึกษาวิจัยจนเสร็จสมบูรณ์ และขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ธโรศธร ตูทองคำ ที่ได้เสียสละเวลาอันมีค่า มาร่วมเป็นกรรมการสอบการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ทำให้งานศึกษาวิจัยฉบับนี้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

หวังเป็นอย่างยิ่งว่า งานศึกษาวิจัยเรื่องนี้จะ เป็นประโยชน์ต่อการเกิดองค์ความรู้ใหม่ ในแนวทางการพัฒนาที่ยั่งยืนและจรรโลงไว้ซึ่งระบอบประชาธิปไตยอย่างแท้จริง โดยพลังของชุมชนตามแนวความคิดการมีส่วนร่วมของประชาชน เพื่อความอยู่ดีมีสุขของประชาชนในพื้นที่ต่อไป

จิรัฎฐิติกาล วงษา

กรกฎาคม 2555

ชื่อการศึกษา คั่นคว้ออิสระ บทบาทเทศบาลนครปากเกร็ดในการส่งเสริมการมีส่วนร่วม
ของประชาชนในการแก้ไขปัญหาหน้าเลีย

ผู้ศึกษา นางสาวจิรัฐติกา วงษา รหัส 2528001452 **ปริญญา** รัฐศาสตรมหาบัณฑิต (การเมือง
การปกครอง) **อาจารย์ที่ปรึกษา** อาจารย์ ดร. วรวิทย์ โรจนพล **ปีการศึกษา** 2555

บทคัดย่อ

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาบทบาทเทศบาลนครปากเกร็ดในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหาหน้าเลีย (2) ศึกษาปัญหา และอุปสรรคของบทบาทเทศบาลนครปากเกร็ดในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหาหน้าเลีย (3) เพื่อเสนอแนะแนวทางปรับปรุงแก้ไขบทบาทเทศบาลนครปากเกร็ดในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหาหน้าเลีย

การศึกษาค้นคว้านี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ได้แก่ กลุ่มผู้บริหารเทศบาลนครปากเกร็ด กลุ่มข้าราชการประจำ กลุ่มผู้นำชุมชน ประชาชนใช้การสุ่มแบบเฉพาะเจาะจง จำนวน 10 คน เครื่องมือในการวิจัยใช้แบบสัมภาษณ์ และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา

ผลการศึกษาพบว่า (1) บทบาทเทศบาลนครปากเกร็ดในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหาหน้าเลีย คือการดำเนินด้านกฎหมาย เทศบัญญัติ/ระเบียบต่างๆ เพื่อประโยชน์ในการควบคุมคุณภาพน้ำ การส่งเสริมเครือข่ายให้เป็นพลังขับเคลื่อนกิจกรรมการมีส่วนร่วมของประชาชน จัดการประชุมหรือสัมมนาร่วมกับภาคประชาชน การดำเนินเผยแพร่และประชาสัมพันธ์สร้างจิตสำนึกการมีส่วนร่วมให้กับประชาชน (2) ปัญหาและอุปสรรคปัจจัยภายในเทศบาลนครปากเกร็ด คือ ขาดบุคลากรและผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านในการให้ความรู้การมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาหน้าเลีย และขาดการทำงานแบบเชิงรุกของเจ้าหน้าที่ ส่วนปัญหาและอุปสรรคปัจจัยภายนอกเทศบาลนครปากเกร็ด คือ ค่านิยมในการดำเนินชีวิตแบบเดิมๆ ไม่ยอมรับการเปลี่ยนแปลง อีกทั้งประชาชนไม่เห็นความสำคัญและไม่เข้าใจการเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาหน้าเลีย (3) ข้อเสนอแนะแนวทางแก้ไขปัจจัยภายในเทศบาลนครปากเกร็ด คือ การปรับเปลี่ยนการดำเนินงานให้สอดคล้องในทางปฏิบัติโดยจัดเป็นระบบทั้งการพัฒนาบุคลากรการเพิ่มโครงการและงบประมาณ ส่วนข้อเสนอแนะแนวทางแก้ไขปัจจัยภายนอกเทศบาลนครปากเกร็ด คือ การส่งเสริมให้ประชาชนไปศึกษาดูงานที่อื่นๆ เพื่อนำมาปรับปรุงในพื้นที่ และให้มีการประกวดผลงานในการพัฒนาคลองต่างๆ โดยมอบรางวัลเกียรติคุณเพื่อเป็นขวัญกำลังใจแก่ชุมชนต่อไป

คำสำคัญ เทศบาลนครปากเกร็ด บทบาท การมีส่วนร่วมของประชาชน ปัญหาหน้าเลีย

Independent Study title: The Role of Pak Kret Municipality in Promoting People's Participation for Solving Polluted Water Problems

Author: Miss Jirattidikan Wongsai; **ID:** 2528001452; **Degree:** Master of Political Science (Politics and Government); **Independent Study advisor:** Dr. Wornwaluncha Rojanapol; **Academic year:** 2012

Abstract

The objectives of this research were (1) to study the role of Pak Kret Municipality in promoting public participation in solving the water pollution problem; (2) to study the problems faced by Pak Kret Municipality in fulfilling that role; and (3) to form recommendations for solving those problems and improving the role of Pak Kret Municipality.

This was a qualitative research based on interviews with 10 key informants, chosen through purposive sampling, consisting of Pak Kret Municipality administrators, regular government employees, community leaders, and residents of Pak Kret. Data were collected using an interview form and analyzed through descriptive analysis.

The results showed that: (1) The role that Pak Kret Municipality played in promoting public participation in solving the water pollution problem was mainly legal measures, in terms of legislating municipal orders and rules to control water quality; promoting citizens networks as a force to drive public participation; joining civic organizations to organize meetings or seminars on the topic; and using public relations to promote awareness and stimulate public participation. (2) Problems could be divided into internal and external factors. The internal factors were a lack of personnel, especially a lack of specialists to inform the public; and reluctance on the part of officials to be proactive in their work. External factors were the value among citizens of maintaining the status quo and their usual way of life, resistance to change, lack of understanding and lack of interest in participating to solve the water pollution problem. (3) Recommendations for solving Pak Kret Municipality's internal problems are to change work systems to be consistent with practical operations, to systematically develop the personnel, and to add more projects and budget for promoting public participation in solving water pollution. Recommendations for solving the external problems are to take citizen groups on study trips to see how water pollution is managed in other towns and to start an awards program to give prizes to the communities that are most successful in developing their canals.

Keywords: Pak Kret Municipality, public participation, water pollution

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญภาพ	ฅ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	3
กรอบแนวคิดการวิจัย	4
ขอบเขตของการวิจัย	5
นิยามศัพท์เฉพาะ	6
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	6
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	7
แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการปกครองส่วนท้องถิ่น	7
แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับชุมชนท้องถิ่น	14
แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการกระจายอำนาจ	23
แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน	28
สภาพทั่วไปของเทศบาลนครปากเกร็ด	35
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	39
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	43
ประชากร	44
กลุ่มตัวอย่าง	44
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	45
การเก็บรวบรวมข้อมูล	46
การวิเคราะห์ข้อมูล	46
บทที่ 4 บทวิเคราะห์	47
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	47

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปราย และข้อเสนอแนะ	79
สรุปการวิจัย	80
อภิปรายผลการศึกษาวิจัย	85
ข้อเสนอแนะ	89
บรรณานุกรม	90
ภาคผนวก	95
ก แบบสัมภาษณ์	97
ประวัติผู้ศึกษา	101

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดการวิจัย	4
ภาพที่ 2.1 แผนที่เทศบาลนครปากเกร็ด	38

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ประเทศไทยได้มีการตื่นตัวในเรื่องของการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นและการมีส่วนร่วมทางการเมือง ซึ่งเป็นผลมาจากการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 โดยให้ความสำคัญกับการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยมีอำนาจในการบริหารองค์กรอย่างอิสระมากยิ่งขึ้น และมีความสำคัญอย่างเด่นชัดมากขึ้นจากเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 นั้น มีเป้าหมายเพื่อให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการปกครองตัวเอง รวมถึงมีความสามารถมีส่วนร่วมในการปกครองส่วนท้องถิ่นอันจำเป็น มีผลกระทบต่อชีวิตและความเป็นอยู่ของประชาชนในท้องถิ่น สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 10 ที่มีความพยายามจะส่งเสริมกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาและการจัดการความรู้มีมากขึ้น ส่งผลให้ชุมชนมีการรวมตัวรวมกลุ่มและมีการเรียนรู้ร่วมกัน สามารถแก้ไขปัญหาของชุมชนได้ในระดับหนึ่ง เป็นการเตรียมความพร้อมของท้องถิ่นให้สามารถปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพมากขึ้นและมีกลไกการบริหารงานให้พร้อมรับการกระจายอำนาจ (แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 10 บทที่ 3 พ.ศ. 2550-2554) เทศบาลเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 (รวมทั้งที่ได้แก้ไขเพิ่มเติมถึง ฉบับที่ 11 พ.ศ.2543) มาตรา 56 ภายใต้งบบังคับแห่งกฎหมายเทศบาลนครมีอำนาจอิสระในการบริหาร การกำหนดแนวทางการทำงาน การจัดทำแผนพัฒนาและการใช้จ่ายงบประมาณของตนเอง จึงมีหน้าที่โดยตรงในการพัฒนาท้องถิ่นทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม และมีกิจกรรมที่ต้องคุ้มครองดูแลและบำรุงรักษา ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

เทศบาลนครปากเกร็ด เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ได้รับการยกฐานะจาก “สุขาภิบาลปากเกร็ด” เป็น “เทศบาลตำบลปากเกร็ด” วันที่ 1 มกราคม 2535 และได้เปลี่ยนฐานะเป็น “เทศบาลเมืองปากเกร็ด” วันที่ 5 กุมภาพันธ์ 2539 และได้เลื่อนเป็น “เทศบาลนครปากเกร็ด” ตั้งแต่วันที่ 20 เมษายน 2543 จนถึงปัจจุบัน สภาพพื้นที่เป็นที่ราบลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยา เหมาะแก่การเกษตร แต่เนื่องจากความเจริญเติบโต พื้นที่เกือบทั้งหมดจึงแปรสภาพจากการเกษตรไปเป็นการจัดสรรที่ดินเพื่อการอยู่อาศัย อาคารพาณิชย์ คลองสายหลักที่ระบายน้ำจากฝั่งตะวันออกลงสู่แม่น้ำเจ้าพระยา มี

10 สาย และมีคลองไหลเวียนในแนวทิศเหนือใต้ จำนวน 7 สาย ระบายน้ำลงคลองหลัก แหล่งน้ำในเขตเทศบาลนครปากเกร็ด นับว่ามีความสำคัญมาตั้งแต่อดีต การตั้งถิ่นฐานของมนุษย์มักจะตั้งอยู่ตามแหล่งน้ำและได้ใช้ประโยชน์มากมาย ทั้งด้านการคมนาคมขนส่ง การอุปโภคบริโภค เป็นแหล่งผลิตอาหารจากพืชและสัตว์น้ำ แหล่งน้ำเพื่อการเกษตร การอุตสาหกรรม ตลอดจนเป็นสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ ที่สืบทอดวัฒนธรรมและประเพณี เสริมสร้างภูมิทัศน์ให้แก่ชุมชน ที่โล่งสำหรับระบายอากาศของเมือง นอกจากนี้แม่น้ำลำคลองยังเป็นแหล่งรวมของศิลปวัฒนธรรมขนบธรรมเนียมประเพณีวิถีชีวิตที่สร้างสมสืบทอดต่อกันมาจากชุมชนที่ตั้งถิ่นฐานมาแต่โบราณ ซึ่งสิ่งเหล่านี้นับเป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์ ของชุมชนนั้นๆ และมีคุณค่าอย่างยิ่ง สถานการณ์ปัจจุบันบทบาทของแหล่งน้ำได้ลดความสำคัญลงไป เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตและวัฒนธรรมที่เป็นอยู่ เช่น การเดินทางทางน้ำลดลง การใช้น้ำจากระบบประปาและใช้บรรจุในการอุปโภคบริโภคแทน การประกอบอาชีพทางเกษตรที่ลดลง ซึ่งทำให้แม่น้ำ ลำคลองเป็นเพียงที่รองรับการระบายน้ำอย่างเดียว (สำนักงานเทศบาลนครปากเกร็ด : 2554)

ปัญหาน้ำเน่าเสียเป็นปัญหาหนึ่งที่มีความสำคัญและมีผลกระทบอย่างมากต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตเทศบาลนครปากเกร็ด ขณะนี้แหล่งน้ำดังกล่าวประสบปัญหาเกี่ยวกับสภาพน้ำเน่าเสีย จากรายงานการตรวจสอบสภาพน้ำเสียในแม่น้ำเจ้าพระยาตอนล่าง พ.ศ. 2554 ของกรมชลประทาน ซึ่งตรวจวัดในช่วงสะพานนนทบุรี(สะพานนวลฉวี) ถึงสถานีโทรมาตรกรมชลประทานปากเกร็ด โดยในช่วงเดือนมกราคม-สิงหาคม 2554 ปริมาณออกซิเจนละลายน้ำ (DO) บริเวณตั้งแต่สะพานนนทบุรี(สะพานนวลฉวี) ถึงสถานีโทรมาตร กรมชลประทานปากเกร็ด ในเดือนมกราคมและสิงหาคม 2554 มีค่าต่ำกว่ามาตรฐาน อยู่ที่ 1.5 - 1.9 ในเดือนมกราคม ปริมาณออกซิเจนละลายน้ำ (DO) บริเวณสะพานนนทบุรี(สะพานนวลฉวี) มีค่าต่ำกว่ามาตรฐาน โดยอยู่ที่ 1.19 บริเวณสถานีโทรมาตร กรมชลประทานปากเกร็ด มีค่าต่ำกว่ามาตรฐาน โดยอยู่ที่ 1.19 ในเดือนกุมภาพันธ์ ปริมาณออกซิเจนละลายน้ำ (DO) บริเวณมีค่าต่ำกว่ามาตรฐานบริเวณสะพานนนทบุรี(สะพานนวลฉวี) มีค่าต่ำกว่ามาตรฐาน โดยอยู่ที่ 1.82 บริเวณสถานีโทรมาตร กรมชลประทานปากเกร็ด มีค่าต่ำกว่ามาตรฐาน โดยอยู่ที่ 1.65 ในเดือนมีนาคม ปริมาณออกซิเจนละลายน้ำ (DO) บริเวณมีค่าต่ำกว่ามาตรฐานบริเวณสะพานนนทบุรี(สะพานนวลฉวี) มีค่าต่ำกว่ามาตรฐาน โดยอยู่ที่ 2.86 บริเวณสถานีโทรมาตร กรมชลประทานปากเกร็ด มีค่าต่ำกว่ามาตรฐาน โดยอยู่ที่ 2.50 ในเดือนพฤษภาคม ปริมาณออกซิเจนละลายน้ำ (DO) บริเวณสถานีโทรมาตร กรมชลประทานปากเกร็ดมีค่าต่ำกว่ามาตรฐาน โดยอยู่ที่ 1.96 (ศูนย์ประมวลและวิเคราะห์สถานการณ์น้ำ กรมชลประทาน:2554)

สำหรับแหล่งกำเนิดน้ำเสียที่สำคัญของเทศบาล คือ น้ำเสียจากชุมชน แหล่งที่อยู่อาศัย และน้ำเสียจากโรงงานอุตสาหกรรม ซึ่งมีแนวโน้มของปริมาณน้ำเสียที่จะเกิดมากขึ้นอีกในอนาคต ซึ่งเป็นปัญหาที่ต้องให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมเพื่อการแก้ไขปัญหาอย่างยั่งยืน เทศบาลนครปากเกร็ดได้กำหนดนโยบายภายใต้แนวคิดการลดปริมาณขยะในชุมชน เพื่อเป็นการส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการในเรื่องสิ่งแวดล้อม และลดภาระของท้องถิ่นในเรื่องการจัดการด้านสิ่งแวดล้อม โดยการลดปริมาณขยะจากแหล่งกำเนิด ด้วยการริเริ่มให้มีโครงการนำร่องจัดตั้ง “ศูนย์รีไซเคิลขยะในชุมชน” ให้ประชาชนทำการคัดแยกขยะจากครัวเรือน แยกขยะที่สามารถนำกลับมาใช้ใหม่ออกจากขยะที่ต้องกำจัดทิ้ง และนำขยะชีวภาพที่ย่อยสลายได้มาผลิตเป็นปุ๋ยชีวภาพ เพื่อคืนประโยชน์สู่ส่วนรวม โดยการบริหารจัดการด้วยชุมชนเองบนพื้นฐานการมีส่วนร่วมของประชาชน และเทศบาลปรับบทบาทเป็นผู้ประสานงานสร้างความร่วมมือ และดำเนินการสนับสนุนการดำเนินงานหลัก โดยจ้างเจ้าหน้าที่ประจำศูนย์ฯ และจัดสรรงบประมาณให้กับโครงการฯ ส่วนคนในชุมชนทำหน้าที่เป็นคณะทำงานบริหารงานศูนย์รีไซเคิลขยะชุมชนพบสุข โดยอาสาสมัครมาทำงานโดยไม่มีเงินค่าตอบแทน ซึ่งจากการตรวจสอบพบว่าชุมชนพบสุข เป็นชุมชนที่มีความพร้อมในเรื่องพื้นที่และความร่วมมือที่จะพัฒนาเป็นโครงการนำร่องขยายผลไปยังชุมชนในเขตเทศบาลต่อไป รีไซเคิล คือ การนำเอาของเสียที่ ผ่านการใช้แล้วกลับมาใช้ใหม่ที่อาจเหมือน หรือไม่เหมือนเดิมก็ได้ เป็นหนึ่งในวิธีการลดขยะ ลดมลพิษให้กับสภาพแวดล้อม ลดการใช้พลังงาน (สำนักงานเทศบาลนครปากเกร็ด : 2554)

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

- 2.1 เพื่อศึกษาบทบาทเทศบาลนครปากเกร็ดในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหาหน้าน้ำเสีย
- 2.2 เพื่อศึกษาปัญหา และอุปสรรคของบทบาทเทศบาลนครปากเกร็ดในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหาหน้าน้ำเสีย
- 2.3 เพื่อศึกษาเสนอแนะแนวทางปรับปรุงแก้ไขบทบาทเทศบาลนครปากเกร็ดในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหาหน้าน้ำเสีย

3. กรอบแนวคิดการวิจัย

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ เป็นการศึกษาบทบาทเทศบาลนครปากเกร็ดในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหาหน้าเสาธง โดยผู้วิจัยได้ทำการค้นคว้าจากเอกสารตำรา งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และการสัมภาษณ์ ประกอบด้วย

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดการวิจัย

4. ขอบเขตของการวิจัย

4.1 ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

กำหนดตามเกณฑ์วัตถุประสงค์ที่ศึกษาตามกลุ่มตัวอย่าง ในการศึกษาครั้งนี้จึงกำหนดขอบเขตของการศึกษาด้านประชากร 3 กลุ่ม คือ กลุ่มฝ่ายบริหาร กลุ่มฝ่ายข้าราชการประจำ กลุ่มฝ่ายผู้นำชุมชน

กลุ่มตัวอย่าง ใช้กลุ่มตัวอย่างเฉพาะเจาะจง ได้แก่

1. กลุ่มฝ่ายบริหาร ได้แก่ นายกเทศมนตรี รองนายกเทศมนตรี อย่างละ 1 คน ประธานสภาเทศบาลนครปากเกร็ด 1 คน สมาชิกเทศบาลนครปากเกร็ดฝ่ายสนับสนุนและฝ่ายค้าน อย่างละ 1 คน
2. ฝ่ายข้าราชการประจำเทศบาลนครปากเกร็ด ได้แก่ ปลัดเทศบาลนครปากเกร็ด 1 คน รองปลัดเทศบาลนครปากเกร็ด 1 คน ผู้อำนวยการกองการสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม 1 คน
3. ผู้นำชุมชน ได้แก่ ประธานชุมชนพบสุข 1 คน ประธานชุมชนเสริมสุขนคร 1 คน

4.2 ขอบเขตด้านเนื้อหา

เนื้อหาที่ศึกษา ประกอบด้วย บทบาทเทศบาลนครปากเกร็ดในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหาหน้าเสาธง ที่นำไปสู่การดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล รวมทั้งปัจจัยภายในและภายนอกที่เป็นปัญหา อุปสรรค บทบาทเทศบาลนครปากเกร็ดในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหาหน้าเสาธง ตลอดจนข้อเสนอแนะแนวทางปรับปรุงแก้ไขปัญหามหาบทบาทเทศบาลนครปากเกร็ดในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหาหน้าเสาธง

4.3 ขอบเขตด้านพื้นที่

ศึกษาเฉพาะบทบาทเทศบาลนครปากเกร็ดในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหาหน้าเสาธง ในเขตพื้นที่เทศบาลนครปากเกร็ด

4.4 ขอบเขตด้านเวลา

ศึกษาตั้งแต่แต่งตั้งคณะผู้บริหารเทศบาลนครปากเกร็ดชุดปัจจุบัน ของนายกเทศมนตรี นายวิชัย บรรดาศักดิ์ พ.ศ. 2551 เข้ามาบริหารเทศบาลนครปากเกร็ด จนถึงปัจจุบัน พ.ศ. 2554

5. นิยามศัพท์เฉพาะ

5.1 **บทบาท** หมายถึง การกระทำหรือพฤติกรรมของเทศบาลนครปากเกร็ดที่แสดงออกตามหน้าที่ทางสังคม ซึ่งจะต้องขึ้นอยู่กับสิทธิและหน้าที่องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น

5.2 **เทศบาล** หมายถึง เทศบาลนครปากเกร็ด

5.3 **น้ำเน่าเสีย** หมายถึง ของเสียที่อยู่ในสภาพเป็นของเหลว รวมทั้งมลสารที่ปะปนหรือปนเปื้อนอยู่ในของเหลว ในเขตเทศบาลนครปากเกร็ด

5.4 **การมีส่วนร่วมของประชาชน** หมายถึง การเข้าร่วมทำกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งของกลุ่มคนในเขตเทศบาลนครปากเกร็ดในการแก้ไขปัญหาหน้าน้ำเสีย

5.5 **ประชาชน** หมายถึง กลุ่มคนที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลนครปากเกร็ด

5.6 **ปัจจัยภายในเทศบาลนครปากเกร็ด** หมายถึง การดำเนินบทบาทหรือกิจกรรมใดที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหาหน้าน้ำเสีย ทั้งด้านการออกเทศบัญญัติ/ระเบียบต่างๆ บุคลากร งบประมาณ ทรัพยากร เครื่องมือและอุปกรณ์ในการดำเนินงานของเทศบาลนครปากเกร็ด

5.7 **ปัจจัยภายนอกเทศบาลนครปากเกร็ด** หมายถึง กิจกรรมหรือการกระทำใดที่เกี่ยวข้องกับการเข้ามามีมีส่วนร่วมของประชาชน ชุมชนท้องถิ่น ผู้ประกอบการที่อยู่ในเขตพื้นที่เทศบาลนครปากเกร็ด

6. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

6.1 เพื่อให้ทราบบทบาทเทศบาลนครปากเกร็ดในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหาหน้าน้ำเสีย

6.2 เพื่อให้ทราบปัญหา และอุปสรรคของบทบาทเทศบาลนครปากเกร็ดในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาหน้าน้ำเสีย

6.3 เพื่อให้ทราบข้อเสนอแนะแนวทางปรับปรุงแก้ไขบทบาทเทศบาลนครปากเกร็ดในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหาหน้าน้ำเสีย

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ เป็นการศึกษาบทบาทเทศบาลนครปากเกร็ดในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหาหน้าเสาธง โดยผู้วิจัยได้ทำการค้นคว้า จากเอกสาร ตำรา งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาเป็นข้อมูลพื้นฐานในการกำหนดกรอบความคิด และแนวทางในการวิจัย ประกอบด้วย

1. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการปกครองส่วนท้องถิ่น
2. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับชุมชนท้องถิ่น
3. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการกระจายอำนาจ
4. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน
5. สภาพทั่วไปของเทศบาลนครปากเกร็ด
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการปกครองส่วนท้องถิ่น

การปกครองท้องถิ่น (Local Government) ถือเป็นรูปแบบหนึ่งที่เป็นพื้นฐานการปกครองในระบอบประชาธิปไตยและมีความสำคัญต่อการฝึกหัดประชาธิปไตย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การส่งเสริมการมีส่วนร่วมในชุมชนท้องถิ่น ที่จะตอบสนองปัญหาความเป็นอยู่และทรัพยากรธรรมชาติของชุมชนได้เป็นอย่างดี ซึ่งรัฐบาลกลางในฐานะที่ต้องดูแลประชาชนโดยรวมทั่วประเทศ ไม่สามารถตอบสนองปัญหาและความต้องการหรือแก้ไขปัญหาได้อย่างทั่วถึง และตรงตามความต้องการของประชาชนในแต่ละพื้นที่ได้อย่างแท้จริง ทำให้รัฐบาลหลายประเทศได้มีการเปลี่ยนแปลงการบริหารปกครองแบบรวมศูนย์อำนาจไว้ที่ส่วนกลาง (Centralization) มาเป็นการบริหารการปกครองแบบกระจายอำนาจ (Decentralization) มากขึ้น เพื่อมุ่งหมายให้สิทธิแก่ชุมชนในการตัดสินใจดำเนินการกิจของท้องถิ่นซึ่งอาจกล่าวได้ว่า เป็นการให้ฐานท้องถิ่นเป็นรากฐานในการพัฒนาประเทศ

1.1 ความหมายของการปกครองส่วนท้องถิ่น

การปกครองท้องถิ่น หมายถึง การปกครองที่รัฐบาลกลางให้อำนาจ หรือกระจายอำนาจไปให้หน่วยการปกครองท้องถิ่น เพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนในท้องถิ่นได้มีอำนาจการปกครองร่วมกันทั้งหมด หรือเพียงบางส่วนในการบริหารท้องถิ่น มีการบริหารการคลังของตนเอง และมีสภาท้องถิ่นที่สมาชิกได้รับการเลือกตั้งจากประชาชน ทั้งนี้มีความเป็นอิสระในการบริหารงาน แต่รัฐบาลต้องควบคุมตามความเหมาะสม และมีนักวิชาการไทยให้คำจำกัดความเกี่ยวกับการปกครองท้องถิ่นไว้ ดังนี้

โกวิท พวงงาม (2553:2) กล่าวว่า การปกครองท้องถิ่น เป็นแนวคิดที่เกิดจากการเปรียบเทียบกับ การปกครองในระดับที่สูงกว่า ซึ่งได้แก่การปกครองในระดับรัฐชาติหรือมลรัฐ ดังนั้น แนวคิดเรื่องการปกครองท้องถิ่นจึงเป็นแนวคิดที่เกิดขึ้นบนหลักการ “การกระจายอำนาจ” หน้าที่ขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น คือ หน้าที่ในการบริการประชาชนและช่วยแบ่งเบาภารกิจของรัฐบาลในการให้บริการประชาชนด้านต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งหน้าที่ในการบริการสาธารณะ

ชูวงศ์ ฉายะบุตร (อ้างในสุทธิพงษ์ หนูเนตร 2550) กล่าวว่า การปกครองส่วนท้องถิ่น หมายถึงการปกครองที่รัฐบาลกลางให้อำนาจหรือกระจายอำนาจไปให้เพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนในท้องถิ่นได้มีอำนาจในการปกครองร่วมกันตามหลักการที่ว่า ถ้าอำนาจการปกครองมาจากประชาชนในท้องถิ่นแล้วหน่วยงานของท้องถิ่นนั้นก็ย่อมเป็นหน่วยงานของประชาชน ดังนั้น การปกครองส่วนท้องถิ่นจำเป็นต้องมีองค์กรเป็นของตนเองอันเกิดจากการกระจายอำนาจของส่วนกลาง

ประหยัด หงส์ทองคำ (อ้างในระวินทร์ ศรีวิทยา 2552: 6) กล่าวว่า การปกครองท้องถิ่นเป็นรูปแบบการปกครองที่เกิดจากการกระจายอำนาจจากส่วนกลางไปยังท้องถิ่น เพื่อให้ประชาชนในท้องถิ่นได้มีโอกาสเรียนรู้และดำเนินการต่างๆ ในการปกครองท้องถิ่นด้วยตนเอง เพื่อสนองตอบความต้องการและการแก้ปัญหาด้วยตนเอง

ระวินทร์ ศรีวิทยา (2552:6) กล่าวว่า การปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นรากฐานของการปกครองตามระบอบประชาธิปไตย และการมีส่วนร่วมในการปกครองตนเองของประชาชนในระดับท้องถิ่น ถือเป็นหัวใจสำคัญที่ส่งเสริมให้ประชาชนมีความเข้าใจถึงกลไกการปกครองตามระบอบประชาธิปไตย สามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างแท้จริง และเป็นการแบ่งเบาภารกิจของรัฐในการให้บริการประชาชนด้วย

สุทธิพงษ์ หนูเนตร (2550:35) กล่าวว่า การปกครองส่วนท้องถิ่น หมายถึง รัฐบาลกลางได้ยินยอมมอบอำนาจบางส่วนหรือทั้งหมดไปให้ประชาชนในท้องถิ่นดำเนินการบริหารและปกครองตนเองเพื่อให้การบริการแก่ประชาชนในท้องถิ่นเป็นไปด้วยความสะดวกรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ โดยใช้งบประมาณและเจ้าหน้าที่ของตนเอง แต่รัฐยังสงวนอำนาจบางอย่างไว้

คณะกรรมการปรับปรุงระบบการบริหารการปกครองส่วนท้องถิ่น ได้ศึกษาระบบการบริหารการปกครองท้องถิ่นของไทยที่ดำเนินอยู่ปัจจุบันในทุกรูปแบบได้ข้อสรุป ดังนี้ (ชวงส์ ฉายะบุตร อ่างในฉกาจ พรหมดีสาร 2553 : 37)

1. เป็นองค์กรที่มีฐานะเป็นนิติบุคคล และทบวงการเมือง
2. มีสภาผู้บริหารระดับท้องถิ่นมาจากการเลือกตั้ง ตามหลักการที่บัญญัติไว้ในกฎหมายรัฐธรรมนูญ
3. มีอิสระในการปกครองตนเอง
4. มีเขตการปกครองที่ชัดเจนและเหมาะสม
5. มีงบประมาณรายได้ของตนเองอย่างเพียงพอ
6. มีบุคลากรที่ปฏิบัติงานของตนเอง
7. มีอำนาจหน้าที่ที่เหมาะสมต่อการบริหาร
8. มีอำนาจออกข้อบังคับเป็นกฎหมายของท้องถิ่นภายใต้ขอบเขตของกฎหมายแม่บทที่มีความสัมพันธ์กับส่วนกลางในฐานะเป็นหน่วยงานระดับรองของรัฐ

1.2 องค์ประกอบสำคัญของการปกครองส่วนท้องถิ่น

ประทาน คงฤทธิศึกษา(อ่างในชัยสิทธิ์ ภูวภิรมย์ขวัญ 2547:11) การปกครองท้องถิ่น(Local Government) มีองค์ประกอบที่สำคัญๆ ดังนี้

1.2.1 หน่วยการปกครองซึ่งจะได้รับการจัดตั้งขึ้น โดยผลแห่งกฎหมายและหน่วยการปกครองท้องถิ่นนั้นๆ มีสภาพเป็นนิติบุคคล

1.2.2 หน่วยการปกครองท้องถิ่นที่ได้รับการจัดตั้งขึ้นต้องอยู่ในสายการบังคับบัญชา (Hierarchy) ของหน่วยทางราชการ เพราะจะต้องเป็นหน่วยงานที่มีอำนาจปกครองตนเอง

1.2.3 หน่วยการปกครองท้องถิ่น ที่จัดตั้งขึ้นต้องมีองค์กรที่มาจากการเลือกตั้ง โดยประชาชนในท้องถิ่นนั้นเป็นสิ่งสำคัญ เพื่อแสดงถึงการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองการปกครองของประชาชน

1.2.4 หน่วยการปกครองท้องถิ่นนั้นๆ จะต้องมีอำนาจในการจัดเก็บรายได้ โดยการอนุญาตจากรัฐเพื่อให้ท้องถิ่นมีรายได้นำมาทำนุบำรุงท้องถิ่น

1.2.5 หน่วยการปกครอง ควรมีอำนาจในการกำหนดนโยบายสาธารณะและมีการควบคุมให้มีการปฏิบัติเป็นไปตามนโยบายของตนที่ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองการปกครอง

1.2.6 หน่วยการปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นๆ ควรมีอำนาจในการออกกฎข้อบังคับเพื่อกำกับให้มีการปฏิบัติให้เป็นไปตามนโยบายหรือความต้องการแห่งท้องถิ่นได้ ต้องไม่ขัดกับกฎหมายหรือข้อบังคับอื่นใดของรัฐ

1.2.7 หน่วยการปกครองท้องถิ่นเมื่อได้รับจัดตั้งแล้ว ยังคงอยู่ในความรับผิดชอบและอยู่ในกำกับดูแลจากรัฐ เพื่อประโยชน์และความมั่นคงแห่งรัฐและประชาชนโดยส่วนรวม

1.3 อำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

รัฐธรรมนูญบัญญัติถึงอำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไว้หลายประการในหมวด 14 โดยมีรายละเอียดดังนี้ คือ (นันทวัฒน์ บรมานันท์ 2552:158-159)

1.3.1 อำนาจหน้าที่โดยทั่วไป มาตรา 283 กล่าวคือ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นย่อมมีอำนาจหน้าที่โดยทั่วไปในการดูแลและจัดทำบริการสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นและย่อมมีความเป็นอิสระในการกำหนดนโยบาย การบริหาร การจัดการบริการสาธารณะ การบริหารงานบุคคล การเงินและการคลัง และมีอำนาจหน้าที่ของตนเองโดยเฉพาะ โดยต้องคำนึงถึงความสอดคล้องกับการพัฒนาของจังหวัดและประเทศเป็นส่วนรวมด้วย เพื่อให้การปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวข้างต้นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.3.2 อำนาจหน้าที่เฉพาะด้าน รัฐธรรมนูญฉบับปี 2550 ได้กำหนดไว้ 2 กรณี คือ

(ก) ลักษณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น(มาตรา289) รัฐธรรมนูญได้กำหนดลักษณะสำคัญขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไว้ว่า ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอำนาจหน้าที่บำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรม มีสิทธิที่จะจัดศึกษาอบรม และการฝึกอาชีพตามความเหมาะสมและความต้องการภายในท้องถิ่น และเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาอบรมของรัฐ โดยคำนึงถึงความสอดคล้องกับมาตรฐานและระบบการศึกษาของชาติ

(ข) อำนาจหน้าที่ในการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม มาตรา 290 กำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอำนาจหน้าที่ส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมตามกฎหมายบัญญัติ คือการจัดการ การบำรุงรักษา และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่อยู่ในเขตพื้นที่

1.4 หลักเกณฑ์ที่กำหนดโครงสร้างและรูปแบบการบริหารการปกครองท้องถิ่น ซึ่งแบ่งออกเป็น 6 ประเภทได้แก่ (ชัยสิทธิ์ ภูวภิรมย์ขวัญ 2547:17)

1.4.1 การจัดโครงสร้างการปกครองท้องถิ่นเป็นการปกครองตามหลักการปกครองประเทศ ถือเป็นหลักสากลที่ทุกประเทศยึดถือโดยจัดแบ่งการปกครองภายในเป็นระดับซึ่งเรียกว่าจากระดับใหญ่ลงไประดับเล็ก หรือจัดให้มีหน่วยการปกครองย่อยลงไปตามลำดับ เช่น จังหวัด อำเภอ ตำบล หมู่บ้าน เป็นต้น

1.4.2 การจัดโครงสร้างการปกครองท้องถิ่นตามสภาพของชุมชนหรือเขตพื้นที่ สภาพของชุมชนในทุกประเทศจัดแบ่งได้เป็นชุมชนหรือเมืองขนาดเล็กและชุมชนหรือเมืองขนาดใหญ่ รูปแบบตามสภาพพื้นที่และลักษณะชุมชน เป็นการจจัดรูปแบบโดยคำนึงถึงสภาพของพื้นที่และลักษณะของชุมชนประกอบกัน เช่น ชุมชนชนบท และ ชุมชนเมือง

1.4.3 การจัดโครงสร้างการปกครองส่วนท้องถิ่นตามลักษณะของความสัมพันธ์ระหว่างอำนาจ ฝ่ายนิติบัญญัติและฝ่ายบริหารของหน่วยการปกครองท้องถิ่น โดยพิจารณาประเด็นสำคัญจากการรวมอำนาจ หรือการแบ่งแยกอำนาจ

1.4.4 การจัดโครงสร้างการปกครองท้องถิ่นตามลักษณะของการปกครองโดยประชาชนหรือข้าราชการ ลักษณะแบบนี้ขึ้นอยู่กับนโยบายของรัฐบาลหรือนโยบายทางราชการว่าต้องการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมากน้อยเพียงใด

ในส่วนของประเทศไทยเป็นแบบการปกครองแบบประชาธิปไตยแบบรัฐสภาแยกเป็น 2 ฝ่าย คือ ฝ่ายนิติบัญญัติ และฝ่ายบริหาร

การปกครองส่วนท้องถิ่นในประเทศไทยเกิดจากการเปลี่ยนแปลงการปกครองในปี พ.ศ. 2475 ไปสู่การกระจายอำนาจปกครองให้แก่ส่วนท้องถิ่นเป็นครั้งแรกด้วยการจัดตั้งเทศบาล โดยมีการตราพระราชบัญญัติระเบียบเทศบาล พ.ศ. 2476 ขึ้นใช้บังคับ หลังจากนั้นมีการแก้ไขเพิ่มเติมทั้งสิ้นรวม 13 ครั้ง ซึ่งปัจจุบันได้ประกาศใช้พระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 โดยมีการแก้ไขครั้งสุดท้าย คือ พระราชบัญญัติเทศบาล (ฉบับที่ 13) พ.ศ. 2552

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นภายใต้พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2542 หมวด 2 ว่าด้วยการกำหนดอำนาจและหน้าที่ในการจัดระบบการบริการสาธารณะ มาตรา 16 และมาตรา 17 และมาตรา 18 ได้กำหนดหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบต่าง ๆ มีอยู่ 5 รูปแบบ ทั้งองค์การบริหารส่วนตำบล เทศบาล เมืองพัทยา องค์การบริหารส่วนจังหวัด และกรุงเทพมหานครไว้ โดยกำหนดว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่าง ๆ มีอำนาจหน้าที่ในการจัดระบบการบริการสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นของตนเองและกำหนดไว้โดยละเอียด ทั้งนี้อำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครอง

ส่วนท้องถิ่นรูปแบบต่าง ๆ จะมีผลอย่างสมบูรณ์ต่อเมื่อแผนปฏิบัติการกำหนดขั้นตอนการกระจายอำนาจตามแผนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีผลบังคับใช้ และประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการดำเนินการปกครองส่วนท้องถิ่น ไม่ว่าจะเป็นการมีส่วนร่วมด้านการปกครอง การบริหาร การเงิน การตัดสินใจอย่างอิสระ และการกำหนดนโยบายของท้องถิ่นตนเอง โดยปราศจากการแทรกแซงและอยู่ภายใต้การควบคุม กำกับ ดูแลของรัฐบาลเท่าที่จำเป็น (นันทวัฒน์ บรมานันท์ 2552:165-177)

กฎหมายจัดตั้งชุมชนในท้องถิ่นเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอำนาจจัดทำกิจการที่กำหนดไว้สนองความต้องการส่วนร่วมของราษฎร และรับรองให้องค์กรที่จัดตั้งขึ้นเป็นนิติบุคคล ดำเนินการต่างๆ เพื่อให้ได้มาซึ่งสิทธิและหน้าที่ต่างๆ ตามที่กฎหมายกำหนด และปฏิบัติหน้าที่เหล่านั้นแทนนิติบุคคลจะต้องสามารถทำหน้าที่จัดการนิติบุคคลได้อย่างเป็นอิสระ และบุคคลหรือเจ้าหน้าที่ต่างๆ ต้องอยู่ในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กล่าวคือการแต่งตั้ง โยกย้าย เลื่อนตำแหน่ง เลื่อนขึ้นเงินเดือน และรับเงินเดือนหรือค่าตอบแทนจากงบประมาณขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีอิสระทางด้านการคลัง คือ มีแหล่งรายได้และอำนาจจัดสรรรายได้เพื่อใช้จ่ายในการจัดทำกิจการอันอยู่ในขอบเขตอำนาจหน้าที่ของตนเอง

1.5 วัตถุประสงค์ของการปกครองท้องถิ่น

โกวิท พวงงาม (2546 : 24-25) ได้เสนอความคิดเห็นที่สอดคล้องกันเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ของการปกครองท้องถิ่น ดังนี้

1.5.1 เพื่อแบ่งเบาภาระของรัฐบาล ในด้านการเงิน บุคลากร ตลอดจนระยะเวลาที่ใช้ดำเนินการให้บริการชุมชน และทำให้เกิดความประหยัด เนื่องจากหน่วยการปกครองท้องถิ่นนั้น ๆ จะมีเงินงบประมาณ สามารถหารายได้ให้กับท้องถิ่น ทำให้ประหยัดเงินงบประมาณของรัฐบาลที่จะต้องจ่ายให้กับท้องถิ่นเป็นจำนวนมาก และมีการจัดสรรเงินงบประมาณจากรัฐบาลไปให้บ้างแต่ก็มีเงื่อนไขที่กำหนดไว้รอบคอบ

1.5.2 เพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นอย่างแท้จริง เพราะความต้องการของประชาชนในแต่ละท้องถิ่นย่อมมีความแตกต่างกัน การรอรับบริการจากรัฐบาลเพียงฝ่ายเดียวอาจไม่ตรงกับความต้องการที่แท้จริง และมักมีความล่าช้า หน่วยการปกครองท้องถิ่นที่มีประชาชนเป็นผู้บริหารย่อมจะสามารถตอบสนองความต้องการได้อย่างแท้จริง

1.5.3 เพื่อให้หน่วยการปกครองท้องถิ่นเป็นสถาบันที่ให้การศึกษารปกครองระบอบประชาธิปไตยแก่ประชาชน โดยการปกครองท้องถิ่นดังกล่าวได้เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครองตนเอง ทั้งในบทบาทของฝ่ายบริหาร หรือฝ่ายนิติบัญญัติ การปฏิบัติหน้าที่ในหลากหลายบทบาท มีส่วนในการส่งเสริมการเรียนรู้ถึงกระบวนการปกครองระบอบประชาธิปไตยระดับชาติได้เป็นอย่างดี

จากความหมายของการปกครองท้องถิ่นที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า ความสำคัญของการปกครองส่วนท้องถิ่น คือ การปกครองที่รัฐบาลกลางให้อำนาจหรือกระจายอำนาจไปให้ท้องถิ่นเพื่อให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการปกครองตนเอง ซึ่งเป็นหลักสำคัญในการเข้าใจถึงกลไกการปกครองตามระบอบประชาธิปไตย และช่วยแบ่งเบาภารกิจของรัฐบาลกลางในการให้บริการประชาชน ตามหลักการกระจายอำนาจ ดังนั้นการปกครองท้องถิ่นจำเป็นต้องมีองค์กรเป็นของตนเอง โดยใช้งบประมาณและบุคลากรของตนเองเพื่อความเป็นอิสระในการบริการสาธารณะให้แก่ประชาชน ซึ่งการปกครองท้องถิ่นเป็นองค์กรที่สามารถเข้าถึงปัญหาของประชาชน เพราะบุคคลในท้องถิ่นย่อมเข้าใจต่อปัญหาและความต้องการของท้องถิ่น หากพิจารณาลักษณะองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีลักษณะที่สำคัญ 4 ประการ ดังนี้

1. มีความเป็นอิสระอยู่ภายใต้การควบคุมของรัฐบาลกลางบางส่วน สามารถกำหนดกฎหมาย ระเบียบ และข้อบังคับได้ แต่ต้องอยู่ในอำนาจของตนเอง และไม่ขัดต่อรัฐธรรมนูญ
2. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นนิติบุคคล ตั้งขึ้นโดยกฎหมาย แยกจากส่วนกลาง มีขอบเขตการบริหารที่แน่นอนและมีการเลือกตั้งโดยตรงจากประชาชน
3. มีอำนาจอิสระในด้านการคลัง เช่น การจัดเก็บภาษี และการหารายได้อื่นๆ ตามที่กฎหมายกำหนด ตลอดจนการจัดทำงบประมาณ
4. มีอำนาจอิสระในการวางแผนและนโยบาย ในการบริหารงานของตนเองไม่ต้องรอหรือขอคำสั่งจากรัฐบาลกลาง

2. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับชุมชนท้องถิ่น

“ชุมชน” (Community) เป็นคำที่มีหลากหลายความหมาย มีผู้นิยามไว้หลายคน และในแต่ละคำนิยามก็มีสาระสำคัญในบางประการที่แตกต่างกันออกไป

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2542 : 112)ให้ความหมายของ “ชุมชน” ดังนี้

1. กลุ่มย่อยที่มีลักษณะหลายประการเหมือนกับลักษณะสังคม แต่มีขนาดเล็กกว่า และมีความสนใจร่วมที่ประสานงานในวงแคบกว่า “ชุมชน” หมายถึง เขตพื้นที่และการติดต่อระหว่างบุคคล ตลอดจนพื้นฐานความยึดเหนี่ยวเฉพาะบางอย่างที่ทำให้ชุมชนต่างไปจากกลุ่มเพื่อนบ้าน ชุมชนมีลักษณะเศรษฐกิจเป็นแบบเลี้ยงตัวเองที่จำกัดมากกว่าสังคมแต่ภายในวงจำกัดเหล่านั้นย่อมมีการสังสรรค์ใกล้ชิดกัน และความเห็นอกเห็นใจลึกซึ้งกว่า อาจจะมีสิ่งเฉพาะบางประการที่ผูกพันเอกภาพ เช่น เชื้อชาติ ต้นกำเนิดทางการดำเนินชีวิต หรือศาสนา

2. ความรู้สึกและทัศนคติทั้งหมดที่ผูกพันปัจเจกบุคคลให้รวมเข้าเป็นกลุ่ม

ประเวศ วะสี (อ้างในชัยพร เจริญตน 2548 : 33) อธิบายได้ว่า ในสภาพสังคมไทยปัจจุบัน ภาคหลัก (Sectors) ของสังคมที่มีความเข้มแข็ง และมีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกันอย่างมากคือ ภาครัฐ (รัฐบาลภาพ) และภาคธุรกิจเอกชน (ชนาภาพ) ซึ่งปรากฏการณ์เหล่านี้ทำให้สังคมขาดคุณภาพและเกิดความล้มเหลว (ฝ่ายประชาชน) หรือภาคสังคม (สังคมมานุภาพ) ดังนั้นการนำเสนอแนวคิดจึงมุ่งไปที่การทำอะไรให้ภาคสังคมหรือภาคประชาชนเกิดความเข้มแข็งที่เรียกว่า “สังคมมานุภาพ” โดยนัยนี้คือต้องพัฒนาให้เกิดความเข้มแข็งที่ชุมชน ซึ่ง “ชุมชน” ในที่นี้คือ “การที่ประชาชนจำนวนหนึ่งมีวัตถุประสงค์ร่วมกัน มีอุดมคติร่วมกัน หรือมีความเชื่อร่วมกันในบางเรื่อง มีการติดต่อสื่อสารกัน หรือมีการรวมกลุ่มกัน มีความเอื้ออาทรต่อกัน มีความรัก มิตรภาพ มีการเรียนรู้ร่วมกันในการปฏิบัติงาน และมีระบบการจัดการในระดับกลุ่ม”

ความเป็น “ชุมชน” หมายถึง ความรู้สึกมีส่วนร่วมและกระบวนการที่มีความเกี่ยวข้องอุดมการณ์ สิทธิและอำนาจในการจัดการ กระบวนการเรียนรู้ที่เกิดจากการมีส่วนร่วมในการจัดการกับสิ่งต่างๆ ที่เกิดขึ้นในชุมชน เพื่อตอบสนองต่อความต้องการของคนในท้องถิ่น (พระมหาสุทิตย์ อากาศโร 2553 : 2-4)

2.1 องค์ประกอบของชุมชน ได้จำแนกองค์ประกอบของชุมชนไว้ 3 ประการ คือ (ไพรัตน์ เจริญรินทร์ 2524:16-17)

2.1.1 องค์ประกอบมนุษย์ (Human Component) เป็นองค์ประกอบที่มีบทบาทสำคัญยิ่งในชุมชน จากวิวัฒนาการของมนุษย์ เป็นต้นมาจนถึงวันนี้ มนุษย์ชอบอยู่รวมกันเป็นกลุ่มหรือนอกจากจำเป็นต้องรวมกันเป็นกลุ่ม สรุปได้ว่า ในทุกชุมชนไม่มีใครเลยถูกทอดทิ้งอยู่คนเดียว

โดยไม่มีการไปมาหาสู่ติดต่อกับบุคคลอื่นในชุมชนนั้น การอยู่รวมกันเป็นกลุ่มมีหลากหลายลักษณะและหลายรูปแบบ เช่น ครอบครัว กลุ่มพ่อค้า เป็นต้น คือ มีทั้งกลุ่มที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ ตลอดจนกลุ่มที่เรียกว่า กลุ่มปฐมภูมิ และกลุ่มทุติยภูมิ ความจำเป็นที่มนุษย์จำเป็นต้องอยู่ร่วมกันเป็นกลุ่ม หรือต้องมีความสัมพันธ์กับบุคคลอื่นหรือกลุ่มอื่น เนื่องจากกิจกรรมร่วมกันและคนที่เป็สมาชิกของกลุ่มใด ๆ ก็ตามย่อมมีความสัมพันธ์ต่อสมาชิกในกลุ่มเดียวกันหรือกับกลุ่มอื่นๆ อีกเป็นลูกโซ่เกี่ยวพันกันสิ่งเหล่านี้เป็นส่วนประกอบที่สำคัญขององค์ประกอบด้านมนุษย์

2.1.2 องค์ประกอบสิ่งที่มีมนุษย์คิดค้นประดิษฐ์ขึ้น (Man - Made Component) สิ่งที่มีมนุษย์คิดค้นประดิษฐ์ขึ้นมีหลากหลายลักษณะ ทั้งที่เป็นรูปธรรมและนามธรรมและได้นำไปใช้ในชุมชน ไม่ว่าจะเป็นเครื่องอำนวยความสะดวก หรือสิ่งจำเป็นในการดำรงชีวิต เช่น วิทยุ โทรทัศน์ ตู้เย็น พัดลม อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย เครื่องทุนแรง รถยนต์ นอกจากนี้ยังเป็นวัตถุแล้ว มนุษย์ยังสร้างแนวความคิด ปรัชญา ค่านิยม ความเชื่อ ความรู้ต่างๆ เหล่านี้ล้วนเป็นสิ่งที่มีมนุษย์สร้างขึ้นทั้งนั้น องค์ประกอบเหล่านี้แตกต่างกันไปในแต่ละชุมชน ซึ่งมีสภาพและระดับต่างกัน การประดิษฐ์คิดค้นของมนุษย์ไม่มีที่สิ้นสุด และสืบต่อกันไปตลอดเวลา สิ่งทั้งหลายที่มีมนุษย์คิดค้นขึ้นมาจะมีความสัมพันธ์กันต่อกันในแต่ละชนิดของมันเอง ความสัมพันธ์เหล่านี้คล้ายๆ กับลูกโซ่ที่ต่อกันเป็นช่วงๆ อันเป็นการแสดงถึงความสัมพันธ์ภายในองค์ประกอบของสิ่งที่มีมนุษย์คิดค้นขึ้น เช่น สร้างรถยนต์ขึ้นมาก็นำไปวิ่งบนถนนที่สร้างขึ้นมา และอาจจะทำให้เกิดฝุ่นปลิวไปสร้างความเดือดร้อนให้กับชาวบ้านหรือสามารถที่จะขนส่งผลผลิตพวกพืชผลไปขายในตลาดได้เร็วขึ้น เป็นต้น

2.1.3 องค์ประกอบสิ่งที่ธรรมชาติสร้างขึ้น (Natural Component) สิ่งทีธรรมชาติสร้างขึ้นมาหมายรวมทุกอย่าง ที่เกี่ยวข้องกับพืช สัตว์ ทรัพยากรธรรมชาติทั้งหลาย ซึ่งทุกชุมชนจะมีสิ่งที่ธรรมชาติสร้างขึ้นเป็นส่วนประกอบอยู่ทั้งนั้น สิ่งต่างๆแต่ละชนิดในชุมชนที่ธรรมชาติสร้างขึ้นจะมีความสัมพันธ์ต่อกันเหมือนองค์ประกอบที่กล่าวมาแล้วทั้ง 2 ประเภท เช่น สภาพอากาศที่แห้งแล้งจะทำให้ดินแตกระแหงและไม่มีน้ำเพียงพอสำหรับการเจริญเติบโตของพืชผลทั้งหลาย เป็นต้น

องค์ประกอบทั้ง 3 ประการ นี้จะต้องมีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กันอยู่ตลอดเวลา แต่อย่างไรก็ตามองค์ประกอบดังกล่าวนี้จะมีความเจริญที่ไม่เท่าเทียมกัน เพราะว่ามีกลไกที่มีบทบาทในการควบคุม สนับสนุน หรือส่งเสริมองค์ประกอบทั้ง 3 ของชุมชนหยุดอยู่กับที่หรือมีการเปลี่ยนแปลงไป คือระบบต่างๆในชุมชนนั่นเอง ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้ (ไพรัตน์ เจริญรินทร์ 2524:19-20)

1. ระบบการปกครอง การบริหารประเทศขึ้นอยู่กับการจัดรูปการปกครองอาจเป็นแบบกระจายอำนาจ (Decentralization) หรือเป็นรูปแบบรวมอำนาจสู่ส่วนกลาง (Centralization) และรูปแบบการปกครองย่อมมีอิทธิพลในการกำหนดองค์ประกอบของชุมชนในรูปแบบใดรูปแบบหนึ่ง เช่นการปกครองแบบคอมมิวนิสต์ แบบเสรีประชาธิปไตย ชุมชนที่มีระบบการปกครองต่างกันย่อมมีเสรีภาพ อิสระภาพ แสดงออกต่างกันและย่อมส่งผลสะท้อนมาถึงวิถีชีวิตของบุคคลที่อยู่ในชุมชนนั้น ความสัมพันธ์และปฏิบัติต่อกันกับองค์ประกอบอื่นๆ ย่อมแตกต่างกันไป

2. ระบบเศรษฐกิจ อิทธิพลของระบบเศรษฐกิจต่อชุมชนใดชุมชนหนึ่งหรือประเทศใดประเทศหนึ่งจะเป็นประเทศอุตสาหกรรมหรือเกษตรกรรมนั้น นับได้ว่าเป็นตัวกำหนดการเปลี่ยนแปลงของชุมชน อย่างประเทศไทยมักกล่าวกันอยู่เสมอระบบเศรษฐกิจเป็นแบบเกษตรกรรม ผลผลิตและรายได้ประชาชาติส่วนใหญ่ได้จากผลผลิตทางการเกษตร การเกษตรมักเจอปัญหาเรื่องการตลาด การผลิต เป็นต้น

3. ระบบการศึกษา ความเจริญของชุมชนและความล้ำหลังของชุมชนเมื่อเปรียบเทียบกันแล้วจะเห็นว่าระบบการศึกษาได้แผ่ขยายวงกว้างสมาชิกในชุมชนมีการศึกษาสูงโดยเฉลี่ยแล้วการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่เจริญย่อมมีมาก เพราะการถ่ายทอดวิชาความรู้และการคิดค้นประดิษฐ์สิ่งใหม่ๆ ย่อมมีมากขึ้นในที่ชุมชนที่สมาชิกในชุมชนนั้นยังไม่มีการศึกษา หรือโดยเฉลี่ยอยู่ในเกณฑ์ที่ต่ำ ระบบการศึกษาจะสร้างความสัมพันธ์ของทั้ง 3 องค์ประกอบให้สับสนยิ่งขึ้น หรือแบบง่ายๆ อย่างเช่น ชุมชนในเมือง คนในชุมชนมีการศึกษามากกว่าในชนบท สถาบันทางสังคม (Social Institution) หรือกลุ่มถาวร (Permanent Groups) มีมากกว่าชนบท ซึ่งมีเพียงสถาบันครอบครัวเป็นสถาบันหลัก การรวมกลุ่มเพื่อกระทำการกิจกรรมบางอย่างร่วมกัน ก็จะทำให้รูปลักษณะต่างๆ และกลุ่มสลายตัวไปเมื่อกิจกรรมสิ้นสุดลง

4. ศาสนา ตัวกำหนดความสัมพันธ์ขององค์ประกอบภายในชุมชนหนึ่งๆ ที่มีความสำคัญ โดยเฉพาะในชุมชนที่ยังอยู่ในขั้นพัฒนา (Developing Community) คือ ศาสนา ในที่นี้หมายความว่ารวมถึงความเชื่อในสิ่งศักดิ์สิทธิ์ และการกระทำต่างๆ ทางศาสนา การศึกษาของนักมนุษยวิทยาพบว่า อิทธิพลเรื่องความเชื่อศาสนาหรือลัทธิศาสนาของชุมชนนั้น มีอิทธิพลมากที่จะสร้างความสัมพันธ์ หรือเปลี่ยนแปลงความสัมพันธ์ของชุมชนหนึ่งไปได้อย่างมาก

5. อื่นๆ นอกจากที่กล่าวมา 4 ประการแล้ว ยังอาจมีประการอื่นๆ เช่น การเกิดอุทกภัย หรือการมีอากาศหนาวจัด ร้อนจัด ภูเขาไฟ สิ่งเหล่านี้มีอิทธิพล

2.2 **ภารกิจหน้าที่ของชุมชน** ตามแนวคิดของนักสังคมวิทยาชนบทและนักสังคมมนุษย์วิทยา มีดังต่อไปนี้ (ไพรัตน์ เดชะรินทร์ 2524:24-30)

2.2.1 ให้บริการขั้นต้นแก่สมาชิก คือ สิ่งที่สมาชิกของชุมชนทุกเพศทุกวัยต้องใช้ และเป็นสิ่งที่ทำให้สมาชิกในชุมชนมีความสุข สามารถอยู่ร่วมกันอย่างมีความเข้าใจซึ่งกันและกัน และสามารถถ่ายทอดวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม ประเพณีของท้องถิ่นสืบต่อไป ตัวอย่างบริการขั้นต้นที่เห็นได้อย่างชัดเจนคือ คือ สถานพยาบาล หรือ สถานีอนามัย เมื่อสมาชิกเจ็บป่วยต้องอาศัย สถานีอนามัย ต่อมาโรงเรียน การศึกษาอบรมสั่งสอนวิชาความรู้ อีกประการคือ สถาบันศาสนา ซึ่งรวมถึงความเชื่อ ขนบธรรมเนียมประเพณี ซึ่งควบคุมพฤติกรรมให้คนอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข

2.2.2 มีสิ่งอำนวยความสะดวกพื้นฐานสำหรับสมาชิก ย่อมแล้วแต่ประเภทของชุมชน และความเจริญมากน้อยของชุมชน แต่โดยสรุปแล้วควรจะต้องมีสิ่งต่อไปนี้คือ ถนนภายในชุมชน และถนนติดต่อชุมชนภายนอก น้ำดื่มและน้ำใช้เพื่อการประกอบอาชีพ ไฟฟ้า สถานที่พักผ่อนหย่อนใจ และสนามกีฬา ถ้าจะนำมาเปรียบเทียบกับหมู่บ้านในชนบทไทยแล้ว ในปัจจุบันดูเหมือนจะยังขาดอยู่เรื่องน้ำดื่ม น้ำใช้ที่มีไม่เพียงพอทุกฤดูกาล ถนนติดต่อทั้งภายในและภายนอกหมู่บ้าน บางหมู่บ้านมีพร้อมแล้วทั้งเรื่องน้ำและถนน กำลังต้องการไฟฟ้า

2.2.3 หน่วยการปกครองท้องถิ่นจะทำหน้าที่เป็นผู้จัดระเบียบชุมชน เป็นตัวแทนของสมาชิกชุมชนที่จะตัดสินใจในการกระทำหรือไม่กระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งเพื่อประโยชน์ส่วนรวมของชุมชน หน่วยการปกครองท้องถิ่นในหลายประเทศก็จัดทำในรูปแบบต่างๆ กันไป บางแห่งใช้วิธีการเลือกตั้งโดยตรงจากประชาชนบางแห่งใช้การแต่งตั้งจากทางราชการ และบางแห่งก็ผสมกัน แม้ว่าประชาชนเลือกตั้งแล้วก็ยังคงให้ราชการเห็นชอบด้วย จึงแต่งตั้งให้เป็นได้ หรือมิฉะนั้นก็ส่งคนของทางราชการมาควบคุมการบริหาร

2.2.4 มีการรักษาคู่ครองรักษาสวัสดิภาพ ทรัพย์สิน และร่างกาย ความสงบสุขของสมาชิก ชุมชนที่เจริญแล้ว คือ จัดให้ตำรวจเป็นผู้ให้การคุ้มครอง แต่ในหมู่บ้านชนบทผู้ให้การคุ้มครองเป็นชาวบ้านมีจัดเวรยามคอยป้องกัน ในบริเวณหมู่บ้านบางแห่งใช้ชายฉกรรจ์ ในหมู่บ้านเป็นผู้ช่วยกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน บางหมู่บ้านจัดให้มีการรักษาดินแดน นอกจากการปกป้องรักษาทรัพย์สินของชาวบ้านแล้ว ยังทำการต่อสู้ป้องกันการบุกรุกของบุคคลที่เข้ามาคุกคาม และก่อให้เกิดให้เกิดการปั่นป่วนภายในหมู่บ้านที่เรียกว่าผู้ก่อการร้าย ในบางท้องถิ่นมีพลเรือน ตำรวจ และทหารที่ทำหน้าที่เป็นชุดคอยคุ้มครองอาศัยอยู่ในบ้าน แต่ฝ่ายป้องกันที่มีประโยชน์ต่อชุมชน คือ หน่วยป้องกันที่ชุมชนจัดตั้งขึ้นเอง

2.2.5 ดำรงไว้ซึ่งภาระหน้าที่ทางสรีรวิทยาของสมาชิกภายในชุมชน สมาชิกภายในชุมชนที่เกิดมาแทนสมาชิกที่ตายจากไปจะต้องได้รับการเลี้ยงดูเอาใจใส่ ในเรื่องปัจจัยทั้ง 4 คือ อาหาร เครื่องนุ่งห่ม การรักษาโรคภัยไข้เจ็บ นอกจากนี้เป็นภาระหน้าที่ของครอบครัวแล้วชุมชนต้องทำหน้าที่คอยให้ความช่วยเหลือสนับสนุนเรื่องบริการเหล่านี้แก่สมาชิกในชุมชน การจัดบริการในด้านนี้รวมไปถึงการรักษาคุ้มครองสวัสดิภาพของสมาชิก และสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ในรูปวัสดุสิ่งก่อสร้างที่จะนำมาเพื่อสนับสนุนปัจจัย 4 ดังกล่าวด้วย พิจารณาให้ดีก็คือ การรวมบริการและสิ่งอำนวยความสะดวกบางอย่างในชุมชนนั่นเอง

2.2.6 การบริการทางเศรษฐกิจและบริการอื่นๆ เพื่อสมาชิก ภาระหน้าที่ในข้อนี้ได้พยายามถึงความต้องการของสมาชิกในชุมชนในด้านเศรษฐกิจ หมายถึง ในด้านการตลาด การให้ความรู้ในรูปของการฝึกอบรมให้สมาชิกมีความสามารถในการประกอบอาชีพ ภายในชุมชนควรจะต้องให้มีการแบ่งผลผลิตตามสัดส่วนความเสมอภาคพอสมควรระหว่างสมาชิกในชุมชน ควรจะต้องมีการแบ่งการใช้จ่ายแรงงานตามวัยและอายุ ตามความถนัดเพื่อให้ได้ผลผลิตที่มีประสิทธิภาพ

2.2.7 ให้ความสนใจเป็นพิเศษในขบวนการให้การศึกษา การปลูกฝังของสมาชิกสมาชิกของชุมชนให้อยู่แนวทางที่ชุมชนต้องการ กล่าวโดยสรุปคือ ทุกชุมชนต้องตั้งความหวังในเรื่องความเจริญก้าวหน้าของชุมชน จะต้องระมัดระวังและมีการวางแผนในการศึกษาอบรมปลูกฝังเยาวชนรุ่นหลัง และจะเริ่มวางระบบตั้งแต่ครอบครัว โรงเรียน และสังคมที่ดี

2.2.8 รักษาความสงบเรียบร้อยภายในชุมชน และจัดสวัสดิการแก่สมาชิกในชุมชน นอกจากจะจัดในรูปของขนบธรรมเนียมประเพณีแล้ว ยังหมายถึงข้อกำหนดกฎหมายที่ใช้ในชุมชน เกี่ยวกับหน้าที่ของชุมชนดังกล่าว ชุมชนชนบทของไทยมีลักษณะที่เด่นและเป็นข้อดีของที่มีสถาบันทางศาสนา ตลอดจนความเชื่อและขนบธรรมเนียมประเพณีของหมู่บ้าน ที่มีส่วนช่วยควบคุมความประพฤติเพื่อให้เกิดความสงบสุข

2.2.9 หน้าที่สร้างสรรค์ ปลูกฝังค่านิยมของสมาชิกในชุมชน การยอมรับบทบาทแนวความคิดริเริ่มที่ดี จะเป็นกำลังใจและความภาคภูมิใจของสมาชิกในชุมชน ก่อให้เกิดความผูกพันทางจิตใจแก่สมาชิกในชุมชน นอกจากนี้ชุมชนจะต้องแสดงออกถึงการเอาใจใส่ต่อคนทุกรุ่นทุกวัยที่อยู่ในชุมชนเกิดทัศนคติที่ดีและศรัทธาต่อชุมชนของตน

จากความหมายของชุมชนที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า “ชุมชน” หมายถึง กลุ่มคนที่มาอยู่รวมกัน ในเขตหรือบริเวณเดียวกันที่แน่นอน มีวิถีการดำเนินชีวิตคล้ายกัน มีความรู้สึกเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน มีปฏิสัมพันธ์ต่อกันและกันอยู่ภายใต้กฎระเบียบกฎเกณฑ์เดียวกัน ดังนั้นชุมชนจึงมีองค์ประกอบดังต่อไปนี้

1. คน (People) คนเป็นองค์ประกอบสำคัญยิ่งของชุมชนหากปราศจากคนเสียแล้วจะเป็นชุมชนไม่ได้
2. ความสนใจร่วมกัน (Common Interest) คนที่อยู่ในชุมชนนั้นจะต้องมีความสนใจอย่างใดอย่างหนึ่งร่วมกัน และความสนใจดังกล่าวเป็นผลมาจากการอยู่ร่วมกันในอาณาเขตบริเวณเดียวกัน
3. อาณาบริเวณ (Area) คนและสถานที่เกือบจะแยกกันไม่ได้ ต่างก็เป็นส่วนประกอบสำคัญและมีส่วนสัมพันธ์กันมีคนที่ต้องมีสถานที่ แต่การจะกำหนดขอบเขตและขนาดของสถานที่ของชุมชนหนึ่งๆ เป็นเรื่องยาก
4. สังสรรค์ต่อกัน เมื่อมีคนมาอยู่รวมชุมชนเดียวกันแต่ละคนจะต้องมีการติดต่อแลกเปลี่ยนและปฏิบัติต่อกัน
5. ความสัมพันธ์ของสมาชิก (Relationship) ความสัมพันธ์ต่อกันของสมาชิกในชุมชนเป็นสิ่งที่ผูกพันให้สมาชิกอยู่รวมกันในชุมชนนั้นๆ
6. วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม ประเพณี (Cultural Traditions) ตลอดจนแบบแผนของการดำเนินชีวิตในชุมชน (Pattern of Community Life) ซึ่งส่วนใหญ่มีลักษณะคล้ายคลึงและเป็นรูปแบบเดียวกัน

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถานฉบับ พ.ศ. 2524 ได้ให้ความหมาย “ท้องถิ่น” ไว้ว่า เน้นถึงลักษณะทางสภาพแวดล้อมทางภูมิศาสตร์และทางธรรมชาติ ที่มีความเป็นขอบเขตเฉพาะพื้นที่นั้นๆ เป็นสำคัญและยังมีความหมายที่กำหนดขอบเขตของพื้นที่ระดับย่อยตามเขตการปกครองหรือเป็นหน่วยงานระดับรองไปจากหน่วยงานใหญ่ ได้แก่ หมู่บ้าน ตำบล อำเภอ จังหวัด เป็นต้น

คำว่า “ท้องถิ่น” จึงขึ้นอยู่กับการจัดขอบเขตทางพื้นที่ดังกล่าวแล้ว และเมื่อนำไปใช้ประกอบกับคำใด จะให้ความหมายเฉพาะเจาะจงในเรื่องนั้น เช่น ประเพณีท้องถิ่น พิธีประจำท้องถิ่น ท้องถิ่น หรือพื้นที่ภายในเขตการปกครองของราชการบริหารส่วนท้องถิ่น เช่น เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล (พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถานฉบับ 2542: 511)

จากความหมายข้างต้นสามารถ สรุปได้ว่า "ท้องถิ่น" หมายถึง ขอบเขตพื้นที่ หรือถิ่นฐานที่อยู่ของมนุษย์ที่ตั้งบ้านเรือนอาศัยอยู่กันเป็นกลุ่มหรือหน่วยของพื้นที่ย่อยลงมา ตั้งแต่บ้าน หมู่บ้าน ตำบล อำเภอ เทศบาล จังหวัด

“ชุมชนท้องถิ่น” ตามแนวคิดทางสังคมวิทยา หมายถึง หน่วยทางสังคมและทางกายภาพอันได้แก่ ละแวกบ้าน หมู่บ้าน เมือง โดยมีลักษณะร่วมในความหมายต่างๆคือ (พระมหาสุทิตย์ อากาศโร 2553 : 10)

1. ชุมชนท้องถิ่นในฐานะหน่วยทางอาณาบริเวณ คือมีลักษณะเป็นรูปธรรม มีสมาชิก และหลักแหล่งที่แน่นอน โดยอาณาบริเวณทางภูมิศาสตร์
2. ชุมชนท้องถิ่นในฐานะหน่วย/ระบบทางสังคม เป็นเครือข่ายการปฏิสัมพันธ์ของมนุษย์ ซึ่งประกอบด้วย สถานภาพ บทบาทกลุ่มคนและสถาบันชุมชน
3. ชุมชนในฐานะหน่วยทางจิตวิทยาวัฒนธรรม ชุมชนจะต้องเน้นความผูกพันระหว่างสมาชิกด้วยกัน ทั้งทางด้านจิตวิทยาและวัฒนธรรม

“ชุมชนท้องถิ่น” ตามแนวคิดมานุษยวิทยา มุ่งเน้นความเป็นชุมชนที่ก่อให้เกิดมิตรภาพ ความเอื้ออาทร ความมั่นคงและความผูกพัน นักคิดในแนวนี้เสนอว่า ควรเรียกร้องให้มีชุมชนขนาดเล็กและมีโครงสร้างที่แน่นเหนียวเพราะจะช่วยฟื้นฟูสภาพทางสังคมให้ดีขึ้น แนวคิดแบบนี้สะท้อนให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงของสังคมสมัยใหม่ การขยายตัวของเมือง ก่อให้เกิดความแปลกแยก ไม่มีความสนใจกันในหมู่เพื่อนมนุษย์ (พระมหาสุทิตย์ อากาศโร 2553:13)

“ชุมชนท้องถิ่น” ตามแนวคิดสมัยใหม่ว่าชุมชนเสมือนจริง (Virtual Community) ถือเป็นแนวคิดชุมชนในรูปแบบใหม่ที่เกิดขึ้นพร้อมกับความก้าวหน้าของเทคโนโลยีสารสนเทศ และการเชื่อมโยงประเด็นปัญหา สถานการณ์ของผู้คนในสังคมที่มีความสลับซับซ้อนมากขึ้น ซึ่งแนวทางในการแก้ปัญหาเหล่านั้น จึงไม่อาจจำกัดอยู่ในขอบเขตของชุมชนที่มีอาณาบริเวณทางภูมิศาสตร์เล็กๆ ได้ ดังนั้นจึงต้องมีการร่วมมือกับฝ่ายต่างๆที่ทำให้เกิดชุมชนเสมือนจริงที่มีการติดต่อสื่อสารกันแบบไร้พรมแดนขึ้นมา โดยกระบวนการดำเนินการมุ่งเน้นการมีจิตสำนึกต่อสาธารณะโดยส่วนรวมและเป้าหมายร่วมกัน ความเป็นชุมชนจะปรากฏขึ้นเมื่อคนได้แสดงถึงอัตลักษณ์ และความสัมพันธ์ของผู้คนที่อยู่ร่วมกันนั้น ลักษณะที่สำคัญของความเป็นชุมชนประกอบด้วยปัจจัย 4 ประการ(อานันท์ กาญจนพันธุ์ อ้างในพระมหาสุทิตย์ อากาศโร 2553:17)

1. คุณค่าทางสังคมและวัฒนธรรม คือคุณค่าที่เกิดจากความเอื้ออาทร การช่วยเหลือพึ่งพากัน ความซื่อสัตย์
2. ทูตทางสังคม คือวิถีคิด ระบบความรู้ในการจัดการวิถีความเป็นชุมชน เช่นการใช้ทรัพยากร การจัดระบบความสัมพันธ์ในการอยู่ร่วมกัน เป็นต้น
3. สิทธิเกี่ยวกับความชอบธรรม ทุกคน จะต้องมีสิทธิ มีกระบวนการยุติธรรมที่ดำเนินไปภายใต้ระบบความสัมพันธ์ทั้งแนวตั้งและแนวนอน

4. การเรียนรู้เชิงพลวัต เป็นการเรียนรู้และปรับตัว เพื่อให้ชุมชนเข้มแข็ง เป็นปึกแผ่น เพื่อสร้างพื้นที่ทางสังคม

2.3 ลักษณะและมิติของชุมชนท้องถิ่น (พระมหาสุทิตย์ อากาศโร 2553 : 20-21)

2.3.1 การรวมตัวของกลุ่มคน จนเป็นประชากรหรือพลเมืองของชุมชนที่มีความหลากหลาย มีการเปลี่ยนแปลงด้านเชื้อชาติ ศาสนาและความพร้อมหรือลักษณะของกิจกรรมที่สนใจร่วมกัน

2.3.2 การรวมตัวของกลุ่มที่อาศัยพื้นที่มีอาณาเขตบริเวณหรือที่ตั้ง อาจเป็นขอบเขตเชิงนิเวศน์ เป็นพื้นที่ตามธรรมชาติของชุมชนนั้นๆ หรือเป็นพื้นที่ชุมชนสร้างขึ้น

2.3.3 สมาชิกในชุมชนมีปฏิสัมพันธ์ต่อกัน เป็นคังญาติ หรือครอบครัวเดียวกัน ซึ่งอาจเป็นลักษณะโดยตรงหรืออ้อม

2.3.4 มีความผูกพันมีความรู้สึกเป็นเจ้าของ ทุกคน มีความรักและความห่วงใยในชุมชน เปิดโอกาสมีส่วนร่วมในเรื่องต่างๆ แบบประชาธิปไตย

2.3.5 สมาชิกหรือชุมชน มีวัตถุประสงค์และเป้าหมายร่วมกัน เพื่อพัฒนาท้องถิ่น และแก้ปัญหาท้องถิ่น

2.3.6 สมาชิกมีจิตสำนึกต่อสาธารณะ มีการทำกิจกรรมที่ทำให้เกิดผลประโยชน์ร่วมกัน มีการรับรู้ ตัดสินใจและการปฏิบัติร่วมกันด้วยจิตสำนึกของความเป็นพลเมืองอย่างต่อเนื่อง

2.3.7 มีลักษณะการจัดระเบียบของชุมชน มีระบบการจัดการที่ดี มีประสิทธิภาพมีแบบแผน

2.3.8 มีการติดต่อสื่อสารและมีเครือข่าย เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน ทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ

2.4 องค์ประกอบของชุมชนท้องถิ่น จากความหมาย ชุมชนท้องถิ่นและลักษณะชุมชนท้องถิ่นข้างต้น องค์ประกอบของชุมชนท้องถิ่นมีดังต่อไปนี้ (จุมพล หนิมพานิช 2553: 33-34)

2.4.1 ต้องมีการรวมตัวของบุคคลต่างๆ จำนวนหนึ่ง ขณะเดียวกันต้องมีบริเวณพื้นที่ที่เป็นที่ตั้งถิ่นฐานของคนหรือกลุ่มบุคคล ที่เดิมความเป็นชุมชนท้องถิ่นถือเป็นเรื่องคุณค่าที่ติดอยู่กับพื้นที่ แต่ปัจจุบันไม่ได้หมายถึงสังคมที่ยึดติดกับพื้นที่อย่างตายตัวอีกต่อไป

2.4.2 บุคคลที่อาศัยอยู่ร่วมกัน ต้องมีความสัมพันธ์ร่วมกันอย่างใกล้ชิด จนเกิดเป็นลักษณะร่วมของกลุ่มบุคคล มีการสร้างสรรค์ทางด้านสังคมเดียวกันและวัฒนธรรม นอกจากนี้ “คน” กับ “พื้นที่” ต้องมีความผูกพันใกล้ชิดติดกัน มีเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ในการอยู่ร่วมกันที่ชัดเจน เป็นต้น

2.4.3 เน้นความสัมพันธ์และผลประโยชน์ร่วมกันของกลุ่มคนในสังคม

2.5 การกิจหน้าที่ “ชุมชนท้องถิ่น” มีอยู่หลายประการ ดังนี้ (จุมพล หนีมพานิช 2553:43)

2.5.1 การกิจหน้าที่ทางสังคม ส่วนใหญ่เป็นการกิจหน้าที่ในการดำรงชีวิตไว้ซึ่งสมาชิก เป็นหน้าที่ที่พยายามทำให้สมาชิกในชุมชนยังคงอยู่ในชุมชนท้องถิ่นต่อไป นอกจากนี้ยังมี การกิจหน้าที่ในการผลิตสินค้าและบริการ การผลิตสมาชิกใหม่เพิ่มเติมรวมทั้งการมีภารกิจหน้าที่ ในการขัดเกลาทางสังคม

2.5.2 การกิจหน้าที่ตามกฎหมาย ทำหน้าที่ในการรักษาความสงบเรียบร้อยให้แก่ ชุมชนท้องถิ่น การสร้างสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานต่างๆ การรักษาความสะอาดให้เกิดแก่ชุมชน ท้องถิ่น ด้านการสาธารณสุขและการให้การศึกษา

2.5.3 การกิจหน้าที่เชิงระบบ ด้านกลั่นกรองข้อเรียกร้องของระบบหน้าที่ในการ รายงานผลประโยชน์ให้เป็นกลุ่มเป็นก้อน หน้าที่ในการส่งเสริมระบบประชาธิปไตยให้เกิดขึ้นกับ ชุมชนท้องถิ่น เป็นต้น

จากความหมายของชุมชนท้องถิ่นที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า “ชุมชนท้องถิ่น” หมายถึง ที่อยู่อาศัยของมนุษย์ที่มีความเกี่ยวข้องกับสภาพทางภูมิศาสตร์และระบบความสัมพันธ์ใน สังคม ความผูกพันและการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกันเป็นเครื่องดำเนินการเพื่อให้มีชีวิตที่ดิร่วมกัน การรวมกันของกลุ่มคนที่มีความสัมพันธ์ต่อกันทั้งความสัมพันธ์ในเชิงพื้นที่และความสัมพันธ์ ทางสังคม เป็นหน่วยพื้นฐานของการพึ่งพา มีการเกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมขบวนการขับเคลื่อน ทางสังคม และหน่วยจิตวิทยาวัฒนธรรมอันเป็นคุณค่าที่บ่งบอกถึงความเป็นตัวตน (Identity) ของ ชุมชนโดยเกี่ยวข้องกับอุดมการณ์ สิทธิ และอำนาจ การปรับตัว และกระบวนการเรียนรู้ในพื้นที่ แห่งใดแห่งหนึ่ง เพื่อตอบสนองความต้องการของคนในท้องถิ่น ซึ่งเป็นไปภายใต้ระบบ ความสัมพันธ์ที่เป็นแนวตั้งและแนวนอนและต้องมียอดค้ำประคองที่เหมือนกันคือ กลุ่มคน สถานที่ หรืออาณาบริเวณ ความสนใจทางสังคม การปฏิบัติหรือการกระทำต่อกันทางสังคม ความสัมพันธ์ ทางสังคม องค์กรทางสังคม และผลประโยชน์ นั้นเอง

3. แนวคิดเกี่ยวกับการกระจายอำนาจ

การกระจายอำนาจ คือ “การจัดความสัมพันธ์ทางอำนาจระหว่างรัฐกับภาคส่วนอื่นในสังคมในทิศทางที่รัฐให้ภาคส่วนอื่นมีส่วนร่วมในการใช้อำนาจรัฐและมีหน้าที่ให้บริการสาธารณะหรือการดำเนินการในภารกิจอื่นใดที่จำเป็นตามที่รัฐเห็นสมควร” (ประธาน สุวรรณมงคล 2554: 8)

การกระจายอำนาจทางการเมือง (Political decentralization) เป็นการที่รัฐในส่วนกลางได้ถ่ายโอนอำนาจหน้าที่มาสู่ท้องถิ่นเพื่อให้ประชาชนในท้องถิ่นได้มีอิสระในการ “ปกครองตนเอง” หรือเป็นการให้ประชาชนมีอำนาจตัดสินใจภายในกรอบอำนาจหน้าที่ ที่รัฐส่วนกลางกระจายให้ โดยให้ประชาชนเลือกตั้งตัวแทนเข้าไปทำหน้าที่บริหารงาน

การกระจายอำนาจในประเทศไทยนั้นกล่าวได้ว่าเพิ่งเกิดอย่างแท้จริงอย่างเป็นรูปธรรมภายหลังรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ซึ่งบทบัญญัติตามรัฐธรรมนูญฉบับนี้บังคับให้รัฐต้องกระจายอำนาจให้แก่ท้องถิ่นอย่างเป็นรูปธรรมและมีพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พุทธศักราช 2542 เพื่อขับเคลื่อนการกระจายอำนาจ

3.1 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 มาตรา 78 บัญญัติว่า

“รัฐต้องกระจายอำนาจให้ท้องถิ่นพึ่งตนเองและตัดสินใจในกิจกรรมของท้องถิ่นได้เอง...รวมทั้งพัฒนาจังหวัดที่มีความพร้อมให้เป็นองค์กรปกครองท้องถิ่นขนาดใหญ่ โดยคำนึงถึงเจตนารมณ์ของประชาชนในจังหวัดนั้น”

แนวคิดที่ว่าด้วย “การกระจายอำนาจ” (Decentralization) เป็นแนวคิดที่มีการศึกษากันมายาวนาน และมีผู้ให้ความหมายของการกระจายอำนาจไว้หลายความหมาย ดังนี้

ลิขิต ชีรเวคิน (อ้างในสุริยา แก้วนารายณ์ : 2547) กล่าวว่าไว้ว่าการกระจายอำนาจ คือ การปกครองมีความสำคัญในทางการเมือง เศรษฐกิจและสังคม โดยสรุปได้ 2 ประเด็นใหญ่ ดังนี้

1. การกระจายอำนาจเป็นรากแก้วของระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตย เนื่องด้วยประชาธิปไตยต้องประกอบด้วยโครงสร้างส่วนบน คือ ระดับชาติ และโครงสร้างส่วนฐาน คือระดับท้องถิ่น

2. การกระจายอำนาจมีความสำคัญในทางเศรษฐกิจและสังคม ในด้านการพัฒนาชนบทโดยเฉพาะการมีส่วนร่วมของประชาชน ซึ่งลักษณะจะเกิดขึ้นได้ต้องอาศัยโครงสร้างการปกครองตนเองในลักษณะที่มีความอิสระพอสมควร

ชูศักดิ์ เทียงตรง (อ้างในโกวิทย์ พวงงาม 2553:8) ให้ความหมายของ การกระจายอำนาจไว้ว่า “การที่รัฐมอบอำนาจการปกครองบางส่วนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดทำบริการสาธารณะบางอย่าง โดยมีความเป็นอิสระตามสมควร ไม่ต้องขึ้นอยู่กับบัญชาของราชการบริหารส่วนกลาง เพียงแต่อยู่ในการควบคุมเท่านั้น”

3.2 การกระจายอำนาจปกครองสามารถจำแนกได้ 2 แบบ คือการกระจายอำนาจทางพื้นที่และการกระจายอำนาจทางกิจการ (นันทวัฒน์ บรมานันท์ 2552: 23)

1. การกระจายอำนาจทางพื้นที่ มีที่มาจากแนวคิดทางการเมืองซึ่งเน้นความสำคัญของการเลือกตั้ง โคนเห็นว่าหากเจ้าหน้าที่ที่ทำการบริหารหรือปกครองท้องถิ่นได้รับการแต่งตั้งจากส่วนกลาง ก็จะเป็นการปกครองแบบรวมอำนาจ ดังนั้นการกระจายอำนาจพื้นที่จึงต้องมีการจัดตั้งองค์กรปกครองท้องถิ่นขึ้น มีการเลือกตั้งผู้บริหาร มีเจ้าหน้าที่ท้องถิ่นเป็นอิสระจากส่วนกลาง ไม่อยู่ภายใต้การบังคับบัญชาของส่วนกลาง แต่อยู่ภายใต้การกำกับของส่วนกลาง แต่จะดำเนินการด้วยตนเองและมีงบประมาณของตนเอง

2. การกระจายอำนาจทางกิจการ เป็นวิธีการกระจายอำนาจโดยมอบบริการสาธารณะอย่างใดอย่างหนึ่งให้องค์กรซึ่งมิได้อยู่ในสังกัดของส่วนกลางรับไปจัดทำด้วยเงินทุนและเจ้าหน้าที่องค์กรนั่นเอง วิธีการกระจายอำนาจทางกิจการไม่ใช่กระจายอำนาจปกครอง แต่เป็นการ “มอบ” ให้องค์กรของรัฐบาลไปจัดทำบริการสาธารณะโดยแยกออกมาเป็นนิติบุคคลต่างหากจากรัฐ

3.3 ลักษณะการกระจายอำนาจ (ชัยสิทธิ์ ภูวภิรมย์จัญญ 2547:11)

3.3.1 การกระจายอำนาจไม่ใช่เป็นจุดหมายปลายทางสุดท้ายของประชาธิปไตย หากแต่เป็นเงื่อนไขที่จะสนับสนุนให้การปกครองแบบประชาธิปไตยมีประสิทธิภาพ

3.3.2 ในการปฏิรูปทางการเมืองเพื่อนำไปสู่ความเป็นประชาธิปไตย การกระจายอำนาจจะมีระดับหรือดีกรีของการกระจาย ซึ่งย่อมขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อมและสถานการณ์รวมทั้งเงื่อนไขของแต่ละประเทศเป็นสำคัญ

3.3.3 การกระจายอำนาจไม่จำเป็นต้องเกิดขึ้นพร้อมๆ กับการเป็นประชาธิปไตย เพราะในบางกรณีการกระจายอำนาจอาจเป็นต้นเหตุให้กระบวนการประชาธิปไตยล่าช้าก็ได้ เพราะบางครั้งจะไปกระตุ้นให้เกิดกระแสการต่อต้านประชาธิปไตยได้

3.3.4 การกระจายอำนาจต้องไม่มีผลกระทบต่อเอกลักษณ์ของท้องถิ่น

3.3.5 แม้ว่าจะมีการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นมากขึ้น ซึ่งมีผลให้บทบาทภารกิจของรัฐบาลจะลดลง แต่ความรับผิดชอบของรัฐบาลไม่ได้ลดลง รัฐบาลจะยังคงต้องกำหนดนโยบายเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต

3.3.6 ต้องระมัดระวังว่าการกระจายอำนาจ คือ “คลื่นลูกใหม่ของการมีส่วนร่วมของประชาชน” การกระจายอำนาจในการให้บริการทางสังคม การมีหุ้นส่วนอย่างใกล้ชิดระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม จะเป็นปัจจัยสำคัญในกระบวนการสร้างประชาธิปไตยในการสร้างความรับผิดชอบร่วมกันทางสังคม และในการเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับประสิทธิภาพ และความน่าเชื่อถือในการให้บริการทางสังคม

3.3.7 จากกระแสของโลกาภิวัตน์ อาจกล่าวได้ว่าการกระจายอำนาจมีความต้องการที่มากกว่าการสร้างความเข้มแข็งให้กับโครงสร้างและการทำงาน และการเมืองการบริหารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หากแต่ต้องการ โอกาสการสร้างฉันทามติร่วมกัน และการเจรจา ระหว่างรัฐบาลกลาง รัฐบาลท้องถิ่น และประชาสังคม ในกระบวนการตัดสินใจเพื่อสนองความต้องการของประชาชนและการบริการสาธารณะต้องทันกับกระแสการเปลี่ยนแปลงและผลกระทบอันเกิดจากการโลกาภิวัตน์

3.4 องค์ประกอบของหลักการกระจายอำนาจ แบ่งได้ 3 ประการ คือ (ประหยัด หงส์ทองคำ อ่างในฉกาจ พรหมดีสาร 2553 : 29)

3.4.1 มีความเป็นนิติบุคคล การกระจายอำนาจการปกครอง จะต้องมืองค์กรเป็นนิติบุคคลออกจากส่วนกลาง เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติหน้าที่ มีงบประมาณเป็นของตนเอง มีทรัพย์สิน และมีเจ้าหน้าที่หรือบุคลากรของตนเอง

3.4.2 มีอำนาจอิสระในการบริหารงาน อำนาจอิสระในการปฏิบัติหน้าที่ เป็นหลักการที่สำคัญประการหนึ่งของการกระจายอำนาจปกครอง เพราะถ้าหากองค์กรนั้นไม่มีอำนาจอิสระในการปฏิบัติหน้าที่ รอคำสั่งจากส่วนกลางก็จะมีลักษณะไม่ผิดจากหน่วยการปกครองส่วนภูมิภาค แต่อำนาจอิสระนี้ต้องไม่กระทบกระเทือนต่อเอกภาพและอธิปไตยของประเทศ

3.4.3 ประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการปกครองตนเอง การมีส่วนร่วมในการปกครองในท้องถิ่นของประชาชนนั้น อาจกระทำได้หลายระดับแล้วแต่ความสามารถและความสนใจของประชาชนในท้องถิ่นเป็นสำคัญ

3.5 การกระจายอำนาจมีเป้าหมายสำคัญหลายประการ (ประธาน สุวรรณมงคล 2554:20-22)

3.5.1 การกระจายอำนาจมุ่งสร้างความเข้มแข็งให้กับระบอบประชาธิปไตยทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่นด้วยการวางรากฐานทางการเมืองในระดับท้องถิ่น โดยการให้ประชาชนในท้องถิ่นได้มีส่วนร่วมทางการเมืองในฐานะเป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตย เป็นไปตามหลักการที่ว่า “ประชาธิปไตยเป็นของประชาชน โดยประชาชน เพื่อประชาชน”

3.5.2 การกระจายอำนาจมุ่งให้ประชาชนได้ “ปกครองตนเอง” อย่างอิสระ โดยกำหนดเป้าหมาย วิถีชีวิตของคนในชุมชนท้องถิ่นนั่นเอง

3.5.3 การกระจายอำนาจช่วยให้การบริการสาธารณะแก่ประชาชนเป็นอย่างรวดเร็ว ตรงตามปัญหาและความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น

3.5.4 การกระจายอำนาจมุ่งลดภาระของรัฐในส่วนกลางในการบริการแก่ประชาชนในสังคม

3.5.5 การกระจายอำนาจมุ่งลดความเป็นราชการลง หรือการเพิ่มอำนาจให้แก่ประชาชนและชุมชนแทนเพื่อให้มีบทบาทในการปกครองตนเองหรือกำหนดวิถีชีวิตของตน

3.5.6 การกระจายอำนาจมุ่งทำให้ชุมชนมีความเข้มแข็ง โดยการเพิ่มอำนาจ การตัดสินใจ และการดูแลทรัพยากรธรรมชาติในชุมชน วัฒนธรรม ประเพณีชุมชนของตนเอง การเพิ่มอำนาจให้ชุมชนนับเป็นเป้าหมายที่สำคัญอีกประการหนึ่งของการกระจายอำนาจ

3.6 อำนาจที่รัฐกระจายไปสู่ท้องถิ่น (ประธาน สุวรรณมงคล 2554 : 25-28)

3.6.1 สิทธิในการปกครองตนเอง การให้ประชาชนในท้องถิ่นได้สิทธิในการปกครองตนเองอย่างอิสระตามเจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่นนั้น การปกครองตนเอง จึงหมายถึง การที่ประชาชนสามารถกำหนดวิถีชีวิตของตนเองตามความต้องการของประชาชน แก้ไขปัญหาของท้องถิ่นอย่างอิสระ แต่ต้องอยู่ในขอบเขตของกฎหมาย

3.6.2 ภารกิจหน้าที่ (functions) รัฐต้องกระจายหรือถ่ายโอนภารกิจ เช่น การศึกษา สาธารณสุข โครงสร้างพื้นฐาน การดูแลทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรมประเพณี เป็นต้น ให้แก่ท้องถิ่นดำเนินการ ทั้งนี้ต้องสอดคล้องกับขีดความสามารถของท้องถิ่นด้วย เช่น ด้านการศึกษา รัฐยังคงมีบทบาทสำคัญในเชิงนโยบายการศึกษา การกำหนดหลักสูตรกลาง การกำหนดมาตรฐานการศึกษา เป็นต้น

3.6.3 อำนาจตัดสินใจ เมื่อรัฐถ่ายโอนภารกิจให้ท้องถิ่นแล้ว รัฐต้องกระจายอำนาจการตัดสินใจในภารกิจเหล่านี้ให้กับท้องถิ่นเพื่อให้สามารถปฏิบัติภารกิจหน้าที่นั้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ การมอบอำนาจให้แก่ท้องถิ่นนั้นถึงแม้จะไม่ใช้การมอบอย่างเด็ดขาดสมบูรณ์ แต่ก็อยู่ในระดับที่ท้องถิ่นสามารถมีอิสระมากขึ้นในการตัดสินใจได้ด้วยตนเองในภารกิจที่รัฐมอบหมายให้ เป็นไปตามกฎหมาย

3.6.4 ทรัพยากรการบริหาร ในการดำเนินการให้เป็นไปตามภารกิจที่รัฐได้ถ่ายโอนให้ท้องถิ่น รัฐยังต้องแบ่งทรัพยากรการบริหารมาให้อีกด้วย เช่น ภาษีอากรในท้องถิ่น การจัดสรรเงินอุดหนุน บุคลากร เป็นต้น

3.6.5 การมีส่วนร่วม เป็นการกระจายโอกาสให้ประชาชนในชุมชนได้มีส่วนร่วมในการปกครองตนเอง และการบริหารงานท้องถิ่นของตนเอง เช่น ร่วมในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่น ร่วมในการตัดสินใจในเรื่องสำคัญของท้องถิ่น เป็นต้น โดยเฉพาะการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและการกำกับตรวจสอบการทำงานของประชาชนหรือองค์กรภาคตัวแทนในท้องถิ่น หรือ “องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น” เช่น การให้ประชาชนมีสิทธิถอดถอนผู้บริหารท้องถิ่นได้ เป็นต้น

3.6.6 ภาระรับผิดชอบต่อสาธารณะ เมื่อรัฐกระจายอำนาจหน้าที่และทรัพยากรมาให้แล้ว ท้องถิ่นจะต้องมีภาระรับผิดชอบต่อสาธารณะและประชาชนที่จะต้องดำเนินการให้เป็นไปตามกฎหมาย และมาตรฐานการบริการที่รัฐกำหนด ในขณะเดียวกันประชาชนก็ต้องรับผิดชอบร่วมกันในการตรวจสอบการใช้อำนาจและทรัพยากรการบริหารที่รัฐมอบให้เพื่อให้เกิดประโยชน์แก่ประชาชนอย่างแท้จริง

จากความหมายการกระจายอำนาจที่กล่าวมาข้างต้น สามารถสรุปได้ดังนี้ การกระจายอำนาจ คือ การเอาอำนาจจากศูนย์กลางบางส่วนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยมีสิทธิบริหารจัดการ ดูแล เช่น ระบบสาธารณสุข ปลอดภัย การดูแลชีวิตและทรัพย์สิน ดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม จัดทำบริการสาธารณะ โดยมีความเป็นอิสระ การตัดสินใจในเรื่องต่างๆ ที่ไม่จำเป็นต้องรวมหรือกระจุกตัวอยู่ที่ศูนย์กลางเพื่อให้เกิดประโยชน์กับการให้บริการสาธารณะ เป็นการเกิดการยอมรับความต้องการมีส่วนร่วมของประชาชน เพื่อความต้องการของประชาชน คนในท้องถิ่นยอมรับความต้องการมีส่วนร่วมของตนเองและเล็งเห็นปัญหาตลอดจนวิธีการแก้ไขปัญหาการตอบสนองความต้องการของส่วนร่วมได้ดีกว่าเจ้าหน้าที่ของส่วนกลาง ส่วนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอำนาจจัดทำกิจการที่กำหนดไว้สนองความต้องการส่วนรวมของประชาชน และรับรองให้องค์กรที่จัดตั้งขึ้นเป็นนิติบุคคล ดำเนินการต่างๆ เพื่อให้ได้มาซึ่งสิทธิและหน้าที่ต่างๆ ตามที่กฎหมายกำหนด เป็นนิติบุคคลสามารถทำหน้าที่ได้อย่างเป็นอิสระ และบุคคลหรือเจ้าหน้าที่ต่างๆ ต้องอยู่ในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

4. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน

ประชาธิปไตยอย่างแท้จริง คือ ระบบการเมืองการปกครองที่เปิดโอกาสให้ประชาชนสามารถแสดงความคิดเห็นและดำเนินกิจกรรมในด้านต่างๆ ได้อย่างอิสระ การที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจจะช่วยทำให้ทิศทางของนโยบายมีสอดคล้องและเป็นไปตามความต้องการของประชาชนอย่างแท้จริง

การมีส่วนร่วมของประชาชนตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ได้ให้ความสำคัญต่อการเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชน โดยเปิดโอกาสให้บุคคลหลายกลุ่มเข้ามามีส่วนร่วม รัฐธรรมนูญฉบับนี้มุ่งส่งเสริมการสร้างประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วมมากขึ้นทำให้คำว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนได้รับการกล่าวถึงมากขึ้น ในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ของภาครัฐและเอกชน โดยเฉพาะในกรณีที่จะก่อให้เกิดผลกระทบต่อสังคม

การมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นกระบวนการที่รวบรวมเอาความต้องการหรือค่านิยมต่างๆ ของสาธารณชนไว้อยู่ในกระบวนการตัดสินใจของรัฐและเอกชน เป็นการสื่อสารสองทาง และเป็นการมีปฏิสัมพันธ์ที่มีเป้าหมายเพื่อการตัดสินใจที่ดีกว่าและที่ได้รับการสนับสนุนจากสาธารณชนมีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายไว้หลายความหมายดังนี้

ลินทบ มั่นคง (2552:27) ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชน คือ เป็นกระบวนการที่บุคคลมีการปฏิสัมพันธ์กันในลักษณะ รูปแบบใดรูปแบบหนึ่งเป็นการสนับสนุนซึ่งกันและกัน เป็นการแบ่งปันผลประโยชน์และการได้รับผลประโยชน์

พัฒน์ บุญยรัตพัทธ์ (อ้างในสุทธิพงษ์ หนูเนตร 2550:17) ให้ความหมายของการมีส่วนร่วม คือ กระบวนการทำให้ประชาชนมีความสนใจเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดการเปลี่ยนแปลงเพื่อตัวประชาชนเองโดยให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจด้วยตนเอง และมีส่วนดำเนินการเพื่อให้บรรลุถึงวัตถุประสงค์

ปรัชญา เวสารัชช์ (อ้างในสุทธิพงษ์ หนูเนตร 2550:19) ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชน คือ การที่ประชาชนเข้าเกี่ยวข้องโดยการใช้ความพยายามหรือใช้ทรัพยากรในกิจกรรมซึ่งมุ่งสู่การพัฒนาชุมชน

ทวีทอง หงส์วิวัฒน์ (อ้างในชัยสิทธิ์ ภูวภิรมย์ขำญ 2547:10) ได้สรุปความหมายว่า การมีส่วนร่วม คือการที่ประชาชนหรือชุมชนพัฒนาขีดความสามารถของตนในการจัดการควบคุมการใช้และการกระจายทรัพยากรที่มีอยู่เพื่อประโยชน์ต่อการดำรงชีวิตทางเศรษฐกิจและสังคม ตามความจำเป็นอย่างสมศักดิ์ศรีในฐานะสมาชิกของสังคมในการมีส่วนร่วมประชาชนได้พัฒนาการรับรู้และภูมิปัญญา ซึ่งแสดงออกในรูปการตัดสินใจ

ยิวัดน์ วุฒิเมธี (อ้างในสุทธิพงษ์ หนูเนตร 2550:20) ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมที่ถือ คือ เป็นรูปแบบที่แท้จริงนั้นจะต้องประกอบด้วยขบวนการ 4 ขั้นตอน คือ

1. การวางแผน (Planning) ประชาชนจะต้องเข้ามามีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ปัญหาจัดลำดับความสำคัญ ตั้งเป้าหมาย กำหนดการใช้ทรัพยากร กำหนดวิธีการติดตามและประเมินผล และประการสำคัญ คือ การตัดสินใจ
2. การดำเนินกิจกรรม (Implementation) ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการและการบริหาร การใช้ทรัพยากร มีความรับผิดชอบในการจัดสรรควบคุมทางการเงินและการบริหาร
3. การใช้ประโยชน์ (utilization) ประชาชนจะต้องมีความสามารถในการนำกิจกรรมมาใช้ให้เกิดประโยชน์ ซึ่งเป็นการเพิ่มระดับของการพึ่งตนเอง และการควบคุมทางสังคม
4. การได้รับผลประโยชน์ (obtaining benefits) ประชาชนจะต้องได้รับการแจกจ่ายผลประโยชน์จากชุมชนในพื้นที่ฐานที่เท่ากัน ซึ่งอาจจะเป็นผลประโยชน์ส่วนตัว สังคมหรือวัตถุก็ได้

4.1 มิติการมีส่วนร่วมของประชาชน

แมทธิส สไตเฟล (Matthias Stiefel) และแอนดรูว์ เพียร์ส (Andrew Pearse) (อ้างในปรัชญา เวสารัชช 2528:5-7) เสนอการมีส่วนร่วมได้ 5 มิติ คือ

1. การมีส่วนร่วมเป็นการประจักษ์หน้า สะท้อนลักษณะการแจกแจงแบ่งสรรอำนาจในการตัดสินใจที่ผิดแผกไปจากเดิม มองได้ว่าเป็นการประจักษ์หน้าระหว่างกลุ่มผลประโยชน์ กลุ่มสังคม กลุ่มชนชั้นต่างๆ
2. การมีส่วนร่วมเป็นเรื่องของกลุ่มและขบวนการในการเข้าร่วม พิจารณาจากการมีส่วนร่วมจากการวิเคราะห์โครงสร้าง วิธิดำเนินการ ตลอดจนสภาพแวดล้อมของกลุ่มและขบวนการที่เกี่ยวข้องในการเข้าร่วม โคนเน้นองค์ประกอบสำคัญที่ก่อให้เกิดพลัง เช่น โครงสร้างและการจัดรูปองค์การภายในกลุ่มหรือภายในขบวนการ ให้เกิดความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน อีกองค์ประกอบหนึ่งที่สำคัญ คือ “ผู้นำ” กับ “ผู้ตาม”
3. การมีส่วนร่วมเป็นประสบการณ์เฉพาะบุคคล การมีส่วนร่วมเป็นเรื่องของพฤติกรรมกลุ่ม แต่ขณะเดียวกันการตัดสินใจเข้าร่วมกับกลุ่มเป็นการตัดสินใจของบุคคล เช่น แรงจูงใจ ความรู้สึกแปลกแยก
4. การมีส่วนร่วมในโครงการ หมายถึงการมีส่วนร่วมที่กำหนดขึ้นเพื่อส่งเสริมการพัฒนาเฉพาะด้าน และเป็นโครงการที่มุ่งให้ผู้ได้รับผลประโยชน์มีส่วนร่วม
5. การมีส่วนร่วมเป็นนโยบาย การมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นเรื่องเดียวกันกับประชาธิปไตย

4.2 ลักษณะการเข้าร่วมของประชาชน (ปรัชญาเวสารัชช 2528:11-12) จำแนกได้ ดังนี้

4.2.1. ร่วมแสดงความคิดเห็น เช่น การเขียน การพูด หรือการสื่อความในรูปแบบอื่นๆ เพื่อแสดงความคิดเห็นของตน

4.2.2. ร่วมสละทรัพยากรวัตถุ เช่น ให้อำนาจ วัสดุ กรรมสิทธิ์ในทรัพย์สิน การใช้ประโยชน์จากสถานที่หรืออุปกรณ์ต่างๆ

4.2.3. ร่วมสละแรงกาย เช่น เข้าร่วมดำเนินกิจกรรมต่างๆ

4.2.4. ร่วมสละเวลา เช่น ร่วมรับฟังความคิดเห็น เข้าร่วมประชุม

4.4 รูปแบบของการมีส่วนร่วม ได้รวบรวมรูปแบบของการมีส่วนร่วมไว้ ดังนี้

อัลมอนด์ และเพาเวลล์ (Almond and Powell) (อ้างในทิมมพร ค่ายหนองสง 2552:13) จำแนกรูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองออกเป็น 2 รูปแบบใหญ่ ดังนี้

4.4.1 แบบปกติ (Conventional Forms)

- 1) การออกเสียงเลือกตั้ง
- 2) การพูดจาปรึกษาเรื่องการเมือง
- 3) กิจกรรมการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง
- 4) การจัดตั้งและการเข้าร่วมเป็นสมาชิกของกลุ่มต่างๆ
- 5) การติดต่อส่วนตัวกับเจ้าหน้าที่การเมือง

4.4.1 แบบไม่ปกติ (Unconventional Forms)

- 1) การยื่นข้อเรียกร้อง
- 2) การเดินขบวน
- 3) การเข้าประจันหน้ากัน
- 4) การละเมิดกฎระเบียบของสังคม
- 5) การใช้ความรุนแรงทางการเมือง
- 6) สงครามกองโจรและการปฏิวัติ

4.5 ลักษณะการมีส่วนร่วม

แคร์ (Carry) (อ้างในทิมมพร ค่ายหนองสง 2552:19) ได้แบ่งไว้ 5 ลักษณะ ดังนี้

4.5.1 เป็นสมาชิก (Membership)

4.5.2 เป็นผู้เข้าร่วมประชุม (Attendance at Meeting)

4.5.3 เป็นผู้บริจาค (Financial Contribution)

4.5.4 เป็นกรรมการ (Membership on Committees)

4.5.5 เป็นประธาน (Leader)

กรมการพัฒนาชุมชน (2539) (อ้างในชัยสิทธิ์ ภูวภิรมย์ขวัญ 2547:11) ได้สรุปลักษณะต่างๆ ของการมีส่วนร่วมของประชาชนออกเป็น 18 ลักษณะ ดังนี้

1. มีส่วนร่วมเป็นผู้ริเริ่ม
2. มีส่วนร่วมในการตัดสินใจดำเนินงาน
3. มีส่วนร่วมในการตัดสินใจใช้ทรัพยากร
4. มีส่วนร่วมในการออกความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ
5. มีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหา
6. มีส่วนร่วมในการคิดหาวิธีในการแก้ไขปัญหา
7. มีส่วนร่วมในการวางแผน
8. มีส่วนร่วมในการประชุม
9. มีส่วนร่วมในกิจกรรมกลุ่ม
10. มีส่วนร่วมในการออกเสียงสนับสนุนหรือคัดค้านปัญหา
11. มีส่วนร่วมในการเป็นคณะกรรมการหรือบริหารงาน
12. มีส่วนร่วมในการเป็นสมาชิก
13. มีส่วนร่วมในการเป็นผู้ชักชวนหรือประชาสัมพันธ์
14. มีส่วนร่วมในการดำเนินการตามกิจกรรมที่วางไว้
15. มีส่วนร่วมในการลงทุนหรือบริจาคเงิน/ทรัพย์สิน
16. มีส่วนร่วมในการออกแรงหรือสละแรงงาน
17. มีส่วนร่วมในการออกวัสดุอุปกรณ์
18. มีส่วนร่วมในการดูแลรักษา ติดตามหรือประเมินผล

4.6 ขั้นตอนของการมีส่วนร่วม กระบวนการมีส่วนร่วมจะเกิดขึ้นได้เมื่อประชาชนเหล่านั้นได้รับโอกาสและเข้าไปมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ของชุมชน ซึ่งกระบวนการมีส่วนร่วมนั้นมีอยู่หลายขั้นตอน การมีส่วนร่วมของประชาชน ที่จะนำไปสู่การพัฒนาที่แท้จริงของชุมชนนั้น ประชาชนจำเป็นต้องเข้ามามีส่วนร่วมในทุกกระบวนการของการมีส่วนร่วม โดยมีนักพัฒนาหรือนักวิชาการ จากภายนอกเป็นผู้ส่งเสริมและสนับสนุนในด้านต่างๆ จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน พบว่า โดยส่วนใหญ่กระบวนการมีส่วนร่วมจะเริ่มจากการค้นหาสาเหตุและการวางแผน การดำเนินกิจกรรมแก้ไขปัญหา การปฏิบัติงาน การร่วมรับผลประโยชน์และการติดตามประเมินผล เจิมศักดิ์ ปิ่นทอง และอดิรินทร์ พิพัฒน์ (อ้างในชัยสิทธิ์ ภูวภิรมย์ขวัญ 2547:11) ได้จำแนกขั้นตอนการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการระบุปัญหาและสาเหตุของปัญหา ซึ่งเป็นกระบวนการ การมีส่วนร่วมที่สำคัญมากที่สุดเพราะถ้าประชาชนไม่มีบทบาทในการระบุปัญหาและความต้องการของเขาแล้วโครงการต่างๆที่วางออกมาก็ไร้ประโยชน์ เพราะโครงการที่วางออกมาไม่ได้ตอบสนองความต้องการที่แท้จริงของประชาชน อีกทั้งประชาชนจะมองไม่เห็นความสำคัญของกิจกรรมและการดำเนินกิจกรรมก็จะไม่ประสบความสำเร็จบรรลุเป้าหมายตามที่วางไว้ ดังนั้นการมีส่วนร่วมของประชาชนซึ่งเข้ามามีส่วนร่วมในการระบุปัญหาวิเคราะห์ปัญหาด้วยตนเอง ทำให้ประชาชนเกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของซึ่งสามารถสนองตอบความต้องการหรือปัญหาได้

2. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการวางแผนการดำเนินกิจกรรมเมื่อประชาชนในชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการระบุปัญหาแล้ว ขั้นตอนต่อไปก็คือ การร่วมกันวางแผนการดำเนินโครงการเพื่อสนองตอบความต้องการหรือแก้ปัญหาของพวกเขา แต่อย่างไรก็ตามนักพัฒนาหรือผู้ที่มีความรู้ในการวางแผนควรมีส่วนร่วมเข้าไปร่วมในการวางแผนด้วย เพื่อคอยให้คำแนะนำประชาชนในการวางแผนกำหนดทางเลือกในการแก้ไขปัญหา แต่มิใช่ว่านักพัฒนาเหล่านั้นจะเป็นผู้วางแผนแนวทางการแก้ไขเสียเอง แต่เป็นเพียงผู้ให้คำแนะนำเท่านั้น

3. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการลงทุนและปฏิบัติงาน เมื่อประชาชนมีความรู้สึกเป็นเจ้าของกิจกรรมแล้ว ผลที่ตามมาก็คือ การมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมที่วางไว้นอกจากนั้นแล้วนักพัฒนาควรกระตุ้นให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการลงทุนในรูปแบบของทรัพยากรที่ประชาชนในชุมชนที่มีอยู่ตามกำลังความสามารถกำหนดการดำเนินกิจกรรมร่วมกันนี้เป็นการเสริมสร้างให้ประชาชนรู้จักการทำงานร่วมกัน

4. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการติดตามและประเมินผล กระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในขั้นตอนนี้ทำให้ประชาชนได้มีการประเมินว่าผลงานที่ตัวเองดำเนินการไปนั้นได้รับผลดีหรือได้รับผลประโยชน์มากน้อยเพียงไรและมีอุปสรรคอะไรบ้างที่เกิดจากการดำเนินงานนั้น จึงทำให้ประชาชนรู้ข้อเท็จจริงว่า กิจกรรมที่ทำไปนั้นดีหรือไม่ดีอย่างไรซึ่งพวกเขาจะได้นำไปใช้ในการวางแผนแก้ไขปัญหาลงในโอกาสต่อไป

4.7 การมีส่วนร่วมตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นและชีวิตความเป็นอยู่ของตนเองได้รับการตระหนักถึงว่าเป็นสิทธิที่ไม่อาจละเลยได้ ทั้งนี้ได้กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 โดยในหมวด 3 สิทธิและเสรีภาพของชนชาวไทยส่วนที่ 12 โดยมีสาระสำคัญดังต่อไปนี้ มาตรา 66 บุคคลซึ่งรวมกันเป็นชุมชน ชุมชนท้องถิ่น หรือชุมชนท้องถิ่นดั้งเดิม ย่อมมีการอนุรักษ์ หรือฟื้นฟูจารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่นและของชาติและมีส่วนร่วมในการจัดการ การบำรุงรักษา และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม รวมทั้งความหลากหลายทางชีวภาพอย่างสมดุลและยั่งยืน มาตรา 67 สิทธิของบุคคลที่จะมีส่วนร่วมกับรัฐและชุมชนในการอนุรักษ์ บำรุงรักษาและ การใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและ ความหลากหลายทางชีวภาพ และในการคุ้มครองส่งเสริม และรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม เพื่อให้ดำรงชีพอยู่ได้อย่างปกติและต่อเนื่องในสิ่งแวดล้อมที่จะไม่ก่อให้เกิดอันตรายต่อสุขภาพอนามัย สวัสดิภาพหรือคุณภาพชีวิตของตน ย่อมได้รับความคุ้มครองตามความเหมาะสม(รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2550 ส่วนที่ 12 สิทธิชุมชน : 18 - 19) การดำเนินโครงการหรือกิจกรรมที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรงทั้งทางด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติ และสุขภาพ จะกระทำมิได้ เว้นแต่จะได้ศึกษาและประเมินผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมและสุขภาพของประชาชนในชุมชนและจัดให้มีกระบวนการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนและผู้มีส่วนได้เสียก่อน รวมทั้งได้ให้องค์การอิสระซึ่งประกอบด้วยผู้แทนองค์การเอกชนด้านสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ และผู้แทนสถาบันอุดมศึกษาที่จัดการการศึกษาด้านสิ่งแวดล้อมหรือทรัพยากรธรรมชาติหรือด้านสุขภาพ ให้ความเห็นประกอบก่อนมีการดำเนินการดังกล่าว สิทธิของชุมชนที่จะฟ้องหน่วยงานราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ ราชการส่วนท้องถิ่น หรือองค์กรอื่นของรัฐที่เป็นนิติบุคคล เพื่อให้ปฏิบัติหน้าที่ตามบทบัญญัตินี้ ย่อมได้รับความคุ้มครอง

บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 การมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดการได้กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ โดยมีสาระสำคัญดังต่อไปนี้ หมวด 14 มาตรา 290 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นย่อมมีอำนาจหน้าที่ส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมตามที่กฎหมายบัญญัติ กฎหมายตามวรรคหนึ่งอย่างน้อยต้องมีสาระสำคัญดังต่อไปนี้ (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 หมวด 14 การปกครองส่วนท้องถิ่น : 112-116)

- 1) การจัดการ การบำรุงรักษา และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่อยู่ในเขตพื้นที่
- 2) การเข้าไปมีส่วนร่วมในการบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่อยู่นอกเขตพื้นที่ เฉพาะในกรณีที่มีผลกระทบต่อดำรงชีวิตของประชาชนในพื้นที่ของตน
- 3) การมีส่วนร่วมในการพิจารณาเพื่อริเริ่มโครงการหรือกิจกรรมใด นอกเขตพื้นที่ซึ่งอาจมีผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม หรือสุขภาพอนามัยของประชาชนในพื้นที่
- 4) การมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น

จากความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชนที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า เป็นกระบวนการเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชนโดยสมัครใจ และมีการดำเนินการเพื่อให้บรรลุถึงวัตถุประสงค์ โดยใช้ทรัพยากรในกิจกรรมซึ่งมุ่งสู่การพัฒนาชุมชน กล่าวอีกในหนึ่ง คือ การมีส่วนร่วมของประชาชน คือการเข้ามามีกิจกรรมรูปแบบใดรูปแบบหนึ่งด้วยความสมัครใจในการดำเนินการหรือกำหนดกิจกรรมของตนเองเพื่อให้กิจกรรมนั้นๆ ไปสู่เป้าหมายของชุมชน ในกรณีนี้จะต้อง 4 องค์ประกอบ คือ

1. การวางแผน คือ ประชาชนได้เข้ามาร่วมวิเคราะห์ปัญหา ในการกำหนดเป้าหมาย และการตัดสินใจ
2. การดำเนินกิจกรรม เข้าร่วมในการจัดการ บริหารทรัพยากรร่วมกัน
3. การใช้ประโยชน์ ต้องมีความสามารถในการนำกิจกรรมมิใช่ให้เกิดผลประโยชน์สูงสุดแก่ชุมชนนั่นเอง
4. การได้รับผลประโยชน์ ประชาชนต้องได้รับผลประโยชน์ในพื้นที่ฐานเท่าเทียมกัน

5. สภาพทั่วไปของเทศบาลนครปากเกร็ด

เทศบาลนครปากเกร็ด (สำนักงานทะเบียนท้องถิ่น เทศบาลนครปากเกร็ด : 2554) เดิมมีฐานะเป็นสุขาภิบาล เรียกว่า สุขาภิบาลปากเกร็ด จัดตั้งขึ้นโดยประกาศกระทรวงมหาดไทย เมื่อวันที่ 31 สิงหาคม พ.ศ. 2498 รวมเวลาการเป็นสุขาภิบาล 36 ปี 4 เดือน โดยมีพื้นที่ครอบคลุมพื้นที่ริมฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยา ฝั่งตะวันออกทั้งหมดใน 5 ตำบล 34 หมู่บ้าน และด้วยความเจริญที่เข้ามาอย่างรวดเร็วพื้นที่การเกษตรจึงได้แปรเปลี่ยนเป็นที่อยู่อาศัย ประกอบกับนโยบายของจังหวัดนนทบุรีในช่วงปี พ.ศ. 2535 สุขาภิบาลปากเกร็ดจึงได้รับการยกฐานะขึ้นเป็น เทศบาลตำบลปากเกร็ด ตามพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งเทศบาลตำบลปากเกร็ด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ซึ่งประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 108 ตอนที่ 245 ลงวันที่ 31 ธันวาคม พ.ศ. 2534 มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2535 หลังจากนั้นเพียง 3 ปีเศษ เทศบาลตำบลปากเกร็ดจึงได้รับการเปลี่ยนแปลงฐานะเป็น เทศบาลเมืองปากเกร็ด ทั้งนี้เนื่องจากสภาพความเจริญของพื้นที่และจำนวนประชากรตลอดจนรายได้ในการพัฒนาท้องถิ่น เป็นไปตามหลักเกณฑ์ของกระทรวงมหาดไทย ประกอบกับคณะเทศมนตรีมีนโยบายในการขยายการพัฒนาของเทศบาลให้สอดคล้องกับสภาพข้อเท็จจริงของเมือง ที่ต้องการองค์การที่มีศักยภาพในการบริหารเพิ่มขึ้น เทศบาลตำบลปากเกร็ดจึงได้รับการเปลี่ยนแปลงฐานะเป็นเทศบาลเมืองปากเกร็ด ตามพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งเทศบาลเมืองปากเกร็ด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ซึ่งประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 112 ตอนที่ 32 ก. ลงวันที่ 8 สิงหาคม พ.ศ. 2538 ซึ่งมีผลบังคับใช้มาตั้งแต่วันที่ 5 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2539

ด้วยศักยภาพของเมืองปากเกร็ดนั้นมีความพร้อมเพียงพอในการที่จะเปลี่ยนแปลงฐานะเป็นเทศบาลนครได้ ประกอบกับกระแสนโยบายในการกระจายอำนาจและการยกฐานะสุขาภิบาลทั่วประเทศเป็นเทศบาลตำบล คณะผู้บริหารเทศบาลเมืองปากเกร็ดจึงได้พิจารณาเปลี่ยนแปลงฐานะของเทศบาลเมืองปากเกร็ดอีกครั้งเป็น เทศบาลนครปากเกร็ด อันแสดงให้เห็นถึงความพร้อมขององค์กรในการเห็นถึงความสำคัญขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เป็นหน่วยงานซึ่งใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุด จะได้บริหารงานเพื่อประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ เป็นเทศบาล ขนาดใหญ่ ชั้น 1 ก. ตั้งอยู่ทางฝั่งตะวันออกของ แม่น้ำเจ้าพระยาในอำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ครอบคลุมพื้นที่ 5 ตำบล คือ ตำบลปากเกร็ด ตำบลบางพูด ตำบลบางตลาด ตำบลคลองเกลือ และตำบลบ้านใหม่ สภาพพื้นที่สวนผลไม้ต่าง ๆ ได้เปลี่ยนสภาพเป็นที่รองรับการขยายตัวเป็นที่พักอาศัย อุตสาหกรรม ห้างสรรพสินค้า โรงภาพยนตร์ ซูเปอร์มาร์เก็ต และหน่วยงานราชการส่วนกลาง (สำนักงานทะเบียนท้องถิ่น เทศบาลนครปากเกร็ด: 2554)

ที่ตั้งและอาณาเขต ครอบคลุมพื้นที่ตำบลปากเกร็ด ตำบลบางพูด ตำบลบ้านใหม่ ตำบลบางตลาด และตำบลคลองเกลือ รวม 5 ตำบล 34 หมู่บ้าน มีพื้นที่ทั้งหมด 36.04 ตารางกิโลเมตรหรือ 22,525 ไร่ มีอาณาเขตติดต่อดังนี้

- ทิศเหนือ ติดต่อกับเขตองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านใหม่ จังหวัดปทุมธานี มีคลองบ้านใหม่ (คลองวัดโพธิ์ทองบน) เป็นเส้นแบ่งเขต
- ทิศตะวันออก ติดต่อกับเขตดอนเมืองและเขตหลักสี่ กรุงเทพมหานคร มีคลองประปาเป็นเส้นแบ่งเขต
- ทิศใต้ ติดต่อกับเขตเทศบาลนครนนทบุรี อำเภอเมืองนนทบุรี จังหวัดนนทบุรี มีคลองบางตลาดเป็นเส้นแบ่งเขต
- ทิศตะวันตก ติดต่อกับเขตองค์การบริหารส่วนตำบลท่าอิฐ องค์การบริหารส่วนตำบลเกาะเกร็ด องค์การบริหารส่วนตำบลบางตะไนย์ จังหวัดนนทบุรี เขตเทศบาลตำบลบางคูวัด และองค์การบริหารส่วนตำบลบางจะแยง จังหวัดปทุมธานี มีแม่น้ำเจ้าพระยา แม่น้ำลัดเกร็ด และแม่น้ำเจ้าพระยาเป็นเส้นแบ่งเขต

สภาพพื้นที่เทศบาลนครปากเกร็ด เป็นที่ราบลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยา เหมาะแก่การเกษตร แต่เนื่องจากเทศบาลนครปากเกร็ดมีความเจริญมีอาณาเขตติดต่อกับกรุงเทพมหานคร มีเส้นทางคมนาคมที่สะดวก สามารถเดินทางได้ทั้งทางบกและทางน้ำ พื้นที่เกือบทั้งหมดจึงแปรสภาพจากการเกษตรไปเป็นการจัดสรรที่ดินเพื่อการอยู่อาศัย อาคารพาณิชย์ประกอบธุรกิจ และการลงทุน

สภาพภูมิประเทศ ส่วนใหญ่ยังคงมี คลอง สาธารณะเชื่อมต่อ ในพื้นที่หลายสายและเป็นจุดระบายน้ำจากพื้นที่ลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยา และจากการที่มีพื้นที่เป็นที่ลุ่มจึงทำให้ประสบปัญหา น้ำท่วมในช่วงฤดูฝนและฤดูน้ำหลาก คลองสายหลักที่ระบายน้ำจากฝั่งตะวันออกลงสู่แม่น้ำเจ้าพระยา มี 10 สาย ได้แก่

1.คลองบ้านใหม่	2.คลองบ้านเก่า	3.คลองทองหลาง
4.คลองแวง	5.คลองวัดช่องลม	6.คลองกลางเกร็ด
7.คลองบางพัง	8.คลองบางพูด	9.คลองบางตลาด
10.คลองบางตลาดน้อย		

และมีคลองที่ไหลเวียนในแนวทิศเหนือใต้ จำนวน 7 สาย ที่ระบายน้ำลงคลองหลัก ได้แก่

1.คลองเกลือ ระบายน้ำลงคลองบางพูด	2.คลองโพธิ์ ระบายน้ำลงคลองบางพัง
3.คลองสว่าง (ลำดับที่ 3-7 ระบายน้ำลงคลองบางตลาด)	
4.คลองหนองตาเก็น	5.คลองคงตาล
6.คลองหัวสิงห์	7.คลองจู้เหล็ก

ประชากรในพื้นที่นครปากเกร็ดมีประชากรทั้งสิ้น 181,450 คน แยกเป็นเพศชาย จำนวน 84,479 คน เพศหญิงจำนวน 96,971 คน ความหนาแน่นของประชากรเฉลี่ยต่อพื้นที่ของเทศบาล เท่ากับ 5,035 คนต่อตารางกิโลเมตร (สำนักทะเบียนท้องถิ่น เทศบาลนครปากเกร็ด : 2554)

การศึกษาภายในเขตนครปากเกร็ดมี ดังนี้

- โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 12 แห่ง
- โรงเรียนประถมศึกษาของเอกชน สังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ จำนวน 15 แห่ง
- โรงเรียนประถมศึกษาชายโอกาส สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 4 แห่ง
- โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 4 แห่ง
- โรงเรียนนานาชาติ จำนวน 5 แห่ง
- มหาวิทยาลัยของรัฐ (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช) จำนวน 1 แห่ง
- ศาสนา ภายในเขตนครปากเกร็ดมีวัด 15 แห่ง โบสถ์ 2 แห่ง มัสยิด 2 แห่ง และศาลเจ้า 4 แห่ง

การคมนาคม ทางบกเส้นทางหลัก

- ถนนติวานนท์ ช่วงสะพานคลองบางตลาดถึงสะพานคลองบ้านใหม่อยู่ในความรับผิดชอบของสำนักงานบำรุงทางนนทบุรี
- ถนนแจ้งวัฒนะ ช่วงระหว่างห้าแยกปากเกร็ดถึงสะพานพระราม 4 อยู่ในความรับผิดชอบของเทศบาลนครปากเกร็ด ช่วงห้าแยกปากเกร็ดถึงคลองประปาอยู่ในความรับผิดชอบของแขวงกรทางกรุงเทพฯ
- ถนนนนทบุรี-ปทุมธานี ช่วงระหว่างแยกสวนสมเด็จฯ ถึงสะพานนนทบุรี

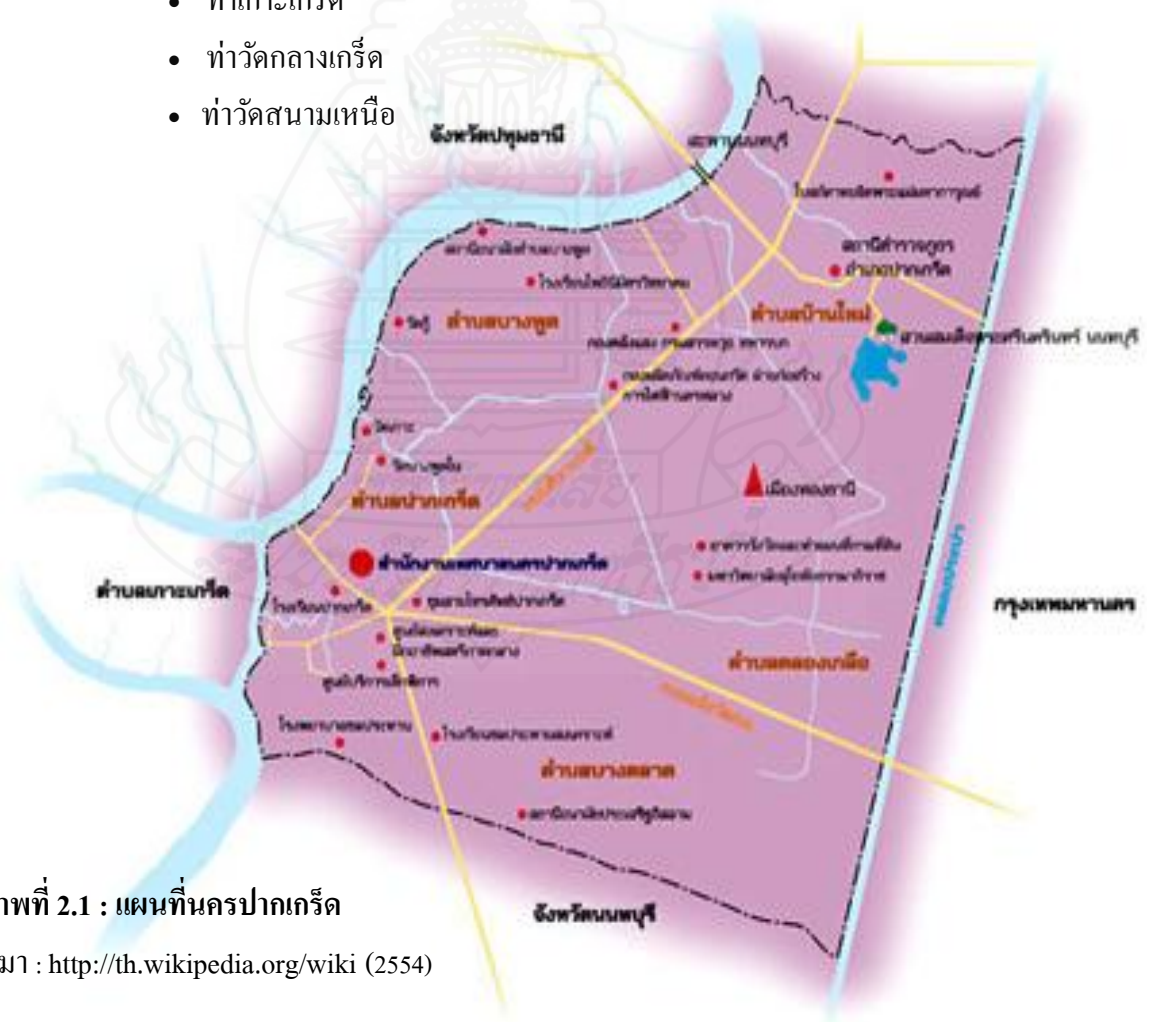
เส้นทางลัดและสายรอง

- ถนนเลี้ยวเมืองปากเกร็ด อยู่ในความรับผิดชอบของกรมทางหลวงชนบท
- ถนนศรีสมาน ถนนเส้นทางลัดระหว่างถนนติวานนท์กับถนนประชาชื่นและถนนสรงประชา
- ถนนสุขาประชาสรรค์ 2 ถนนเส้นทางลัดระหว่างถนนแจ้งวัฒนะกับถนนติวานนท์ โดยผ่านถนนสุขาประชาสรรค์ 3

- ถนนบอนด์สตรีท (ซอยแจ้งวัฒนะ-ปากเกร็ด 33 และซอยติวานนท์-ปากเกร็ด 36) ถนนสายหลักในโครงการเมืองทองธานี
- ถนนต้นสน (ซอยติวานนท์-ปากเกร็ด 20) ถนนเส้นทางลัดระหว่างถนนแจ้งวัฒนะกับถนนติวานนท์
- ถนนพระแม่มหากาภูมิ (ซอยติวานนท์-ปากเกร็ด 56) ถนนเส้นทางลัดระหว่างถนนติวานนท์กับถนนประชาชื่น ถนนศรีสมาน และถนนแจ้งวัฒนะ
- ถนนซอยในเขตเทศบาล มีจำนวน 53 สาย รวมความยาวทั้งสิ้น 64.52 กิโลเมตร โดยแยกเป็นถนนคอนกรีต จำนวน 46 สาย ยาวประมาณ 55.93 กิโลเมตร ถนนลาดยาง 3 สาย ยาวประมาณ 2.47 กิโลเมตร ถนนลูกรัง 4 สาย ยาวประมาณ 6.12 กิโลเมตร

ทางน้ำมีท่าเทียบเรือเทศบาลนครปากเกร็ด เป็นท่าเทียบเรือหลัก นอกจากนั้นยังมีท่าเทียบเรือเอกชนและท่าเทียบเรือวัดสนามเหนือและวัดกลางเกร็ดที่ใช้เป็นท่าเรือเดินทางไปเกาะเกร็ด

- ท่าปากเกร็ด
- ท่าเกาะเกร็ด
- ท่าวัดกลางเกร็ด
- ท่าวัดสนามเหนือ

ภาพที่ 2.1 : แผนที่นครปากเกร็ด
ที่มา : <http://th.wikipedia.org/wiki> (2554)

6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

สุทธิพงษ์ หนูเนตร(2550:บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการกำหนดนโยบายพัฒนาชุมชน กรณีศึกษา: องค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอบางขัน จังหวัดนครศรีธรรมราช การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อศึกษาระดับการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการกำหนดนโยบายพัฒนาชุมชนว่ามีมากน้อยเพียงใด (2) เพื่อศึกษาระดับ การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการกำหนดนโยบายพัฒนาชุมชนว่ามีมากน้อยเพียงใด (3) เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นต่อการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการกำหนดนโยบายพัฒนาชุมชน สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ระดับการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการกำหนดนโยบายพัฒนาชุมชนอยู่ในระดับน้อย

1.1 การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในกิจกรรมทางการเมืองอยู่ในระดับน้อย

1.2 การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการกำหนดนโยบายพัฒนาชุมชนด้านพัฒนาสิ่งแวดล้อมของชุมชนอยู่ในระดับน้อย

1.3 การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการกำหนดนโยบายพัฒนาชุมชนในกิจกรรมด้านวัฒนธรรมของชุมชนอยู่ในระดับน้อย

2. ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการกำหนดนโยบายพัฒนาชุมชนอยู่ในระดับน้อย

3. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นต่อการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการกำหนดนโยบายพัฒนาชุมชนในด้านต่อไปนี้ คือ

3.1 เพศที่แตกต่างกันมีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นต่อการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการกำหนดนโยบายพัฒนาชุมชนไม่แตกต่างกัน

3.2 อายุที่แตกต่างกันมีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นต่อการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการกำหนดนโยบายพัฒนาชุมชนไม่แตกต่างกัน

3.3 ระดับการศึกษาที่แตกต่างกันมีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นต่อการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการกำหนดนโยบายพัฒนาชุมชนไม่แตกต่างกัน

3.4 อาชีพที่แตกต่างกันมีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นต่อการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการกำหนดนโยบายพัฒนาชุมชนไม่แตกต่างกัน

3.5 ระดับรายได้ที่แตกต่างกันมีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นต่อการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการกำหนดนโยบายพัฒนาชุมชนไม่แตกต่างกัน

ระวินทร์ ศรีวิทยา(2552:บทคัดย่อ) เรื่อง บทบาทเทศบาลนครพระนครศรีอยุธยาที่มีต่อพื้นที่มรดกโลกในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ศึกษาเฉพาะพื้นที่วัดมงคลบพิตร การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์(1)เพื่อศึกษาบทบาทของเทศบาลนครพระนครศรีอยุธยาที่มีผลต่อพื้นที่วัดมงคลบพิตร ซึ่งเป็นพื้นที่มรดกโลกในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา (2)เพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรคอันเกิดจากบทบาทของเทศบาลนครพระนครศรีอยุธยา และ(3) เพื่อหาแนวทางในการแก้ปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงานบทบาทของเทศบาลนครพระนครศรีอยุธยาที่มีผลต่อพื้นที่วัดมงคลบพิตรซึ่งเป็นพื้นที่มรดกโลกในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผลการวิจัยพบว่า (1)บทบาทของเทศบาลนครพระนครศรีอยุธยา คือการดูแลโบราณสถานขึ้นพื้นฐาน โดยรัฐเป็นผู้ให้การสนับสนุนกำกับดูแลให้คำแนะนำ และการให้บริการในพื้นที่โบราณสถาน (2)ปัญหาอุปสรรคคือ การถ่ายโอนอำนาจของกรมศิลปากรให้กับเทศบาล การขาดความร่วมมือระหว่างเทศบาลกับชุมชนท้องถิ่นในการจัดการพื้นที่ มุฉินิธิพระมงคลบพิตรมีบทบาทมากจนเป็นอุปสรรคต่อการดำเนินการของเทศบาล รวมถึงปัญหาการให้บริการในพื้นที่โบราณสถาน (3)ข้อเสนอแนะและแนวทางแก้ไขปัญหาอุปสรรค คือให้มีการกระจายอำนาจในการจัดการทรัพยากรทาง โบราณคดีให้กับชุมชนท้องถิ่นและเทศบาล หาแนวทางในการจัดการพื้นที่ร่วมกันระหว่างเทศบาล มุฉินิธิพระมงคลบพิตร กรมศิลปากร และชุมชนในพื้นที่ รวมทั้งการปลูกฝังความรักและความห่วงใยให้กับชุมชนที่มีต่อโบราณสถานในพื้นที่

สุริยา แก้วนารายณ์ (2547:บทคัดย่อ)บทบาทด้านสิ่งแวดล้อมของคณะผู้บริหารและสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดสมุทรสาคร ผลการวิจัยพบว่า คณะผู้บริหารและสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดสมุทรสาครมีบทบาทด้านสิ่งแวดล้อมในภาพรวมอยู่ในระดับมาก การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับบทบาทด้านสิ่งแวดล้อมของคณะผู้บริหารและสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดสมุทรสาคร เปรียบเทียบบทบาทด้านสิ่งแวดล้อมเมื่อจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา ระยะเวลาในการดำรงตำแหน่งและปัจจัยสนับสนุน ได้แก่ ความรู้ด้านสิ่งแวดล้อม การรับรู้บทบาทด้านสิ่งแวดล้อมและการให้คุณค่าแก่สิ่งแวดล้อม และศึกษาปัญหาอุปสรรคเกี่ยวกับบทบาทด้านสิ่งแวดล้อม กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ คณะผู้บริหารและสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดสมุทรสาคร จำนวน 234 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มแบบหลายขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบวัดที่ประกอบด้วย แบบทดสอบและแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวพบว่า มีบทบาทอยู่ในระดับมาก จำนวน 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการออกข้อบัญญัติ ด้านการจัดทำร่างงบประมาณ และด้านการเสนอแผนงาน/โครงการควบคุมและแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อม ส่วนด้านการควบคุมติดตามแผนงาน/โครงการอยู่ในระดับปานกลาง คณะผู้บริหารและสมาชิกสภาองค์การบริหาร

ส่วนตำบลที่มีอายุแตกต่างกันมีบทบาทด้านสิ่งแวดล้อมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคณะผู้บริหารและสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีระดับการศึกษา ระยะเวลาในการดำรงตำแหน่ง ความรู้ด้านสิ่งแวดล้อม การรับรู้บทบาทด้านสิ่งแวดล้อม และการให้คุณค่าแก่สิ่งแวดล้อมแตกต่างกัน มีบทบาทด้านสิ่งแวดล้อมไม่แตกต่างกัน ปัญหาอุปสรรคเกี่ยวกับบทบาทด้านสิ่งแวดล้อมที่สำคัญ ได้แก่ การขาดแคลนวัสดุอุปกรณ์ งบประมาณ บุคลากร ขาดผู้เสนอร่างข้อบัญญัติด้านสิ่งแวดล้อม และขาดบุคลากรที่มีความรู้ในการร่างข้อบัญญัติ

เกศินี แปรคันธ์ (2553:บทคัดย่อ) เรื่อง บทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลในการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อม : ศึกษากรณี อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ปัญหาสิ่งแวดล้อมเป็นปัญหาที่ทุกสังคมให้ความสนใจ ซึ่งปัญหาสิ่งแวดล้อมในเขตอำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี เป็นปัญหาที่เกี่ยวข้องกับความเจริญเติบโตของเมืองที่ขยายตัวอย่างรวดเร็วประกอบกับระบบการบริหารจัดการยังขาดประสิทธิภาพ ผู้ศึกษาเลือกศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลในการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อม ศึกษาปัญหาอุปสรรคในการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมประชากรที่ศึกษา คือนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล เจ้าหน้าที่สาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม ผลการศึกษาวิจัยพบว่า บทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลในการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมตาม พ.ร.บ.สภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ.2537 สามารถทำได้ตามบทบาทอำนาจและหน้าที่ ครอบคลุมด้านในการจัดทำแผนพัฒนาสามปี โดยปัญหาและอุปสรรคคือ 1.ข้อจำกัดด้านงบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบล 2.แผนพัฒนาสามปีขององค์การบริหารส่วนตำบลแต่ละแห่งสามารถทำได้ครอบคลุม 5 ด้านของการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมแต่ยังมีประสิทธิภาพไม่มากนัก 3.เป็นความต้องการของประชาชนบางส่วนที่ต้องการให้องค์การบริหารส่วนตำบลพัฒนาด้านโครงสร้างพื้นฐานก่อน 4.สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลหลายๆแห่งยังมีความรู้ความเข้าใจในบทบาท อำนาจ หน้าที่ ขององค์การบริหารส่วนตำบลตามที่กฎหมายกำหนดไม่ดีพอ

ลินทบ มั่งคอง (2552:บทคัดย่อ) เรื่องบทบาททางการเมืองของกลุ่มอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอำเภอแม่เมาะต่อปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมในอำเภอแม่เมาะ จังหวัดลำปาง การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาบทบาททางการเมืองของกลุ่มอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอำเภอแม่เมาะต่อปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมในอำเภอแม่เมาะ จังหวัดลำปาง (2) ศึกษาปัจจัยที่นำไปสู่บทบาทการเคลื่อนไหวของกลุ่มอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอำเภอแม่เมาะ ต่อปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมในอำเภอแม่เมาะ จังหวัดลำปาง (3) วิเคราะห์ปัญหา อุปสรรคของกลุ่มอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอำเภอแม่เมาะ ต่อปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมในอำเภอแม่เมาะ จังหวัดลำปาง (4) เสนอแนะแนวทางการส่งเสริมบทบาททางการเมืองของกลุ่มอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอำเภอแม่เมาะ ต่อปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมในอำเภอแม่เมาะ จังหวัดลำปาง

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการวิจัยเอกสารที่เกี่ยวข้องและการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างจำนวน 20 คน และโฟกัสกรุป 275 คน ได้แก่แก่นนำท้องถิ่น กลุ่มนักวิชาการจากสถาบันศึกษาต่างๆ ผู้สนใจปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม ผู้สื่อข่าว สื่อมวลชนท้องถิ่น เจ้าหน้าที่ทางราชการ พนักงานการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย และทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยวิธีวิเคราะห์เชิงพรรณนา

ผลการวิจัยพบว่า (1)บทบาททางการเมืองของกลุ่มอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอำเภอแม่เมาะ จังหวัดลำปาง เป็นการต่อสู้ตามกฎหมายที่เปิดช่องทางให้โดยการรวมกลุ่มเป็นเครือข่ายต่างๆเพื่อการแก้ไขปัญหาผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม อันเกิดจากการทำเหมืองเปิดถ้ำหินลิกไนต์ (2)ปัจจัยที่นำไปสู่บทบาทการเคลื่อนไหวของกลุ่มอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในจังหวัดลำปาง ได้แก่ ปัจจัยสภาพแวดล้อมที่ส่งผลให้เกิดปัญหาด้านสุขภาพ และปัญหาราคาพืชผลทางการเกษตรตกต่ำ (3)ปัญหาอุปสรรคของกลุ่มอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอำเภอแม่เมาะจังหวัดลำปางได้แก่ การขาดกลุ่มผู้นำที่เข้มแข็งในระดับชุมชนท้องถิ่น การไม่ได้รับการส่งเสริมสนับสนุนจากภาครัฐ โดยเฉพาะกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่มีหน้าที่รับผิดชอบ โดยตรงในการเปิดให้ภาคประชาสังคมได้มีบทบาทในการต่อสู้เรียกร้อง(4) การส่งเสริมบทบาททางการเมืองของกลุ่มอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอำเภอแม่เมาะ การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทยควรส่งเสริมให้ภาคประชาชนเข้ามามีบทบาทหรือมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม และควรมีการรวมกลุ่มพร้อมทั้งผู้นำที่เข้มแข็งร่วมมืออย่างต่อเนื่อง ซึ่งจะนำพากลุ่มประชาสังคมไปในทิศทางของการแก้ไขปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมให้เป็นในลักษณะที่เป็นรูปธรรมและเป็นการแก้ไขปัญหาแบบยั่งยืน

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เป็นการศึกษาบทบาทเทศบาลนครปากเกร็ดในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหาหน้าเสาธง ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาดูบทบาทเทศบาลนครปากเกร็ด บนพื้นฐานของการมีส่วนร่วมของประชาชนที่เป็นอิสระ โดยให้ความสำคัญกับข้อมูลกลุ่มฝ่ายบริหาร กลุ่มฝ่ายข้าราชการประจำ กลุ่มผู้นำชุมชนที่ผู้วิจัยเลือกเป็นกลุ่มศึกษา เพื่อนำผลการวิจัยมาประกอบเชื่อมโยงให้เห็นถึงปรากฏการณ์การมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหาหน้าเสาธงที่ศึกษา ซึ่งมีวิธีดำเนินการวิจัยตามหัวข้อดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร

การดำเนินการวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยเก็บข้อมูลจากเอกสาร การสัมภาษณ์แบบเชิงลึก และการสังเกตแบบมีส่วนร่วม ประชากรที่ใช้ในการศึกษา จำนวน 10 คน โดยการคัดเลือกกลุ่มที่จะเป็นตัวอย่างศึกษาในการทำการศึกษานี้จำนวนทั้งสิ้น 3 กลุ่ม ใช้เกณฑ์ในการเลือกกลุ่มก็คือ

1. การที่มีบทบาทในเขตพื้นที่ โดยที่พิจารณาจากรูปแบบการปกครองตามแนวคิด “การปกครองส่วนท้องถิ่น” ที่กำหนดตามพระราชบัญญัติการปกครองส่วนท้องถิ่นให้อำนาจบริหารองค์กรโดยอิสระจากส่วนกลางในการปกครองในเขตพื้นที่ของตน
2. การทำกิจกรรมของหน่วยงานที่มีความต่อเนื่อง พิจารณาจากการทำกิจกรรมของหน่วยงานที่ทำกิจกรรมด้านการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหาหน้าเสาธง และการมีจิตสำนึกร่วมกันในการแก้ไขปัญหาภายในชุมชน

3. กระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในเขตพื้นที่เทศบาลนครปากเกร็ด พิจารณาจากการเข้าไปมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชน และประชาชนในชุมชนในการเข้ามาตัดสินใจ การดำเนินการ การวิเคราะห์ปัญหาและผลกระทบในชุมชน และสามารถสร้างเครือข่ายภายในชุมชน นำไปสู่การแก้ไขปัญหาของชุมชนโดยตรง

ซึ่งในการศึกษาบทบาทเทศบาลนครปากเกร็ดในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหาที่น่าเสียดาย โดยการคัดเลือก จำนวน 3 กลุ่ม พิจารณาจากการรวมกลุ่มที่เป็นไปตามแนวคิด “การปกครองส่วนท้องถิ่น” ซึ่งได้แก่

1. ผู้บริหารเทศบาลนครปากเกร็ด ตามหลักการรูปแบบการปกครองส่วนท้องถิ่น ที่มีหน้าที่ในการกำหนดนโยบายในการบริหารองค์กรส่วนท้องถิ่น เพื่อให้บริการสาธารณะเป็นระเบียบเรียบร้อย และการแก้ไขปัญหาต่างๆของชุมชนได้ตรงจุด โดยมีความร่วมมือระหว่างเทศบาลกับชุมชนในท้องถิ่น

2. ข้าราชการประจำเทศบาลนครปากเกร็ด เป็นหน่วยงานที่นำนโยบายไปปฏิบัติ เพื่อให้การบริหารของฝ่ายบริหารเกิดการขับเคลื่อนของการให้บริการสาธารณะแก่ประชาชนในท้องถิ่นให้เกิดการแก้ไขปัญหาได้อย่างเป็นระบบ

3. ผู้นำชุมชน คือบุคคลที่เป็นผู้นำของการรวมตัวกันของประชาชนในชุมชนที่ดูแลปัญหาของชุมชน ซึ่งจะคอยประสานงาน และขอความช่วยเหลือหรือความร่วมมือมายังองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการร่วมมือกันช่วยแก้ไขปัญหาที่น่าเสียดาย เพื่อสามารถวิเคราะห์ถึงปัญหาและนำไปสู่การฟื้นฟู หรือ แก้ไขปัญหาที่น่าเสียดายได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ใช้การสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง คือ ฝ่ายผู้บริหารเทศบาลนครปากเกร็ด ฝ่ายข้าราชการประจำเทศบาลนครปากเกร็ด และผู้นำชุมชน กลุ่มตัวอย่าง 3 กลุ่ม จำนวน 10 คน ประกอบด้วย

1. ฝ่ายผู้บริหารเทศบาลนครปากเกร็ด นายกเทศมนตรี 1 คน รองนายกเทศมนตรี 1 คน ประธานสภาเทศบาลนครปากเกร็ด 1 คน สมาชิกฝ่ายสนับสนุนและฝ่ายค้านอย่างละ 1 คน ได้แก่

- (1) นายวิชัย บรรดาศักดิ์ นายกเทศมนตรี
- (2) นายบุญเสริม ปิ่นกายจรรยาวิ รองนายกเทศมนตรี
- (3) นายสมศักดิ์ พุ่มพวง ประธานสภาเทศบาลนครปากเกร็ด
- (4) นายอดิศักดิ์ ทิพวรรณ สมาชิกสภาเทศบาลนครปากเกร็ด
- (5) นายพิพัฒน์ วรธรรมปรีชา สมาชิกสภาเทศบาลนครปากเกร็ด

2. ฝ่ายข้าราชการประจำเทศบาลนครปากเกร็ด จำนวน 3 คน ได้แก่
  - (1) นายคณัฏ สุวรรณชัย ปลัดเทศบาลนครปากเกร็ด
  - (2) นางยุพา ตรีพนากกร รองปลัดเทศบาลนครปากเกร็ด
  - (3) นางประไพศรี ศรีนวลพุด ผู้อำนวยการกองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม
3. ผู้นำชุมชน จำนวน 2 คน ได้แก่
  - (1) นายเสริมศักดิ์ แดงอ่อน ประธานชุมชนพบสุข
  - (2) นางวิไลวรรณ คลังเงิน ประธานชุมชนบ้านใหม่สมานฉันท์ 2

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือในการวิจัย แบบข้อสัมภาษณ์ การสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม และอุปกรณ์ภาคสนาม

2.1 แบบสัมภาษณ์ ใช้สัมภาษณ์บุคคลที่เป็นผู้บริหาร ข้าราชการประจำ และผู้นำชุมชน ที่เลือกมาศึกษา เป็นการสัมภาษณ์แบบเชิงลึก มีลักษณะเป็นคำถามปลายเปิด แบ่งเป็น 4 ตอน

ตอนที่ 1 บทบาทเทศบาลนครปากเกร็ดในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหาหน้าน้ำเสีย

ตอนที่ 2 ปัญหา และอุปสรรคของบทบาทเทศบาลนครปากเกร็ดในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหาหน้าน้ำเสีย

ตอนที่ 3 ศึกษาเสนอแนะแนวทางปรับปรุงแก้ไขบทบาทเทศบาลนครปากเกร็ดในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหาหน้าน้ำเสีย

2.2 การสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม ผู้วิจัยอาศัยข้อมูลที่สังเกตได้จากการอยู่ในสำนักงานเทศบาลนครปากเกร็ด และจากการได้เข้าร่วมดำเนินการในกิจกรรมส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหาหน้าน้ำเสีย

2.3 อุปกรณ์ภาคสนาม ประกอบด้วย สมุดบันทึก เครื่องบันทึกเสียง และกล้องถ่ายรูป หลังจากได้ข้อมูลที่ละเอียดแล้ว จึงนำข้อมูลมาวิเคราะห์ อธิบายปรากฏการณ์ แล้วจึงสรุปในขั้นตอนสุดท้าย

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล 2 วิธี ประกอบด้วย

ข้อมูลปฐมภูมิ เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์แบบเชิงลึกจากกลุ่มตัวอย่าง คือ สัมภาษณ์ผู้บริหารเทศบาลนครปากเกร็ด ข้าราชการประจำเทศบาลนครปากเกร็ด ผู้นำชุมชน

ข้อมูลทุติยภูมิ โดยรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร เช่น หนังสือ ตำรา บทความ วิทยานิพนธ์ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

เนื่องจากการศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ ดังนั้นการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ (Qualitative Data) ในการวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive Analysis) ข้อมูลที่รวบรวมได้จากการสัมภาษณ์แบบเชิงลึก (In-depth Interview) เพื่อนำมาวิเคราะห์เป็นข้อมูลสนับสนุนในประเด็นต่างๆ โดยผู้ศึกษาเป็นผู้วิเคราะห์ข้อมูลด้วยตนเอง โดยใช้วิธีการจำแนกข้อมูลต่างๆ ที่เก็บรวบรวมมาได้จากการสัมภาษณ์และการสังเกต เพื่อพิจารณาเชื่อมโยงประเด็นในการอธิบายบทบาทเทศบาลนครปากเกร็ดในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหาที่น่าเสียดาย ทั้งนี้เพื่อให้การวิเคราะห์ข้อมูลมีความสมบูรณ์ขึ้นอาศัยแนวคิด ทฤษฎี มาเป็นกรอบในการวิเคราะห์ในรูปแบบข้อมูลเชิงพรรณนา

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยในครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ เป็นการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับบทบาทเทศบาลนครปากเกร็ดในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหาหน้าเสาธง โดยผู้วิจัยได้นำเสนอข้อมูลดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 ศึกษาบทบาทเทศบาลนครปากเกร็ดในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหาหน้าเสาธง

ตอนที่ 2 ศึกษาปัญหา และอุปสรรคของบทบาทเทศบาลนครปากเกร็ดในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหาหน้าเสาธง

ตอนที่ 3 ศึกษาเสนอแนะแนวทางปรับปรุงแก้ไขบทบาทเทศบาลนครปากเกร็ดในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหาหน้าเสาธง

ตอนที่ 1 บทบาทของเทศบาลนครปากเกร็ดในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหาหน้าเสาธง

เทศบาลนครปากเกร็ดมีบทบาทส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหาหน้าเสาธง ดำเนินนโยบายตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญพุทธศักราช 2550 ซึ่งมีเป้าหมายเพื่อให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาหน้าเสาธง อันจำเป็นและมีผลกระทบต่อชีวิตและความเป็นอยู่ของประชาชนในท้องถิ่น และมีอำนาจอิสระในการบริหารงาน การกำหนดแนวทางการทำงาน การจัดทำแผนพัฒนาและการใช้จ่ายงบประมาณของตนเอง จึงมีหน้าที่โดยตรงในการพัฒนาท้องถิ่นทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม และมีกิจกรรมที่ต้องคุ้มครองดูแลและบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ทั้งด้านกฎหมาย เทศบัญญัติ/ระเบียบต่างๆ การดำเนินโครงการการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหาหน้าเสาธง การสร้างและส่งเสริมเครือข่ายให้เป็นพลังขับเคลื่อนกิจกรรมการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหาหน้าเสาธง การประชุมหรือสัมมนาการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาหน้าเสาธงของภาครัฐกับภาคประชาสังคม ซึ่งสามารถนำเสนอบทบาทดังกล่าวในรายละเอียด ดังนี้

1.1 ด้านกฎหมาย เทศบัญญัติ/ระเบียบต่างๆ

บทบาทเทศบาลนครปากเกร็ดในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหาหน้าเสาเสีย ในด้านกฎหมาย เทศบัญญัติ/ระเบียบต่างๆ จากคำสัมภาษณ์ของนายวิชัย บรรดาศักดิ์ นายกเทศมนตรี กล่าวว่า “เทศบาลนครปากเกร็ดเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 (รวมทั้งที่ได้แก้ไขเพิ่มเติมถึง ฉบับที่ 11 พ.ศ.2543) มาตรา 56 ภายใต้บังคับแห่งกฎหมาย มีหน้าที่บริหารงาน จัดทำแผนพัฒนาและการใช้จ่ายงบประมาณของตนเอง และต้องดำเนินกิจกรรมดูแลและบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จากสภาพความเจริญของพื้นที่จำนวนประชากร และรายได้ในการพัฒนาท้องถิ่นที่มากขึ้น จำเป็นต้องมีการออกเทศบัญญัติเพื่อเป็นการคล่องตัวในการบริหารงานของเทศบาลในการแก้ไขปัญหาหน้าเสาเสีย ได้มีการบัญญัติเทศบัญญัติการติดตั้งบ่อดักไขมันบำบัดน้ำเสียในอาคาร พ.ศ. 2551 ขึ้น เพื่อกำหนดให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมรับผิดชอบในการแก้ไขปัญหาหน้าเสาเสียในเบื้องต้น นอกจากนี้ยังได้กำหนดเป็นนโยบายหลักในการสนับสนุนการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างเป็นทางการ (สัมภาษณ์นายวิชัย บรรดาศักดิ์ : 22 เมษายน 2555) ได้สอดคล้องกับแนวคิดของนายคณัย สุวรรณชัย ปลัดเทศบาลฯ กล่าวว่า เทศบัญญัติการติดตั้งบ่อดักไขมันบำบัดน้ำเสียในอาคาร พ.ศ.2551 เป็นการกำหนดการระบายน้ำทิ้งของอาคารก่อนระบายสู่แหล่งน้ำ เป็นการส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาหน้าเสาเสียในระดับเบื้องต้น และเป็นรูปธรรมที่ชัดเจน และได้รับการตอบรับค่อนข้างดีจากประชาชน (สัมภาษณ์นายคณัย สุวรรณชัย : 11 เมษายน 2555)

เป็นการส่งเสริมการมีส่วนร่วมให้แก่ประชาชนจากแนวคิดของนางประไพศรี ศรีนวลพุด ผู้อำนวยการกองสาธารณสุขฯ กล่าวว่า เทศบาลได้ออกเทศบัญญัติเทศบาลนครปากเกร็ด เรื่อง การติดตั้งบ่อดักไขมันบำบัดน้ำเสียในอาคาร พ.ศ.2551 เป็นการส่งเสริมการมีส่วนร่วมให้แก่ประชาชน กล่าวคือกรณีปลูกสร้างบ้านหรืออาคารใหม่จำเป็นต้องมีกฎหมายบังคับให้ติดตั้งบ่อดักไขมันก่อนการเข้าพักอาศัย หรืออนุญาตให้ออกบ้านเลขที่ให้เป็นแนวทางในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่เทศบาล และเป็นการแก้ไขปัญหาในเบื้องต้นก่อนปล่อยน้ำเสยลงสู่แหล่งน้ำธรรมชาติเพื่อให้เกิดประสิทธิผลในการแก้ไขปัญหาแก่ชุมชนมากที่สุด (สัมภาษณ์นางประไพศรี ศรีนวลพุด : 5 เมษายน 2555)

จากการศึกษาแนวคิดข้างต้นผู้วิจัยพบว่าเทศบาลนครปากเกร็ด มีบทบาทที่สำคัญในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหาหน้าเสาเสีย ในด้านกฎหมาย เทศบัญญัติ/ระเบียบต่างๆ ซึ่งเทศบาลมีหน้าที่บริหารงาน จัดทำแผนพัฒนาและการใช้จ่ายงบประมาณของตนเอง และต้องดำเนินกิจกรรมคุ้มครองดูแลและบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมโดยการใช้กฎหมาย ระเบียบต่างๆ เทศบัญญัติเป็นส่วนควบคุม และกำหนดแนวทางการบริหารงานของเทศบาลนครปากเกร็ด เพื่อให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อชุมชนและมีส่วนร่วมในแก้ไขปัญหาหน้าเสาเสียเบื้องต้น จึงได้บัญญัติเทศบัญญัติการติดตั้งบ่อดักไขมัน บำบัดน้ำเสียในอาคาร พ.ศ.2551 ขึ้นเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการระบายน้ำที่ให้คุณภาพมาตรฐานก่อนการระบายสู่แหล่งรองรับน้ำทิ้งและเพื่อประโยชน์ในการควบคุมเกี่ยวกับการสาธารณสุขและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม ซึ่งเทศบัญญัติดังกล่าวได้กำหนดแนวทางในการบังคับให้ประชาชนรับผิดชอบต่อปัญหาหน้าเสาเสียและเป็นการสร้างจิตสำนึกให้แก่ประชาชนจากส่วนเล็กๆ ของครอบครัวหนึ่งไปสู่หมู่บ้าน ไปสู่ชุมชน

1.2 การดำเนินโครงการการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหาหน้าเสาเสีย

บทบาทของเทศบาลนครปากเกร็ด ในการดำเนินโครงการการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหาหน้าเสาเสีย ด้วยการจัดกิจกรรมเสริมสร้างจิตสำนึก ค่านิยมการมีส่วนร่วมในชุมชน โดยการยึดมั่นในสำคัญความเสมอภาค และเสรีภาพของประชาชนในชุมชน รวมทั้งการสร้างสามัคคีเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน และให้ประชาชนได้เล็งเห็นความสำคัญและคุณค่าทรัพยากรธรรมชาติของชุมชนเพื่อร่วมกันแก้ไขปัญหาหน้าเสาเสียในชุมชน การกำหนดแนวทางการดำเนินโครงการการมีส่วนร่วมของประชาชน

เทศบาลได้กำหนดการดำเนินงานไว้ในแผนงานประจำปีของเทศบาล จากบทสัมภาษณ์ของนายวิชัย บรรดาศักดิ์ นายกเทศมนตรี กล่าวว่า เทศบาลนครปากเกร็ดได้ดำเนินโครงการต่างๆ ในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหาหน้าเสาเสีย เพื่อปรับปรุงคุณภาพน้ำที่ผ่านการใช้แล้ว ก่อนปล่อยลงสู่แหล่งน้ำธรรมชาติ ยังเป็นการสร้างจิตสำนึกให้แก่คนในชุมชนได้เห็นถึงปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อชุมชนและทรัพยากรของชุมชน และร่วมกันแก้ไขปัญหาของตนเอง การกำหนดแนวทางการดำเนินโครงการการมีส่วนร่วมของประชาชน เทศบาลได้กำหนดไว้ในแผนงานประจำปี เพื่อเป็นการคล่องตัวในการดำเนินโครงการต่างๆ และนำไปสู่แนวทางการดำเนินงานที่ชัดเจนแก่ประชาชนด้วย (สัมภาษณ์นายวิชัย บรรดาศักดิ์ : 22 เมษายน 2555)

เทศบาลนครปากเกร็ดได้ดำเนินโครงการการมีส่วนร่วมต่างๆ อย่างต่อเนื่องจากบทสัมภาษณ์ของนายพิพัฒน์ วรพรรณปรีชา สมาชิกสภาเทศบาลฯ กล่าวว่า เทศบาลนครปากเกร็ดดำเนินโครงการขุดลอกคลอง โครงการโยน EM บอล การจัดทำการระบายน้ำ โครงการเฝ้าระวังและฟื้นฟูแหล่งน้ำในเขตพื้นที่เทศบาลนครปากเกร็ด แต่ทั้งนี้การจัดทำโครงการของเทศบาลเป็นการแก้ไขปัญหาที่ปลายเหตุ การแก้ไขปัญหาให้ยั่งยืนนั้นต้องสร้างจิตสำนึกให้แก่ประชาชนในการมีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อให้ประชาชนมีความรู้เรื่องการอนุรักษ์ ปรับปรุง ฟื้นฟู และแหล่งน้ำต่างๆ โดยให้นักเรียน ผู้ประกอบการ และประชาชนในพื้นที่เข้ามามีส่วนร่วมด้วย (สัมภาษณ์นายพิพัฒน์ วรพรรณปรีชา : 12 มิถุนายน 2555)

เพื่อให้ประชาชนมีความรู้เรื่องการอนุรักษ์ สร้างจิตสำนึกการมีส่วนร่วมในการรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมสอดคล้องกับแนวคิดของนายคณัย สุวรรณชัย ปลัดเทศบาลฯ กล่าวต่ออีกว่า เทศบาลนครปากเกร็ดได้ดำเนินการโครงการส่งเสริมการมีส่วนร่วมต่างๆ เช่น โครงการเสริมสร้างความรู้เกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โครงการสร้างจิตสำนึกในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ คือโครงการเฝ้าระวังและฟื้นฟูแหล่งน้ำในเขตเทศบาลเพื่อปรับปรุงและฟื้นฟูแหล่งน้ำ อนุรักษ์ และสร้างจิตสำนึกให้ประชาชน เพื่อให้ประชาชนมีความรู้เรื่องการอนุรักษ์ สร้างจิตสำนึกและส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โครงการระบบบำบัดน้ำเสียในเขตเมือง (โซน 1 ศรีสมาน) เพื่อรวบรวมน้ำที่ผ่านการแล้วจากชุมชนต่างๆ มาทำการบำบัดให้มีคุณภาพดีก่อนปล่อยลงสู่แหล่งน้ำธรรมชาติ และโครงการก่อสร้างระบบรวบรวมและบำบัดน้ำเสีย (โซน 1 โรงฆ่าสัตว์) โครงการติดตั้ง/ปรับปรุงระบบบำบัดน้ำเสีย โครงการปรับปรุงระบบบำบัดน้ำเสียในหมู่บ้านสหกรณ์การบินไทย ซอย 16 ฯลฯ (สัมภาษณ์นายคณัย สุวรรณชัย : 11 เมษายน 2555)

การดำเนินโครงการสร้างจิตสำนึกให้แก่เยาวชนจากบทสัมภาษณ์ของนางยุพา ตรีพนากกร รองปลัดเทศบาลฯ กล่าวว่า เทศบาลได้ดำเนินการโครงการการมีส่วนร่วมของประชาชน เช่น โครงการจัดกิจกรรมเยาวชนสัมพันธ์ เพื่อให้เยาวชนมีความรักและหวงแหนในธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สร้างจิตสำนึกที่ดีในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม โครงการสร้างจิตสำนึกและส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และโครงการพัฒนาคุณภาพน้ำในแหล่งน้ำธรรมชาติ ซึ่งการจัดกิจกรรมร่วมกับชุมชน การพัฒนาแหล่งน้ำ การขุดลอกคลองต่างๆ ในเขตพื้นที่ เพื่อให้ประชาชนเกิดค่านิยมที่พึงประสงค์ มีจิตสำนึกที่ดีต่อท้องถิ่นและสังคมโดยรวมเพื่อสร้างแบบแผนในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหาที่ปลายเหตุ (สัมภาษณ์นางยุพา ตรีพนากกร : 19 เมษายน 2555)

จากการศึกษาแนวคิดดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยพบและสรุปได้ว่าเทศบาลนครปากเกร็ด มีบทบาทที่สำคัญในการดำเนินโครงการการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหาหน้าเสาเสียให้กับประชาชนในพื้นที่อย่างเด่นชัด การมีส่วนร่วมเป็นกระบวนการทางสังคมที่เปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในฐานะที่เป็นผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียของชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร การวิเคราะห์ปัญหา การแสดงความคิดเห็น การดำเนินการ การประสานความร่วมมือ การติดตามตรวจสอบผลกระทบของการดำเนินการ ตลอดจนมีส่วนร่วมในการดำเนินการในเรื่องหนึ่งเรื่องใดอันเป็นการแก้ไขมลพิษทางน้ำของชุมชนหรือท้องถิ่นของตน เพื่อให้บรรลุตามความต้องการที่แท้จริงของประชาชนและสอดคล้องกับนโยบายของรัฐ เพื่อให้การบำบัดน้ำเสียของชุมชน ได้รับการป้องกัน แก้ไขและบำบัดได้อย่างถูกต้อง โดยการจัดทำแผนงาน/โครงการ ฝึกอบรมให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น ได้จัดกิจกรรมในลักษณะของการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในแก่ประชาชนอย่างมีเหตุ มีผล และมีการเข้ามามีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ปัญหา รวมทั้งการส่งเสริมจิตสำนึกในหน้าที่พลเมืองที่ดี จัดกิจกรรมร่วมกับชุมชน การพัฒนาแหล่งน้ำ การขุดลอกคูคลองต่างในเขตพื้นที่ โดยส่งเสริมให้เยาวชน และผู้ประกอบการต่างๆ รวมทั้งประชาชนในพื้นที่เข้ามามีส่วนร่วมอย่างต่อเนื่องทุก ๆ ปี ออกมาอย่างเป็นรูปธรรม

1.3 การสร้างและส่งเสริมเครือข่ายให้เป็นพลังขับเคลื่อนกิจกรรมการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหาหน้าเสาเสีย

การสร้างและส่งเสริมเครือข่ายให้เป็นพลังขับเคลื่อนกิจกรรมการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหาหน้าเสาเสีย นับได้ว่าเป็นภารกิจที่เทศบาลนครปากเกร็ดได้ดำเนินการสร้างและส่งเสริมกลุ่มเครือข่ายในระดับพื้นที่ให้เป็นเครือข่ายในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหาหน้าเสาเสียจากบทสัมภาษณ์ของนายวิชัย บรรดาศักดิ์ นายกเทศมนตรี กล่าวว่า เทศบาลสนับสนุนในเรื่องงบประมาณในการจัดกิจกรรมของเครือข่ายต่างๆ ของชุมชนเพื่อเป็นการสร้างเครือข่ายภาคประชาชนอย่างถาวร และยังมีเครือข่ายที่เชื่อมโยงกับจังหวัดนนทบุรี และปทุมธานีที่เป็นเขตพื้นที่ติดต่อกันด้วย (สัมภาษณ์นายวิชัย บรรดาศักดิ์ : 22 เมษายน 2555) ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของนายบุญเสริม ปิ่นกาญจนนาวิ รองนายกเทศมนตรี มองว่า การสร้างและส่งเสริมเครือข่ายในการเป็นพลังขับเคลื่อน เป็นสิ่งสำคัญมากเพื่อการแก้ไขปัญหาให้ตรงจุดต้องมีเครือข่ายที่มาจากชุมชนนั้นๆ ซึ่งประกอบไปด้วย ประธานชุมชน อาสาสมัคร สาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (สัมภาษณ์นายบุญเสริม ปิ่นกาญจนนาวิ : 30 พฤษภาคม 2555)

การส่งเสริมเครือข่ายเป็นพลังขับเคลื่อนการมีส่วนร่วมตามแนวคิดของนายสมศักดิ์ พุ่มพวง ประธานสภาเทศบาลฯ กล่าวว่า คณะกรรมการชุมชน อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน เป็นเครือข่ายที่เข้มแข็งในการเป็นพลังขับเคลื่อนให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม กลุ่มบุคคลดังกล่าวจะเป็นผู้ประชาสัมพันธ์ข่าวสารของเทศบาลในการส่งเสริมให้ประชาชนเข้าร่วมดำเนินกิจกรรมต่างๆ (สัมภาษณ์นายสมศักดิ์ พุ่มพวง : 31 พฤษภาคม 2555) ได้สอดคล้องกับแนวคิดของนายอดิศักดิ์ ทิพวรรณ สมาชิกสภาเทศบาลฯ กล่าวว่า เทศบาลมีเครือข่ายในการขับเคลื่อนกิจกรรมต่างๆ ในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน คือ คณะกรรมการชุมชน ทั้ง 63 ชุมชน อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (สัมภาษณ์นายอดิศักดิ์ ทิพวรรณ : 5 มิถุนายน 2555) และสอดคล้องกับแนวคิดของ นายคนัย สุวรรณย์ ปลัดเทศบาลฯ กล่าวว่า เทศบาลนครปากเกร็ดได้มีการสนับสนุนเครือข่ายที่มีอยู่ในเขตพื้นที่ เช่น คณะกรรมการชุมชน อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน เช่น ชุมชนพบสุขเป็นชุมชนตัวอย่างที่สร้างเครือข่ายขึ้นภายในชุมชน เป็นเครือข่ายที่เข้มแข็ง ได้ดำเนินการนำขยะมารีไซเคิล การทำน้ำหมักชีวภาพ เทศบาลสนับสนุนงบประมาณ เครื่องมือหรืออุปกรณ์ต่างๆ (สัมภาษณ์นายคนัย สุวรรณย์ : 11 เมษายน 2555)

จากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวผู้วิจัยพบว่า เทศบาลนครปากเกร็ดมีบทบาทที่สำคัญในการสร้างและส่งเสริมเครือข่ายให้เป็นพลังขับเคลื่อนกระบวนการเฝ้าระวัง พัฒนาอนุรักษ์ ฟื้นฟู และป้องกันแหล่งน้ำ อาทิ กลุ่มเครือข่ายนครปากเกร็ดรักษาน้ำ กลุ่มรวมใจอนุรักษ์คลองบางพูด เครือข่ายร่วมกับจังหวัดนนทบุรีฯ มีการพัฒนาและการจัดโครงการอบรมต่างๆ ให้กับเจ้าหน้าที่และผู้นำชุมชนทั้ง 63 ชุมชน ซึ่งเป็นการสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการส่งเสริมการมีส่วนร่วม และจะได้นำองค์ความรู้มาถ่ายทอดให้กับประชาชน โดยส่วนใหญ่จะมุ่งเน้นกิจกรรมการประชาสัมพันธ์ให้ได้รับทราบและเห็นความสำคัญในการดำเนินงาน ซึ่งจะส่งผลให้ชุมชนสามารถร่วมมืออย่างเหมาะสม อันจะส่งผลทำให้แหล่งน้ำในพื้นที่นั้นลดปัญหาน้ำเน่าเสียลงได้ และส่งผลให้คนในชุมชนมีความสามัคคี และความสามัคคี ซึ่งเป็นปัจจัยพื้นฐานของการอยู่ร่วมกันของชุมชน โดยนำองค์ความรู้มาชี้แนะแนวทางในการดำเนินงาน ก่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจในการดำเนินการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่พึงประสงค์ของชุมชนอย่างแท้จริง ต้องสร้างและส่งเสริมจิตสำนึกในหน้าที่พลเมืองที่ดีให้กับประชาชน โดยเริ่มที่ชุมชนท้องถิ่นให้มีจิตสำนึกที่ดีต่อท้องถิ่นและสังคมให้เห็นถึงคุณค่าของทรัพยากรธรรมชาติของท้องถิ่น ทำให้ประชาชนในสังคมมีความกระตือรือร้นและสนใจที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาในชุมชนของตนเองต่อไป

1.4 การประชุม หรือสัมมนาการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาหน้าเสาธงของภาครัฐ กับภาคประชาสังคม

บทบาทของเทศบาลนครปากเกร็ดในดำเนินการจัดประชุม หรือสัมมนาการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาหน้าเสาธง ร่วมกับคณะกรรมการชุมชน อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน และผู้ประกอบการประจำทุกเดือนอย่างต่อเนื่อง เพื่อกำหนดแนวทางในการดำเนินงานของเทศบาลในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหาหน้าเสาธง ทั้งด้านการพัฒนา การอนุรักษ์ ฟื้นฟู และการป้องกันแหล่งน้ำ เพื่อการดำเนินงานที่เป็นทิศทางเดียวกันอย่างเป็นระบบ จากบทสัมภาษณ์ของนายวิชัย บรรดาศักดิ์ นายกเทศมนตรี กล่าวว่า เทศบาลได้มีการจัดประชุมคณะกรรมการชุมชนประจำทุกเดือน และมีประชุม หรือสัมมนาในเครือข่ายระดับจังหวัด และกลุ่มแม่น้ำภาคกลาง รวมทั้งผู้ประกอบการร้าน ได้เข้าร่วมหารือเพื่อหาแนวทางแก้ไขปัญหาน้ำหน้าเสาธงร่วมกันอย่างประจำทุกปีอย่างต่อเนื่อง (สัมภาษณ์นายวิชัย บรรดาศักดิ์ : 22 เมษายน 2555)

การประชุมร่วมกับภาคประชาชนในพื้นที่จากแนวคิดของนายบุญเสริม ปิ่นกาญจนานวี รองนายกเทศมนตรี กล่าวว่า เทศบาลนครปากเกร็ดมีการสัมมนาความรู้ความเข้าใจในการแก้ไขปัญหาหน้าเสาธง และมีการจัดประชุมร่วมกับคณะกรรมการชุมชนทั้ง 63 ชุมชน เป็นประจำทุกเดือน เพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ความคิดเห็น รับทราบปัญหาจากชุมชนและร่วมหาแนวทางการแก้ไข (สัมภาษณ์นายบุญเสริม ปิ่นกาญจนานวี : 30 พฤษภาคม 2555) ซึ่งสอดคล้องกับนายสมศักดิ์ พุ่มพวง ประธานสภาเทศบาลฯ กล่าวว่า การประชุมและสัมมนาเป็นส่วนช่วยให้เทศบาลทำงานได้ง่ายขึ้น และเข้าใจปัญหาที่แท้จริงของชุมชนนั้นๆ เทศบาลนครปากเกร็ดมีการประชุมคณะกรรมการชุมชนประจำทุกเดือน เพื่อรับฟังปัญหาชุมชนทั้งเรื่องแก้ไขปัญหาน้ำหน้าเสาธง ระบบสาธารณสุขโลก และร่วมกันหาแนวทางแก้ไข (สัมภาษณ์สมศักดิ์ พุ่มพวง : 31 พฤษภาคม 2555)

การประชุมร่วมกับภาคประชาชนและหน่วยงานภาครัฐหน่วยงานอื่นๆในพื้นที่ใกล้เคียงจากแนวคิดของนายคนัย สุวรรณีย์ ปลัดเทศบาลฯ กล่าวว่า เทศบาลมีการประชุมกับชุมชนประจำทุกเดือน และได้ร่วมกับจังหวัดนนทบุรีมีการประชุมหรือสัมมนาเป็นภาพรวมของจังหวัดนนทบุรี เป็นกลุ่มเครือข่ายของจังหวัดนนทบุรี โดยเทศบาลได้มีส่วนร่วมดำเนินกิจกรรมรวมทั้งสนับสนุนสถานที่ในการดำเนินการต่างๆ (สัมภาษณ์นายคนัย สุวรรณีย์ : 11 เมษายน 2555)

จากการศึกษาข้อมูลข้างต้นผู้วิจัยพบว่าเทศบาลนครปากเกร็ดมีอำนาจหน้าที่จัดการประชุม หรือสัมมนาการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาหน้าเฝ้าเสียของภาครัฐกับภาคประชาสังคม เข้ามามีส่วนร่วมและหาแนวทางดำเนินงาน แลกเปลี่ยนความรู้ในการพัฒนา อนุรักษ์ ฟื้นฟู และป้องกันแหล่งน้ำ เช่น การประชุมร่วมกันระหว่างเทศบาลนครปากเกร็ดกับคณะกรรมการชุมชน ผู้ประกอบการ และภาคอุตสาหกรรม นำปัญหา ข้อเสนอแนะจากชุมชนเข้าที่ประชุมในภาพรวม ประจำเดือนของเทศบาล และกลุ่มเครือข่ายทั้งคณะกรรมการชุมชน อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ผู้ประกอบการ ได้เป็นแกนหลักในการนำนโยบายของเทศบาล ไปสู่แนวทางปฏิบัติ และมีการประชุมร่วมเป็นภาพรวมกับจังหวัดใกล้เคียง จังหวัดนนทบุรี ปทุมธานี เป็นต้น เพื่อรับฟังปัญหา ชุมชนทั้งเรื่องแก้ไขปัญหาหน้าเฝ้าเสีย ระบบสาธารณสุขโลก ปัญหาทั่วไปที่ชุมชนต้องการ และร่วมกันหาแนวทางแก้ไขและนำไปปฏิบัติหรือถ่ายทอดให้แก่ประชาชนเป็นการเชื่อมโยงการดำเนินงานของเทศบาลนครปากเกร็ดไปสู่การส่งเสริมการมีส่วนร่วมในพื้นที่เทศบาลนครปากเกร็ด ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ตามความต้องการของชุมชนอย่างแท้จริงเพื่อพัฒนาไปสู่ความการแก้ไขปัญหาหน้าเฝ้าเสียอย่างยั่งยืนในชุมชน

1.5 การบูรณาการและดำเนินกิจกรรมแก้ไขปัญหาหน้าเฝ้าเสียร่วมกับภาคประชาชน และชุมชนในท้องถิ่น

บทบาทของเทศบาลในการบูรณาการและดำเนินกิจกรรมแก้ไขปัญหาหน้าเฝ้าเสียร่วมกับภาคประชาชน และชุมชนในท้องถิ่นในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหาหน้าเฝ้าเสีย โดยอาศัยหลักการสำคัญของการมีส่วนร่วมแบบบูรณาการและดำเนินการกิจกรรมเชื่อมโยงกับผู้คนทุกภาคส่วนในชุมชนเพื่อเป็นพลังในการขับเคลื่อนกระบวนการพัฒนา ฟื้นฟู ป้องกันแหล่งน้ำ ซึ่งจะส่งผลให้ชุมชน หรือสังคมสามารถร่วมมือร่วมกันฟื้นฟูแหล่งน้ำต่อไป โดยนายวิชัย บรรดาศักดิ์ นายกเทศมนตรี กล่าวว่า ได้ดำเนินกิจกรรมส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนแบบบูรณาการ เช่น การเข้าร่วมประชุมของผู้นำชุมชนเพื่อนำปัญหาต่างๆ ไปเข้าจัดทำร่างแผนงานและงบประมาณประจำปีของเทศบาล เช่น โครงการก่อสร้างบ่อบัดน้ำเสียชุมชน หรือการจัดอบรมทำบ่อดักไขมันครัวเรือน ส่งเสริมโรงเรียนในสังกัดสร้างจิตสำนึกให้แก่นักเรียนให้มีจิตสำนึกในการเข้ามามีส่วนร่วม เพื่อนำไปปรับแก้ไขปัญหาให้ตรงจุดให้ได้รับประโยชน์สูงสุด และเป็นสื่อกลางในการกระตุ้นให้เกิดการสามัคคีในชุมชน รับฟังปัญหาของชุมชน และนำมาปรับปรุงแก้ไข เช่น การจัดตั้งเครือข่ายภาคชุมชนดูแล ปรับปรุงบำรุงรักษาคลองบางพุด ในรูปคณะกรรมการ มีการประชุมหารือ และพัฒนาคลองซึ่งเป็นการบูรณาการในการดำเนินกิจกรรมที่ยั่งยืนต่อไป (สัมภาษณ์นายวิชัย บรรดาศักดิ์ : 22 เมษายน 2555)

การบูรณาการด้วยการจัดตั้งเครือข่ายชุมชนในเขตเทศบาลจากบทสัมภาษณ์ของ นายบุญเสริม ปิ่นกาญจนนาวิ รองนายกเทศมนตรี กล่าวว่า ต้องร่วมกันทำกิจกรรมแบบบูรณาการ กับภาคประชาชน ผู้ประกอบการร้านค้า ดำเนินการสร้างจิตสำนึกร่วมกันรักษาสิ่งแวดล้อม และ รับผิดชอบร่วมกัน ส่วนเทศบาลจะมีหน้าที่กระตุ้นให้เกิดการสามัคคีในชุมชน (สัมภาษณ์นาย บุญเสริม ปิ่นกาญจนนาวิ : 30 พฤษภาคม 2555) และนางยุพา ตรีพนากกร รองปลัดเทศบาลฯ กล่าวว่า การบูรณาการและดำเนินกิจกรรมในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหา น้ำเน่าเสีย อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน และภาคผู้ประกอบการ โรงเรียนในสังกัด ในการรณรงค์ เกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาเรื่องน้ำเน่าเสีย จัดตั้งเครือข่ายภาคชุมชนปรับปรุงคลองบาง พุด ในรูปแบบคณะกรรมการ มีการประชุมหารือร่วมกันเป็นต้น (สัมภาษณ์นางยุพา ตรีพนากกร :19 เมษายน 2555)

บูรณาการด้วยการกำหนดกลุ่มเป้าหมายและจัดงบประมาณให้แก่ชุมชนจาก แนวคิดของนายสมศักดิ์ พุ่มพวง ประธานสภาเทศบาลฯ กล่าวว่า การบูรณาการและดำเนิน กิจกรรมของเทศบาลนครปากเกร็ดในการร่วมกันแก้ไขปัญหา น้ำเน่าเสีย โดยกำหนดกลุ่มเป้าหมาย ในเขตพื้นที่เทศบาลให้ได้เข้ามีส่วนร่วม และจัดงบประมาณให้กับชุมชน ในการพัฒนาท้องถิ่นใน ชุมชนนั้น และดำเนินโครงการแก้ปัญหาน้ำเน่าเสียในชุมชนได้ การพัฒนาอาจไม่ทั่วถึง จึงเป็นการ ให้ชุมชนได้พัฒนาตัวเองในการบูรณาการตนเองของชุมชน (สัมภาษณ์นายสมศักดิ์ พุ่มพวง : 31 พฤษภาคม 2555)

จากการศึกษาแนวคิดดังกล่าวข้างต้นผู้วิจัยพบว่าการบูรณาการและดำเนินกิจกรรม แก้ไขปัญหาน้ำเน่าเสียร่วมกับภาคประชาชน และชุมชนในท้องถิ่นในการส่งเสริมการมีส่วนร่วม ของประชาชนในการแก้ปัญหาน้ำเน่าเสีย รวมทั้งการสร้างองค์ความรู้ใหม่แบบบูรณาการ ดำเนินการกำหนดกลุ่มเป้าหมายและจัดงบประมาณให้แก่ชุมชน ด้านกิจกรรมในการส่งเสริมการมี ส่วนร่วมของประชาชน ร่วมกับอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน และภาคผู้ประกอบการใน การรณรงค์ส่งเสริมการมีส่วนร่วมเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาน้ำเน่าเสียอย่างต่อเนื่อง เช่น การร่วม โยน EM บอล ในแหล่งน้ำลำคลองต่างๆมีการจัดตั้งกลุ่มเครือข่ายในการปรับปรุงพัฒนาคลองบาง พุดร่วมกับชุมชน และยังมีหลักสูตรของกลุ่มส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น กรมทรัพยากรน้ำอีก ด้วย เช่น การส่งเสริมการผลิตไบโอดีเซลจากน้ำมันเก่า การประดิษฐ์ถังบำบัดไขมันการส่งเสริม โครงการต่างๆ ให้กับภาคประชาชน ผู้ประกอบการร้านค้าต่างๆได้เข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไข ปัญหาน้ำเน่าเสียแบบบูรณาการร่วมกันระหว่างเทศบาลกับชุมชน และระหว่างชุมชนกับชุมชน เพื่อให้แหล่งน้ำในชุมชนกลับสู่สภาพที่ใสสะอาดต่อไป

1.6 การเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ ความเข้าใจ ในการเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหาหน้าเสาธง

บทบาทของเทศบาลนครปากเกร็ดในการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ความเข้าใจในการเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหาหน้าเสาธง นับได้ว่าเป็นอำนาจหน้าที่ของเทศบาลนครปากเกร็ด ที่ต้องมีการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ส่งเสริมการพัฒนาความรู้ ความเข้าใจในการเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชน โดยจัดกิจกรรมในลักษณะของโครงการต่างๆ และมีการจัดทำสื่อสิ่งพิมพ์ต่างๆ ดังคำให้สัมภาษณ์ของนายวิชัย บรรดาศักดิ์ นายกเทศมนตรี กล่าววาทะเทศบาลนครปากเกร็ด ได้มีการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ในการเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหาหน้าเสาธง คือ เว็บไซต์ การประชุมกรรมการชุมชนประจำทุกเดือน ณ สำนักงานเทศบาลนครปากเกร็ด การกระจายเสียงตามสายของชุมชน สื่อสิ่งพิมพ์ต่างๆ เช่น แผ่นพับ เอกสาร และผ่านการประชาสัมพันธ์ของโรงเรียนในสังกัด โดยการสร้างจิตสำนึกให้แก่นักเรียน (สัมภาษณ์ นายวิชัย บรรดาศักดิ์ : 22 เมษายน 2555)

ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของนายสมศักดิ์ พุ่มพวง ประธานสภาเทศบาลฯ กล่าวว่า การเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ ของเทศบาลนครปากเกร็ดมีหลายรูปแบบ เช่น นิติศาสตร์ ใบปลิว โบชัวร์ วารสาร รถโฆษณาประชาสัมพันธ์ ให้ประชาชนได้รับข่าวสารของเทศบาล โครงการไหนที่ประชาชนสนใจก็สามารถสมัครเข้าร่วมโครงการ หรือช่วยในการประชาสัมพันธ์ เช่น โครงการคลองสายน้ำใสทำในรูปแบบของกลุ่มเครือข่ายของผู้นำชุมชน ผู้ประกอบการ ร้านค้า ประชาชนที่อาศัยบริเวณคลองบางพูดและร่วมกับเทศบาลในการพัฒนาคลองเพื่อนำไปสู่คลองต้นแบบโดยการประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ข้อมูลให้แก่ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมกับเทศบาลและได้เป็นแกนหลักในการดำเนินกิจกรรม (สัมภาษณ์นายสมศักดิ์ พุ่มพวง : 31 พฤษภาคม 2555) นายเสริมศักดิ์ แต่งอ่อน ประธานชุมชนพบสุข กล่าวว่า เทศบาลนครปากเกร็ดได้ดำเนินการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์การเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาหน้าเสาธงทั้งการเผยแพร่ความรู้เรื่อง EM บอล น้ำหมักชีวภาพ ให้แก่ชุมชนและชุมชนพบสุขเป็นชุมชนตัวอย่างในการนำขยะที่ไม่ใช่แล้วมารีไซเคิลใหม่ ทั้งการทำปุ๋ยหมัก น้ำหมักชีวภาพ EM บอล เป็นผลมาจากกรสนับสนุนของเทศบาลนครปากเกร็ด ไปสู่ชุมชนที่เข้มแข็งให้การจัดการทรัพยากรธรรมชาติให้เป็นประโยชน์สูงสุดและนอกจากนี้ยังมีการประชาสัมพันธ์ในโครงการต่างๆ อาทิเช่น โครงการประดิษฐ์ถังดักไขมันภายในครัวเรือน และมีการจัดอบรมการประดิษฐ์บ่อดักไขมันให้แก่ประชาชน รวมทั้งการติดตามผลและรายงานผลทุกๆ 3 เดือน (สัมภาษณ์นายเสริมศักดิ์ แต่งอ่อน : 20 กันยายน 2555)

จากการสัมภาษณ์ดังกล่าวข้างต้นผู้วิจัยพบว่า เทศบาลนครปากเกร็ดมีบทบาทที่สำคัญการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ความเข้าใจในการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหาหน้าน้ำเอียงผ่านช่องทางการประชาสัมพันธ์ในรูปแบบต่าง ๆ เช่น เว็บไซต์ วารสาร หนังสือ เอกสาร และคู่มือแผ่นพับ แผ่นป้าย รวมทั้งการประชาสัมพันธ์กระจายเสียงของชุมชนอย่างต่อเนื่องผ่านการประชาสัมพันธ์ของโรงเรียนในสังกัด ก็มีการจัดฝึกอบรมการจัดสอนวิธีทำ EM บอล วิธีการแก้ไขหน้าน้ำเอียง วิธีการทำบ่อดักไขมันในครัวเรือน แนะนำโครงการต่างๆ ที่ใช้แก้ไขปัญหาหน้าน้ำเอียงทั้งสนับสนุนอุปกรณ์ต่างๆ ที่จำเป็นต่อจัดการหน้าน้ำเอียงให้กับชุมชน ให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจกับการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหาหน้าน้ำเอียงเพื่อหรือแนวทางการพัฒนา อนุรักษ์ พื้นฟู ป้องกันแหล่งน้ำ เช่น วิธีการแก้ไขปัญหาน้ำเอียง วิธีการทำบ่อดักไขมันในครัวเรือน หรือเข้าร่วมทำกิจกรรมการต่างๆ ของเทศบาลนครปากเกร็ดเพื่อการแก้ไขปัญหาหน้าน้ำเอียงอย่างต่อเนื่อง

ตอนที่ 2 ปัญหา และอุปสรรคของบทบาทเทศบาลนครปากเกร็ดในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหาหน้าน้ำเอียง

ปัญหา และอุปสรรคของบทบาทเทศบาลนครปากเกร็ดในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหาหน้าน้ำเอียง มีหลายประการ ได้แก่ ปัจจัยภายในเทศบาลนครปากเกร็ด ปัจจัยภายนอกเทศบาลนครปากเกร็ด โดยสามารถแยกออกเป็นประเด็นต่าง ๆ ได้ดังนี้

2.1 ปัจจัยภายในของเทศบาลนครปากเกร็ด

ปัญหา อุปสรรคต่อการดำเนินกิจกรรมการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหาหน้าน้ำเอียงของเทศบาลนครปากเกร็ด ที่มีสาเหตุมาจากปัจจัยภายในเทศบาลนครปากเกร็ด ที่สำคัญในด้านการออกกฎหมายออกเทศบัญญัติ/ระเบียบ ต่างๆขัดแย้งกันในทางปฏิบัติ ปัญหาการขาดความเชื่อมโยงของกิจกรรม การขาดงบประมาณสนับสนุนกิจกรรมการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหาหน้าน้ำเอียงอย่างต่อเนื่อง

2.1.1 การออกกฎหมาย เทศบัญญัติ/ระเบียบ ต่างๆขัดแย้งกันในทางปฏิบัติ

ปัญหา อุปสรรคในการดำเนินงานของเทศบาลนครปากเกร็ดในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหาที่นำไปสู่ปัญหาที่ขัดแย้งกันในการออกกฎหมาย เทศบัญญัติ/ระเบียบต่างๆ ขัดแย้งกันทางปฏิบัติ เพราะการกำหนดอำนาจหน้าที่ที่ขัดแย้งกับการปฏิบัติ ส่งผลให้การดำเนินงานต่างๆ ไม่สามารถที่จะดำเนินการต่อหรือไม่สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ได้ ซึ่งการดำเนินกิจกรรมโครงการส่งเสริมการมีส่วนร่วมต้องเป็นไปในทิศทางเดียวกันทั้งกรอบอำนาจหน้าที่และแนวทางปฏิบัติจึงจะประสบผลสำเร็จ จากบทสัมภาษณ์ของนายวิชัย บรรดาศักดิ์ นายกเทศมนตรี กล่าวว่ากฎหมาย เทศบัญญัติ/ระเบียบต่างๆ ขัดแย้งกันทางปฏิบัติเป็นอุปสรรคมาก การกำหนดบทลงโทษในทางปฏิบัติการบังคับใช้นั้นค่อนข้างยาก และการบังคับใช้มีช่องโหว่ เนื่องจากการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนต้องอาศัยจิตสำนึกของประชาชน ในทางปฏิบัติ แต่ในชุมชนเทศบาลมีทั้งชุมชนดั้งเดิม และชุมชนใหม่ เช่น บ้านจัดสรร หรือประชาชนแฝงที่เข้ามาอยู่อาศัย ในการบังคับใช้กฎหมายยังไม่สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมของแต่ละชุมชน ส่งผลกระทบกับบางชุมชนจึงไม่ได้รับความร่วมมือกับประชาชนเท่าที่ควรนั่นเอง(สัมภาษณ์นายวิชัย บรรดาศักดิ์ : 22 เมษายน 2555) ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของนายคณัย สุวรรณย์ ปลัดเทศบาลฯ กล่าวว่า มีปัญหาในการนำไปบังคับใช้ ซึ่งในทางปฏิบัตินั้นไม่สามารถตรวจสอบและเฝ้าระวังได้ตลอด 24 ชั่วโมง เช่น กฎหมายกำหนดไว้ว่า ไม่ให้ปล่อยน้ำทิ้ง หรือขยะลงแหล่งน้ำ แต่ในการตรวจสอบไม่พบหรือถ้าพบว่ามี การปล่อยทิ้งลงสู่แหล่งน้ำจริง จะเข้าตรวจสอบและแจ้งให้เจ้าของบ้าน ผู้ประกอบการที่ปล่อยน้ำทิ้ง หรือขยะลงแหล่งน้ำให้แก้ไข และเข้าไปตรวจสอบว่าได้แก้ไขตามที่ทางเทศบาลได้แจ้งไว้หรือไม่ซึ่งในช่วงตรวจสอบจะมีการแก้ไขจริง แต่หลังจากนั้นจะมีการลักลอบปล่อยน้ำทิ้ง (สัมภาษณ์นายคณัย สุวรรณย์ : 11 เมษายน 2555)

การเข้าตรวจสอบการติดตั้งบ่อดักไขมันบำบัดน้ำเสียภายในอาคาร จากบทสัมภาษณ์ของนางประไพศรี ศรีนวลพุด ผู้อำนวยการกองสาธารณสุขฯ กล่าวว่า กรณีเทศบัญญัติ การติดตั้งบ่อดักไขมันบำบัดน้ำเสียภายในอาคาร พ.ศ.2551 บัญญัติไว้ว่าการก่อสร้างบ้านใหม่การขอบ้านเลขที่ ต้องติดตั้งบ่อดักไขมัน เช่น เจ้าของบ้านแจ้งว่ามีบ่อดักไขมันอยู่ใต้ดิน ซึ่งสร้างเสร็จแล้วปิดทับเรียบร้อย การเข้าตรวจว่ามี การติดตั้งอยู่จริงก็ต่อเมื่อมีการทุบบริเวณนั้น ซึ่งในทางปฏิบัติไม่สามารถจะกระทำได้ (สัมภาษณ์นางประไพศรี ศรีนวลพุด : 5 เมษายน 2555)

การเกิดขึ้นหมู่บ้านจัดสรร คอนโด และประชากรแฝงเป็นอุปสรรคในการนำกฎหมายไปบังคับใช้จากบทสัมภาษณ์ของแนวคิดของนายพิพัฒน์ วรวรรณปรีชา สมาชิกสภาเทศบาลฯ กล่าวว่า การนำกฎหมายมาบังคับใช้นั้นไม่เฉพาะกับประชาชนเท่านั้นยังต้องนำไปใช้กับผู้ประกอบการร้านค้าด้วย ในกรณีทิ้งขยะหรือน้ำทิ้งลงท่อระบายน้ำ ซึ่งผู้ประกอบการส่วนมากเป็นผู้เช่าสถานที่ เป็นอุปสรรคในการบรรลุเป้าหมายของตัวบทกฎหมายอย่างมาก และพื้นที่ของเทศบาลนั้นเป็นพื้นที่ที่มีความเจริญอย่างมากสิ่งที่ตามมา คือการเกิดขึ้นของหมู่บ้านจัดสรร คอนโด และประชากรแฝง ซึ่งเป็นการยากที่จะนำกฎหมายหรือเทศบัญญัติไปบังคับใช้ (สัมภาษณ์นายพิพัฒน์ วรวรรณปรีชา : 12 มิถุนายน 2555) สอดคล้องกับแนวคิดของนางวิไลวรรณ คลังเงิน ประธานชุมชนเสริมสุขนคร กล่าวว่า การที่ไม่สามารถนำกฎหมาย ระเบียบต่างๆ หรือเทศบัญญัติไปบังคับใช้ไม่สามารถนำไปปฏิบัติได้อย่างสมบูรณ์ ประชาชนไม่เห็นความสำคัญของกฎหมายหรือบางคนไม่ทราบว่ามีกฎหมาย หรือระเบียบนั้นๆ ประชาชนยังไม่เข้าใจว่าการกระทำบางอย่างขัดต่อกฎหมายหรือระเบียบนั้น เพราะฉะนั้นการออกกฎหมายหรือเทศบัญญัติเมื่อไม่สอดคล้องกับการดำเนินชีวิตของประชาชนๆ ก็จะไม่ปฏิบัติตาม นอกจากนี้กฎหมายเองก็ยังมีช่องโหว่ในเรื่องการกำหนดบทลงโทษที่ไม่ชัดเจน (สัมภาษณ์นางวิไลวรรณ คลังเงิน : 18 กันยายน 2555)

จากการศึกษาแนวคิดดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยพบว่าการออกกฎหมายเทศบัญญัติ/ระเบียบต่างๆ ขัดแย้งกันในทางปฏิบัติ เป็นปัญหา อุปสรรคที่สำคัญ เพราะการกำหนดอำนาจหน้าที่ขัดแย้งกับการปฏิบัติส่งผลให้การดำเนินงานต่างๆ ในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมไม่สามารถที่จะดำเนินการต่อหรือบรรลุวัตถุประสงค์ได้ ซึ่งการดำเนินกิจกรรมโครงการส่งเสริมการมีส่วนร่วมต้องเป็นไปในทิศทางเดียวกันทั้งกรอบอำนาจหน้าที่และแนวทางปฏิบัติจึงจะประสบผลสำเร็จของการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหาที่น่าเสียดายและอีกประเด็นหนึ่งการเกิดขึ้นของหมู่บ้านจัดสรร คอนโด และการเข้าอยู่อาศัยของประชากรแฝงเป็นปัญหา และอุปสรรคที่สำคัญมากในการก่อให้เกิดปัญหา จึงไม่สามารถนำกฎหมาย ระเบียบต่างๆ หรือเทศบัญญัติไปบังคับใช้ในทางปฏิบัติได้อย่างสมบูรณ์ นอกจากนี้ยังมีประเด็นเกี่ยวกับเรื่องการกำหนดบทลงโทษที่ไม่ชัดเจนอีกด้วย

2.1.2 บุคลากรและเจ้าหน้าที่ที่ขาดความรู้ ความเข้าใจ ในบทบาทการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหาหน้าเสาธง

บุคลากรและเจ้าหน้าที่ที่ยังขาดความรู้ ความเข้าใจ สำหรับการถ่ายทอดและการส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจ ในเรื่องของการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหาหน้าเสาธง นับได้ว่าประเด็นที่สำคัญ เพราะถ้าหากบุคลากรของเทศบาลไม่มีความรู้ ความเข้าใจในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมอย่างถูกต้อง ประชาชนได้รับการถ่ายทอดความรู้ก็จะนำไปปฏิบัติก็จะคลาดเคลื่อนกับวัตถุประสงค์ได้ จากบทสัมภาษณ์ของนายวิชัย บรรดาศักดิ์ นายกเทศมนตรี กล่าวว่า ขาดบุคลากรที่มีวิชาความรู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน ดังนั้นในการจัดโครงการดำเนินการแก้ไขปัญหาหน้าเสาธง จึงต้องเชิญวิทยากรภายนอกมาบรรยาย และบุคลากรยังขาดการทำงานแบบเชิงรุก จึงทำให้ไม่ทราบปัญหาที่ตรงจุด (สัมภาษณ์นายวิชัย บรรดาศักดิ์ : 22 เมษายน 2555) ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของนายบุญเสริม ปิ่นกาญจนนาวิ รองนายกเทศมนตรี กล่าวว่า บุคลากรและเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบของเทศบาลนครปากเกร็ดมีศักยภาพเพียงพอในการปฏิบัติหน้าที่ เพราะได้ผ่านการอบรมเพื่อสร้างความรู้ ความเข้าใจ ในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหาหน้าเสาธง แต่ยังขาดบุคลากรที่เชี่ยวชาญเฉพาะด้านที่ต้องลงไปปฏิบัติหน้าที่ในพื้นที่ในการรณรงค์การเข้ามีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาหน้าเสาธง (สัมภาษณ์นายบุญเสริม ปิ่นกาญจนนาวิ : 30 พฤษภาคม 2555) และสอดคล้องกับแนวคิดของนายสมศักดิ์ พุ่มพวง ประธานสภาเทศบาลฯ กล่าวว่า บุคลากรของเทศบาลมีศักยภาพเพียงพอในการทำงานเพื่อสร้างความรู้ ความเข้าใจการอบรมพนักงาน ไปดูงานสถานที่จริง ในการจัดการหน้าเสาธง แต่เทศบาลยังขาดบุคลากรเฉพาะด้าน ต้องอาศัยผู้เชี่ยวชาญจากสถาบันต่างๆ เช่น มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ กรมทรัพยากรน้ำ มาให้ความรู้ (สัมภาษณ์นายสมศักดิ์ พุ่มพวง : 31 พฤษภาคม 2555)

จากการศึกษาแนวคิดดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยพบว่าศักยภาพของบุคลากรและเจ้าหน้าที่ของเทศบาลนครปากเกร็ดมีศักยภาพเพียงพอในการปฏิบัติหน้าที่ไปถ่ายทอดความรู้ ดังกล่าวให้กับประชาชนในพื้นที่ได้รับความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้อง แต่ส่วนที่ยังขาด คือ ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านในการให้ความรู้ ความเข้าใจการส่งเสริมการมีส่วนร่วมแก่ประชาชนยังมีไม่เพียงพอ และมีโอกาสที่จะออกเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ยังน้อยมาก และยังขาดการทำงานแบบเชิงรุก และขาดการประสานงานกันในการจัดทำโครงการ/กิจกรรม จึงทำให้เทศบาลไม่ทราบข้อเท็จจริงของปัญหาอย่างแท้จริง

2.1.3 การขาดความเชื่อมโยงของกิจกรรมการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหาหน้าเสียด

การดำเนินกิจกรรมของเทศบาลนครปากเกร็ดที่มีสาเหตุมาจากการขาดความเชื่อมโยงของกิจกรรมการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหาหน้าเสียด นับได้ว่าเป็นปัจจัยที่สำคัญ ถ้าหากขาดการเชื่อมโยงของโครงการแล้ว จะทำให้ประสิทธิผลของโครงการนั้นต่ำลงและไม่ได้รับการแก้ไขอย่างต่อเนื่องนั่นเอง จากบทสัมภาษณ์ของนายวิชัย บรรดาศักดิ์ นายกเทศมนตรี กล่าวว่า การขาดความเชื่อมโยงของการดำเนินกิจกรรมโครงการการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหาหน้าเสียด ถือเป็นอุปสรรคอย่างมาก เพราะโครงการเหล่านี้ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่องจึงจะสำเร็จตามเป้าประสงค์ของโครงการ และเป็นโครงการระยะยาวซึ่งบางครั้งทำให้ขาดช่วงในการดำเนินการ เช่น โครงการรณรงค์ไม่ให้ทิ้งขยะลงสู่แหล่งน้ำ ช่วงแรกๆ จะได้รับความร่วมมือจากประชาชน แต่พอระยะเวลาผ่านไปหรือหมดระยะของการดำเนินโครงการประชาชนก็ทิ้งขยะ ทำให้น้ำกลับไปเน่าเสียอีก (สัมภาษณ์นายวิชัย บรรดาศักดิ์ : 22 เมษายน 2555) สอดคล้องกับแนวคิดของนายอดิศักดิ์ ทิพวรรณ สมาชิกสภาเทศบาลฯ กล่าวว่า การดำเนินกิจกรรมต่างๆ หากขาดความต่อเนื่องหรือขาดความเชื่อมโยงกันของโครงการจะสร้างความสับสนในแก่ประชาชน และส่งผลทำให้ประชาชนขาดความร่วมมือในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ (สัมภาษณ์นายอดิศักดิ์ ทิพวรรณ : 31 พฤษภาคม 2555) และได้สอดคล้องกับแนวคิดของนายพิพัฒน์ วรวรรณปรีชา สมาชิกสภาเทศบาลฯ กล่าวว่า ปัญหา อุปสรรคการเชื่อมโยงของโครงการต่างๆ ไม่มีความต่อเนื่องในดำเนินการบางโครงการทิ้งระยะไว้กว่าจะได้ดำเนินการอีกครั้งใช้เวลานานเป็นปี หรือหลายปีซึ่งการทิ้งระยะห่างส่งผลให้การประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมนั้นยากขึ้น และบางโครงการขาดความร่วมมือจากประชาชน (สัมภาษณ์นายพิพัฒน์ วรวรรณปรีชา : 12 มิถุนายน 2555)

และแนวคิดของนายเสริมศักดิ์ แดงอ่อน ประธานชุมชนพบสุข กล่าวว่า การดำเนินโครงการหากมีการทิ้งระยะเวลาในการดำเนินการ ซึ่งบางโครงการต้องกระตุ้นอย่างต่อเนื่องจึงเป็นผลสำเร็จ แต่ในสภาพของชุมชนในปัจจุบัน ชุมชนต้องการผู้นำที่เข้มแข็งและมีจิตอาสาจริงๆ แต่ก็เป็นไปได้ยากเพราะสภาพความเป็นอยู่ของประชาชนในชุมชนส่วนใหญ่ต้องทำมาหากินเลี้ยงครอบครัว แต่ก็มีบางชุมชนที่ผู้นำชุมชนเข้มแข็งมีความรู้ความเข้าใจปัญหาของชุมชน มีการรวมตัวกันก่อให้เกิดการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาของชุมชนได้เป็นอย่างดี แต่ถือว่ายังมีน้อย (สัมภาษณ์นายเสริมศักดิ์ แดงอ่อน : 20 กันยายน 2555)

จากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างผู้วิจัยได้พบว่า การดำเนินกิจกรรมโครงการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาหน้าเสาธงเป็นอุปสรรคที่สำคัญต่อการดำเนินกิจกรรมแก้ไขปัญหาหน้าเสาธงอย่างมาก เพราะโครงการเหล่านี้ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง และใช้เวลาดำเนินโครงการระยะยาวจึงจะสำเร็จตามเป้าประสงค์ของโครงการ จึงส่งผลให้ขาดความต่อเนื่องหรือขาดความเชื่อมโยงของโครงการ กล่าวคือ การดำเนินกิจกรรมของโครงการไม่ได้ดำเนินการทันทีแต่มีช่วงระยะเวลาที่ขาดช่วงเป็นเวลานานส่งผลให้การกระตุ้นการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมยากมากขึ้นก่อให้เกิดความสับสนและขาดความเชื่อมั่นแก่ประชาชนว่าควรจะร่วมมือกับทางเทศบาลอย่างไรให้เป็นไปได้ในทิศทางเดียวกันกับเทศบาล ทำให้ไม่ได้รับความร่วมมือจากประชาชนนั่นเอง เช่น โครงการฝึกอบรมส่งเสริมการประดิษฐ์บ่อดักไขมันประชาชนบางส่วนได้เข้ามามีส่วนร่วมแต่ประชาชนไม่ได้ดำเนินการนำองค์ความรู้ไปถ่ายทอดต่อกับชุมชนหรือนำไปถ่ายทอดก็มีจำนวนน้อยส่งผลให้ไม่ได้ประสิทธิผลเท่าที่ควร

2.1.4 ขาดงบประมาณสนับสนุนกิจกรรมการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหาหน้าเสาธงอย่างต่อเนื่อง

งบประมาณสนับสนุนกิจกรรมการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหาหน้าเสาธงเป็นอีกหนึ่งประเด็นที่สำคัญ เพราะปัญหาที่เกิดขึ้นในพื้นที่เขตเทศบาลนครปากเกร็ด ซึ่งมีเป้าหมายเพื่อทำให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการปกครองตัวเอง จำเป็นและมีผลกระทบต่อชีวิตและความเป็นอยู่ของประชาชน ถ้าหากขาดงบประมาณสนับสนุนแล้วการดำเนินกิจกรรมต่างๆ จะได้รับผลกระทบและไม่สามารถดำเนินกิจกรรมส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาหน้าเสาธงได้ จากบทสัมภาษณ์ของนายวิชัย บรรดาศักดิ์ นายกเทศมนตรี กล่าวว่า เทศบาลมีศักยภาพเพียงพอในการบริหารงบประมาณ ได้จัดสรรไว้ในแผน 3 ปี และได้กำหนดเป็นนโยบายหลักในการบริหารงาน นั่นก็หมายความว่าได้มีการกำหนดแผนงานไว้ล่วงหน้าเพื่อการดำเนินงานที่ให้ผลประโยชน์สูงสุดแก่ชุมชน (สัมภาษณ์นายวิชัย บรรดาศักดิ์ : 22 เมษายน 2555) สอดคล้องกับแนวคิดของนายสมศักดิ์ พุ่มพวง ประธานสภาเทศบาลฯ กล่าวว่า ไม่มีปัญหาในเรื่องของงบประมาณ เพราะเทศบาลมีการจัดสรรงบประมาณในการพัฒนาเขตพื้นที่ แต่ถ้าเป็นโครงการใหญ่ๆ ที่ใช้งบประมาณจำนวนมาก ก็อาจจะมีผลกระทบบ้าง แต่เทศบาลให้ความสำคัญเป็นลำดับต้น (สัมภาษณ์นายสมศักดิ์ พุ่มพวง : 31 พฤษภาคม 2555)

ขาดงบประมาณการก่อสร้างบ่อดักไขมันรวมของชุมชนและสอดคล้องกับแนวคิดของนางประไพศรี ศรีนวลพุด ผู้อำนวยการกองสาธารณสุขฯ กล่าวว่า ไม่มีปัญหาในเรื่องงบประมาณสนับสนุนกิจกรรมการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหาหน้าเสาเข็ม แต่ยังคงขาดงบประมาณในส่วนที่เกี่ยวกับการก่อสร้างบ่อดักไขมันรวมในเขตพื้นที่ทั้งหมด ซึ่งต้องใช้งบประมาณจำนวนมากในการก่อสร้างนั่นเอง (สัมภาษณ์นางประไพศรี ศรีนวลพุด : 5 เมษายน 2555) ส่วนนายเสริมศักดิ์ แดงอ่อน ประธานชุมชนพบสุข กล่าวว่า เทศบาลนครปากเกร็ด เป็นเทศบาลใหญ่ที่มีศักยภาพในการบริหารงบประมาณได้เป็นอย่างดี จึงไม่มีปัญหาเรื่องงบประมาณ แต่ปัญหาที่พบหากเป็นการนำงบประมาณไปใช้บางครั้งเรื่องของการเบิกจ่ายงบประมาณก่อให้เกิดความล่าช้าของการดำเนินกิจกรรมของโครงการ (สัมภาษณ์นายเสริมศักดิ์ แดงอ่อน : 20 กันยายน 2555)

จากการศึกษาแนวคิดดังกล่าวข้างต้นผู้วิจัยพบว่าเทศบาลนครปากเกร็ด มีศักยภาพเพียงพอในการบริหารงบประมาณ และได้เล็งเห็นปัญหาเรื่องหน้าเสาเข็มเป็นอีกประเด็นที่เป็นปัญหาใหญ่ และให้ความสำคัญในการแก้ไขปัญหา ซึ่งต้องดำเนินการแบบบูรณาการ ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชนในการเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาหน้าเสาเข็ม ได้บัญญัติงบประมาณไว้ในแผนงบประมาณ 3 ปีของเทศบาลนครปากเกร็ด ผลของการสนับสนุนงบประมาณในการดำเนินกิจกรรมการส่งเสริมของประชาชนในการแก้ไขปัญหาหน้าเสาเข็มอย่างต่อเนื่อง สร้างความเชื่อมั่นให้แก่ประชาชนมากขึ้น แต่มีประเด็นการเบิกจ่ายงบประมาณนั้นมีความยุ่งยากเนื่องมาจากบางโครงการเป็นโครงการใหญ่ที่ใช้งบประมาณมาก จึงจำเป็นที่มีการตรวจสอบการเบิกจ่ายอย่างละเอียดเพื่อความโปร่งใส จึงอาจทำให้บางขั้นตอนล่าช้า และอาจจะเกี่ยวข้องไปถึงกฎหมาย และระเบียบจึงจำเป็นที่ต้องดำเนินการไปตามระเบียบการเบิกจ่ายงบประมาณของท้องถิ่น ส่วนในประเด็นของการก่อสร้างบ่อบำบัดน้ำเสีรวมของชุมชนนั้นเป็นโครงการใหญ่และใช้งบประมาณมาก ผู้วิจัยเห็นด้วยกับการดำเนินโครงการของเทศบาลที่จัดแบ่งการก่อสร้างไปที่ละโซนเป็นผลดี ปัจจุบันเทศบาลได้ดำเนินการก่อสร้างโครงการต้นแบบบ่อบำบัดน้ำเสีรวมบริเวณโซนศรีสมาน ซึ่งถือได้ว่าเป็นการเริ่มต้นที่ดีของการรักษาสิ่งแวดล้อมของชุมชนนั่นเอง

2.2 ปัจจัยภายนอกเทศบาลนครปากเกร็ด

ปัญหา อุปสรรคต่อการดำเนินกิจกรรมการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการแก้ไขปัญหาน้ำเน่าเสียของเทศบาลนครปากเกร็ด ที่มีสาเหตุมาจากปัจจัยภายนอกของ เทศบาล ที่เป็นประเด็นสำคัญคือ ด้านพื้นฐานการดำเนินชีวิตของชุมชนยังคงค่านิยมแบบเดิม ประชาชนไม่เห็นความสำคัญ และความไม่เข้าใจการเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาน้ำเน่าเสีย อย่างต่อเนื่อง การขาดความร่วมมือจากภาคประชาชนและชุมชนในท้องถิ่น ปัจจัยเหล่านี้เป็นปัญหา และอุปสรรคที่สำคัญในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของเทศบาลนครปากเกร็ด ที่ดำเนินกิจกรรม โครงการต่างๆ นั้น ต้องอาศัยความร่วมมือ ร่วมใจของประชาชนในพื้นที่เป็นสำคัญ หากไม่ได้รับความ ร่วมมือจากประชาชนแล้วการดำเนินงานก็ไม่สามารถแก้ไขปัญหาน้ำเน่าเสียที่ยั่งยืนต่อไปได้ โดย สามารถนำเสนอออกเป็นประเด็น ดังนี้

2.2.1 พื้นฐานการดำเนินชีวิตของชุมชนยังคงค่านิยมแบบเดิม

การที่ประชาชนมีทัศนคติ ค่านิยมในการดำเนินชีวิตแบบเดิมๆ และไม่ยอมรับการเปลี่ยนแปลง ก่อให้เกิดผลกระทบต่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการแก้ไขปัญหาน้ำเน่าเสีย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการส่งเสริมการเข้ามามีส่วนร่วมนั้น ต้องอาศัย ความร่วมมือจากประชาชนหม่มาก และประชาชนในเขตพื้นที่ส่วนใหญ่อาศัยอยู่ริมแม่น้ำ หาก ประชาชนไม่ปรับพื้นฐานการดำเนินชีวิตแบบเดิมๆ ปัญหาเหล่านี้ไม่ได้การแก้ไขอย่างยั่งยืน จาก บทสัมภาษณ์ของนายวิชัย บรรดาศักดิ์ นายกเทศมนตรี กล่าวว่า พื้นฐานการดำเนินชีวิตของชุมชน เป็นอุปสรรคในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมอย่างมาก เนื่องจากประชาชนยังคงใช้ชีวิตประจำวัน แบบเดิมๆ เช่น การทิ้งขยะ ทิ้งน้ำใช้ในครัวเรือน ฯลฯ ซึ่งการบังคับให้ประชาชนไม่ทิ้งขยะลงคลอง ทำได้ยาก ถึงแม้ว่าจะมีกฎหมายอย่างชัดเจนว่าเป็นความผิด แต่ในทางปฏิบัติแล้วต้องอาศัยความ ร่วมมือจากประชาชนจึงจะได้ผล แต่ทั้งนี้ต้องสร้างจิตสำนึกให้เกิดจากตัวของประชาชนเอง (สัมภาษณ์นายวิชัย บรรดาศักดิ์ : 22 เมษายน 2555) ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของนายบุญเสริม ปิ่นกาญจนนาวิ รองนายกเทศมนตรี กล่าวว่า ประชาชนส่วนใหญ่อาศัยอยู่ริมแม่น้ำ การดำเนินชีวิต ยังคงแบบเดิมๆ ส่งผลกระทบต่อแหล่งน้ำอย่างมาก และการจะใช้กฎหมายบังคับกระทำได้ยาก ในทางปฏิบัติซึ่งเทศบาลไม่สามารถส่งเจ้าหน้าที่เฝ้าระวังได้ 24 ชั่วโมง ปัจจุบันได้กลายเป็นชุมชน เมืองการที่จะขอความร่วมมือของประชาชนเป็นไปได้ยาก แต่ถ้ามีปัญหาเฉพาะหน้าที่กระทบต่อ การดำเนินชีวิตโดยตรงต่อบุคคลหรือชุมชน ถึงจะมีการรวมตัวกันเพื่อแก้ไขปัญหานั้นๆ (สัมภาษณ์ นายบุญเสริม ปิ่นกาญจนนาวิ : 30 พฤษภาคม 2555)

สร้างจิตสำนึกให้แก่ประชาชนให้เห็นความสำคัญของปัญหาจากบทสัมภาษณ์ของนางยุพา ตรีพนาร รองปลัดเทศบาลฯ กล่าวว่า ประชาชนยังใช้ชีวิตแบบเดิมๆ จนชินการทิ้งขยะต่างๆลงสู่แหล่งน้ำโดยไม่สนใจว่าผลกระทบที่ตามมา และในทางปฏิบัติก็ไม่สามารถเฝ้าระวังหรือบังคับประชาชนไม่ทิ้งขยะลงสู่แหล่งน้ำได้ ต้องสร้างจิตสำนึกให้เกิดจากตัวของประชาชนเอง ได้เห็นความสำคัญของปัญหาว่ามันส่งผลกระทบต่อชีวิตของประชาชน สัตว์น้ำ และชุมชนของตนเอง อีกประเด็นหนึ่งคือประชาชนบางส่วนเป็นประชากรแฝงจึงไม่ได้มีจิตสำนึกรักท้องถิ่นเพราะเขาผ่านมากอบโกยผลประโยชน์และทิ้งปัญหาเอาไว้ให้คนในชุมชนต้องรับผิดชอบแก้ไขปัญหาที่ตามมานั่นเอง (สัมภาษณ์นางยุพา ตรีพนาร: 19 เมษายน 2555)

จากการศึกษาแนวคิดดังกล่าวข้างต้นผู้วิจัยพบว่า พื้นฐานการดำเนินชีวิตของชุมชนยังคงค่านิยมแบบเดิม ประชาชนมีทัศนคติ ค่านิยมในการดำเนินชีวิตแบบเดิมๆ และไม่ยอมรับการเปลี่ยนแปลงว่าได้ไปสู่สังคมแบบสังคมเมืองที่มีประชาชนมากทั้งประชากรดั้งเดิม ประชากรแฝงที่เข้ามาอยู่อาศัย หรือประกอบอาชีพอยู่ในพื้นที่ของเขตเทศบาลนครปากเกร็ด ซึ่งปัญหาที่ตามมาคือปัญหาขยะล้นเมือง การทิ้งขยะต่างๆ การปล่อยน้ำทิ้งลงสู่แหล่งน้ำโดยไม่ผ่านกระบวนการบำบัดน้ำเสีย ส่งผลให้น้ำเน่าเสียที่รุนแรงมากยิ่งขึ้น ประชาชนยังมองว่าไม่ใช่หน้าที่ความรับผิดชอบของตนเอง แต่เป็นหน้าที่ของภาครัฐที่ต้องดูแล หากประชาชนในพื้นที่ยังขาดจิตสำนึกและมีพื้นฐานการดำเนินชีวิตแบบเดิมๆ จะเป็นอุปสรรคต่อการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหา น้ำเน่าเสีย ผู้วิจัยมองว่าการที่ประชาชนมีทัศนคติ ค่านิยมการดำเนินชีวิตแบบเดิม ๆ เนื่องจากประชาชนส่วนใหญ่ยังไม่เห็นความสำคัญของปัญหาน้ำเน่าเสีย ซึ่งยังไม่เป็นปัญหาปัจจัยพื้นฐานในการดำเนินชีวิตโดยตรงจึงไม่ได้ให้ความสนใจ หรือประชาชนไม่ได้มองว่าการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของตนเองเล็กน้อยๆ สามารถช่วยแก้ไขปัญหาน้ำเน่าเสียบริเวณแหล่งน้ำได้

2.2.2 ประชาชนไม่เห็นความสำคัญ และไม่เข้าใจการเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาน้ำเน่าเสีย

การที่ประชาชนไม่เห็นความสำคัญ และไม่เข้าใจการเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาน้ำเน่าเสีย นับได้ว่าเป็นอุปสรรคสำคัญ เนื่องจากการดำเนินกิจกรรมของโครงการต่างๆ ในการแก้ไขปัญหาน้ำเน่าเสียของประชาชนจะมีความสำคัญต่อประสิทธิภาพประสิทธิผล หากประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมสูง รวมทั้งมีความสนใจที่จะเข้าไปมีส่วนร่วม มีความคิด สนใจรับรู้ข่าวสาร และมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ แสดงว่าการดำเนินกิจกรรมการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหาน้ำเน่าเสียของเทศบาลนครปากเกร็ดประสบความสำเร็จ จากแนวคิดของนายพิพัฒน์ วรวรรณปรีชา สมาชิกสภาเทศบาลฯ กล่าวว่า ประชาชนไม่เห็นความสำคัญและไม่ให้ความสนใจ และยังขาดความร่วมมือ ซึ่งส่วนใหญ่ยังมองว่าเป็นหน้าที่ของภาครัฐที่ต้องแก้ไขปัญห และพื้นที่เทศบาลนครปากเกร็ดเป็นเมืองใหญ่ที่มีประชากรแฝงเข้ามาอาศัยอยู่เป็นจำนวนมาก ซึ่งเป็นปัญหาไปสู่การฟื้นฟูแหล่งน้ำ ทำให้ไม่เข้าใจและทราบถึงปัญหาที่มีผลกระทบจากการทิ้งขยะลงแหล่งน้ำต่างๆ (สัมภาษณ์นายพิพัฒน์ วรวรรณปรีชา : 12 มิถุนายน 2555)

การขาดความเข้าใจการมีส่วนร่วมของประชาชนจากแนวคิดของนายคณัย สุวรรณย์ ปลัดเทศบาล กล่าวว่า ประชาชนขาดจิตสำนึกการมีเข้ามามีส่วนร่วมเป็นผลให้ประชาชนไม่เห็นความสำคัญของปัญหา โดยเฉพาะชุมชนที่อาศัยอยู่ริมแม่น้ำ การเข้าไปส่งเสริมหรือปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของประชาชนนั้นทำได้ค่อนข้างยาก ซึ่งต้องอาศัยระยะเวลาในการแก้ไขหรือปรับแนวคิดของประชาชน และอีกประเด็นหนึ่ง คือ ประชาชนเข้าใจการเข้ามามีส่วนร่วม แต่ไม่ลงมือปฏิบัติ หรือปฏิบัติก็เพียงการเข้ามาช่วยบ้างเมื่อเจ้าหน้าที่ลงพื้นที่ไปปฏิบัติงานเท่านั้น ซึ่งไม่ได้เกิดจากการริเริ่มของประชาชนในพื้นที่เอง (สัมภาษณ์นายคณัย สุวรรณย์ : 11 เมษายน 2555)

จากการศึกษาแนวคิดดังกล่าวข้างต้นผู้วิจัยพบว่าประชาชนยังไม่เห็นความสำคัญ และไม่เข้าใจการเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาน้ำเน่าเสีย และยังขาดการให้ความร่วมมือกับเทศบาลในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ขาดจิตสำนึกในการเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาน้ำเน่าเสียอยู่มาก โดยเฉพาะชุมชนหรือบ้านเรือนที่อาศัยบริเวณแหล่งน้ำ และการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของประชาชนต้องอาศัยระยะเวลาในการแก้ไขหรือปรับแนวคิดของประชาชน และส่วนใหญ่ยังมองว่าการแก้ไขปัญหาน้ำเน่าเสียไม่ใช่หน้าที่ความรับผิดชอบของตนเอง แต่เป็นหน้าที่ของเทศบาลที่ต้องแก้ไขปัญห อาจเป็นเพราะผลกระทบไม่ได้กระทบโดยตรงต่อตัวบุคคล อีกประเด็นหนึ่งการขาดผู้นำชุมชนที่เข้มแข็งจึงไม่สามารถที่จะโน้มน้าวให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม จึงจำเป็นต้องกระตุ้นการส่งเสริมการมีส่วนร่วมมากขึ้นและควรมุ่งไปที่เยาวชนรุ่นใหม่

2.2.3 การขาดความร่วมมือจากภาคประชาชน และชุมชนในท้องถิ่น

การขาดความร่วมมือจากประชาชนและชุมชนในท้องถิ่นเป็นปัจจัยที่เป็นอุปสรรคที่สำคัญ เนื่องจากพื้นฐานสำคัญของการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหาหน้าน้ำเสียดังกล่าวคืออาศัยประชาชน และชุมชนท้องถิ่นในการระดมความรู้ ความสามารถและเชื่อมโยงทุกภาคส่วน เพื่อเป็นพลังในการขับเคลื่อนการดำเนินกิจกรรมการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน ซึ่งจะส่งผลให้ชุมชนร่วมมือร่วมใจกันอนุรักษ์ พื้นฟู ฝ้าระวังแหล่งน้ำลำคลองของชุมชนได้อย่างยั่งยืน หากขาดความร่วมมือประชาชนในชุมชนท้องถิ่นซึ่งเป็นฐานกำลังสำคัญในการแก้ไขปัญหาหน้าน้ำเสีย ก็จะไม่สามารถแก้ไขปัญหาหน้าน้ำเสียในอนาคตได้ เช่นจากบทสัมภาษณ์ของนายวิชัย บรรดาศักดิ์ นายกเทศมนตรี กล่าวว่า การขาดความร่วมมือจากภาคประชาชนและชุมชนนั้น เป็นปัญหาที่สำคัญในกระบวนการส่งเสริมการเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหาหน้าน้ำเสีย ส่งผลไปถึงการดำเนินกิจกรรมไม่บรรลุเป้าหมาย หากประชาชนไม่ให้ความร่วมมือการจัดกิจกรรมต่างๆ ภาระหน้าที่การดำเนินการจะตกไปอยู่ที่เจ้าหน้าที่ของเทศบาลซึ่งปัญหาในภาพรวมอย่างเรื่องน้ำเน่าเสีย จะดำเนินการเพียงภาครัฐฝ่ายเดียวก็ไม่สามารถประสบผลสำเร็จ ต้องดำเนินการอย่างบูรณาการทั้งภาคประชาชน ชุมชนท้องถิ่น ผู้ประกอบการร้านค้าต่างๆ (สัมภาษณ์นายวิชัย บรรดาศักดิ์ : 22 เมษายน 2555)

การขาดความร่วมมือจากประชาชน และการเพิ่มขึ้นของประชากรในพื้นที่ส่งผลให้ไม่ได้รับความร่วมมือจากประชาชนเท่าที่ควรจากบทสัมภาษณ์ของนายพิพัฒน์ วรวรรณปรีชา สมาชิกสภาเทศบาลฯ กล่าวว่า การส่งเสริมหรือการกระตุ้นของเทศบาลนครปากเกร็ดยังไม่เป็นผลสัมฤทธิ์ เพราะประชาชนยังขาดจิตสำนึกสาธารณะทั้งการทิ้งขยะ น้ำเสียที่ผ่านการใช้งานแล้วลงสู่แหล่งน้ำ ส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากปัจจุบันมีประชากรแฝงได้เข้ามาอาศัยเป็นจำนวนมากมีการเพิ่มของปริมาณขยะ หรือสิ่งปฏิกูลที่ลงสู่แหล่งน้ำ และยังไม่ได้รับความร่วมมือจากประชาชนทั้งผู้ประกอบการร้านค้าต่างๆ หรือชุมชนหมู่บ้านจัดสรรซึ่งเป็นชุมชนที่เป็นชุมชนที่ต่างคนต่างอยู่ (สัมภาษณ์นายพิพัฒน์ วรวรรณปรีชา : 12 มิถุนายน 2555) และนางวิไลวรรณ คลังเงิน ประธานชุมชนเสริมสุขนคร กล่าวว่า เมื่อมีกิจกรรมในการรณรงค์โครงการแก้ไขปัญหาหน้าน้ำเสียประชาชนจะเข้ามามีส่วนร่วมหรือการให้ความร่วมมือก็ต่อเมื่อมีการกระตุ้นเท่านั้น และหลังจากนั้นก็หายไป พอได้รับการกระตุ้นอีกครั้งก็ร่วมมืออีกครั้ง ซึ่งไม่ได้เกิดจากจิตสาธารณะที่เกิดโดยความต้องการมีส่วนร่วมอย่างจริงจังจึงไม่เกิดความร่วมมืออย่างต่อเนื่องของประชาชน (สัมภาษณ์นางวิไลวรรณ คลังเงิน: 18 กันยายน 2555)

จากการศึกษาแนวคิดของกลุ่มตัวอย่างข้างต้นผู้วิจัยพบว่าการขาดความร่วมมือจากภาคประชาชนและชุมชนท้องถิ่นซึ่งเป็นปัญหาที่สำคัญ ในกระบวนการส่งเสริมการเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหาผู้นำเสีย จึงทำให้การดำเนินกิจกรรมหรือโครงการส่งเสริมการมีส่วนร่วมต่างๆ ของเทศบาลยังไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร เพราะส่วนใหญ่การดำเนินการยังเป็นเจ้าหน้าที่หรือบุคลากรของเทศบาลนครปากเกร็ดเป็นหลัก ส่งผลไปถึงการดำเนินกิจกรรมไม่บรรลุเป้าหมาย เนื่องจากวิถีชีวิตการเป็นอยู่แบบต่างคนต่างอยู่ทำให้ไม่ได้รับความร่วมมือเท่าที่ควร แต่ถ้าวินิจฉัยว่าเกิดปัญหาโดยตรงหรือได้รับผลกระทบแก่ชีวิตและทรัพย์สินของตนเองก็จะมีกรร่วมมือกันช่วยกันแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า และส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากเขตเทศบาลในปัจจุบันมีประชากรแฝงได้เข้ามาอาศัยเป็นจำนวนมากมีการเพิ่มของปริมาณขยะที่ทิ้งลงแหล่งน้ำ และยังไม่ได้รับความร่วมมือจากประชาชน ทั้งผู้ประกอบการร้านค้าต่างๆ หรือแม้กระทั่งชุมชนหมู่บ้านจัดสรร ส่งผลให้ประชาชนขาดความร่วมมือ ขาดจิตสำนึกในการเข้ามามีส่วนร่วม ซึ่งการส่งเสริมการมีส่วนร่วมต้องให้มีส่วนร่วมหรือมีจิตสำนึกต่อชุมชนท้องถิ่นด้วยตัวเอง ควรส่งเสริมให้ผู้นำแต่ละชุมชนมีความเข้มแข็งสามารถที่จะขอความร่วมมือจากชุมชนของตนเองให้เข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาผู้นำเสียอย่างยั่งยืน

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะแนวทางปรับปรุงแก้ไขบทบาทเทศบาลนครปากเกร็ดในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหาผู้นำเสีย

ข้อเสนอแนะแนวทางปรับปรุงแก้ไขบทบาทเทศบาลนครปากเกร็ดในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหาผู้นำเสียได้แก่ ปัจจัยภายในเทศบาลนครปากเกร็ด และปัจจัยภายนอกเทศบาลนครปากเกร็ด โดยแยกอธิบายเป็นประเด็น ดังนี้

3.1 ปัจจัยภายในเทศบาลนครปากเกร็ด

เสนอแนะแนวทางปรับปรุงแก้ไขบทบาทเทศบาลนครปากเกร็ดด้านปัจจัยภายในเทศบาลนครปากเกร็ด ได้แก่ ปรับเปลี่ยนแนวทางการดำเนินงานให้สอดคล้องกับอำนาจและหน้าที่ของเทศบาล การให้ความรู้ความเข้าใจในบทบาทของเทศบาลนครปากเกร็ดในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนให้สอดคล้องกันทางปฏิบัติ ควรเพิ่มงบประมาณให้เพียงพอและอย่างต่อเนื่องเสนอแผนงาน/โครงการควบคุมและแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อม ด้านการจัดโครงการฝึกอบรมบุคลากรขององค์กรให้เข้าใจในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหาผู้นำเสีย

3.1.1 ปรับเปลี่ยนแนวทางการดำเนินการให้สอดคล้องกับอำนาจและหน้าที่ของเทศบาลนครปากเกร็ดกับชุมชน

การปรับเปลี่ยนแนวทางการดำเนินการให้สอดคล้องกับอำนาจและหน้าที่ของเทศบาลนครปากเกร็ด นับได้ว่าเป็นข้อเสนอแนะแนวทางการแก้ไขที่ดี เนื่องจากนโยบายของเทศบาลนครปากเกร็ด มุ่งเน้นการส่งเสริมสนับสนุนเพื่อให้ประชาชนมีการเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาที่น่าเสียดาย โดยวิธีการปรับเปลี่ยนวิถีคิด วิถีปฏิบัติ ในการอยู่ร่วมกันของชุมชนทั้งในระดับบุคคล ครอบครัว ชุมชน ดังนั้นการกำหนดแนวทางในการดำเนินงานให้สอดคล้องกับอำนาจและหน้าที่ที่ชัดเจน ล้วนเป็นปัจจัยที่เกื้อหนุนให้กระบวนการปฏิบัติงานสำเร็จไปตามวัตถุประสงค์ สอดคล้องกับแนวคิดของนายวิชัย บรรดาศักดิ์ นายกเทศมนตรี กล่าวว่า การปรับเปลี่ยนแนวทางการดำเนินการให้สอดคล้องกับอำนาจหน้าที่ของเทศบาลกับชุมชน เป็นแนวทางการแก้ไขปัญหาได้ดี เพราะการจะดำเนินการกิจกรรมอะไรนั้นต้องเล็งเห็นถึงความเป็นไปได้ให้ตรงกับความต้องการของชุมชนจึงจะได้รับความร่วมมือจากประชาชนในการเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการ จึงจะนำโครงการแก้ไขปัญหาที่น่าเสียดายนั้นๆของเทศบาลไปสู่ผลสำเร็จได้ (สัมภาษณ์นายวิชัย บรรดาศักดิ์ : 22 เมษายน 2555)

เทศบาลส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนโดยมุ่งเน้นการบำบัดน้ำเสียในครัวเรือนซึ่งได้สอดคล้องกับแนวคิดของนายสมศักดิ์ พุ่มพวง ประธานสภาเทศบาลฯ กล่าวว่า แนวทางในการปรับเปลี่ยนแนวทางในการดำเนินการให้สอดคล้องกับอำนาจหน้าที่ของเทศบาลกับชุมชน การมุ่งเน้นเรื่องการบำบัดน้ำเสียในครัวเรือน ร้านอาหาร น่าจะเห็นผลได้ในภาพรวมและแก้ปัญหาในระยะยาวได้ การเริ่มจากบ้านเรือนเป็นการสร้างจิตสำนึกในการมีส่วนร่วมที่ทุกคนต้องรับผิดชอบ เป็นการดำเนินการที่สอดคล้องกับการใช้ชีวิตของประชาชนโดยมุ่งไปที่โครงการที่ใกล้ตัวเพื่อสร้างแรงจูงใจในการมีส่วนร่วม ถ้าเราสร้างจิตสำนึกของทุกคนได้เห็นผลกระทบสามารถนำไปสู่การพัฒนาแหล่งน้ำที่ยั่งยืน (สัมภาษณ์นายสมศักดิ์ พุ่มพวง : 31 พฤษภาคม 2555)

ส่วนอีกประเด็น คือ การกระตุ้นเจ้าหน้าที่เข้าไปร่วมสังเกตการณ์ร่วมกับชุมชนได้สอดคล้องกับแนวคิดของนายพิพัฒน์ วรวรรณปรีชา สมาชิกสภาเทศบาลฯ กล่าวว่า สิ่งที่ควรปรับปรุงเปลี่ยนแปลงแนวทางในการดำเนินให้สอดคล้องกับชุมชนในทางปฏิบัติการดำเนินการให้สอดคล้องกับชุมชนต้องจัดระบบให้เป็นกลไก โดยการกระตุ้นเจ้าหน้าที่เข้าตรวจสอบ เข้าไปหาสาเหตุ เข้าไปมีส่วนร่วมแบบสังเกตการณ์โดยหาสาเหตุ ปัญหา อุปสรรคที่เกิดขึ้นแต่ละชุมชนโดยให้สอดคล้องกับนโยบายเทศบาลนครปากเกร็ดในลักษณะเป็นโครงการวิจัยปัญหาน้ำเน่าเสียอย่างเป็นระบบ (สัมภาษณ์นายพิพัฒน์ วรวรรณปรีชา : 12 มิถุนายน 2555)

ส่วนเจ้าหน้าที่รัฐและประชาชนในพื้นที่ร่วมรับผิดชอบต่อชุมชนท้องถิ่นในการแก้ไขปัญหาร่วมกันจากบทสัมภาษณ์ของนางประไพศรี ศรีนวลพุด ผู้อำนวยการกองสาธารณสุขฯ กล่าวว่า สิ่งที่ต้องปรับปรุงในขั้นตอนการปฏิบัติต้องมีการตรวจการก่อสร้างและเข้าไปตรวจระหว่างก่อสร้าง ของอาคาร บ้านเรือน หรือร้านค้า เพื่อให้เทศบัญญัติที่ภาครัฐกำหนดเป็นบทกฎหมายในการถือปฏิบัติมีผลสัมฤทธิ์ เจ้าหน้าที่เขตต้องเข้าไปดูแล และวิศวกรหรือช่างก่อสร้างต้องมีจิตสำนึกร่วมกันในความรับผิดชอบ โดยปฏิบัติให้ตรงกับแบบหรือแผนงานที่เสนอต่อเทศบาล (สัมภาษณ์นางประไพศรี ศรีนวลพุด : 5 เมษายน 2555) ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของนางวิไลวรรณ คลังเงิน ประธานชุมชนเสริมสุขนคร กล่าวว่า เทศบาลควรส่งเจ้าหน้าที่หรือบุคลากรที่เกี่ยวข้องมาสำรวจความคิดเห็นของประชาชนในพื้นที่ว่าความต้องการแก้ไขปัญหาและแต่ละปัญหาไหนควรยกมาแก้ไขก่อนและหลังตามความจำเป็น และความสำคัญของปัญหาน้ำเน่าเสียควรแก้ไขปัญหาที่ต้นเหตุว่าเกิดจากอะไร และสิ่งใดที่จะดำเนินการแก้ไขก่อนและหลัง และเสียงบประมาณน้อยที่สุดและคุ้มค่าที่สุด (สัมภาษณ์นางวิไลวรรณ คลังเงิน : 18 กันยายน 2555)

จากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างผู้วิจัยพบว่า การปรับเปลี่ยนแนวทางการดำเนินการให้สอดคล้องกับอำนาจและหน้าที่ของเทศบาลนครปากเกร็ดกับชุมชน ทั้งด้านอำนาจหน้าที่และระเบียบปฏิบัติ นั้น เป็นแนวทางการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคที่ดียิ่ง เนื่องจากการพัฒนารูปแบบและวิธีการดำเนินงานให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และเป้าหมาย ถือได้ว่าเป็นแนวทางของปฏิบัติงานให้สำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ต้องจัดระบบให้เป็นกลไก โดยการกระตุ้นเจ้าหน้าที่ของเทศบาลให้เข้าตรวจสอบหาสาเหตุและมีส่วนร่วมแบบสังเกตการณ์ในการหาสาเหตุ ปัญหา อุปสรรคที่เกิดขึ้นแต่ละชุมชน โดยให้สอดคล้องกับนโยบายเทศบาลนครปากเกร็ดในลักษณะเป็นโครงการวิจัยปัญหาน้ำเน่าเสียอย่างเป็นระบบ สามารถดำเนินการได้จริงและไม่กระทบต่อการดำเนินชีวิตของประชาชนในการทำงาน เนื่องจากการปฏิบัติงานใด ๆ ก็ตามล้วนต้องมีการกำหนดโครงสร้างบทบาทอำนาจหน้าที่ และวิธีปฏิบัติให้สอดคล้องกันอย่างชัดเจน จึงจะทำให้การปฏิบัติงานสำเร็จและคล่องตัวไปวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

3.1.2 ให้ความรู้ความเข้าใจในบทบาทเทศบาลนครปากเกร็ดในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหาหน้าเสาธง ให้สอดคล้องกันในทางปฏิบัติ

แนวทางปรับปรุงแก้ไขบทบาทเทศบาลนครปากเกร็ดในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหาหน้าเสาธง ด้านให้ความรู้ความเข้าใจบทบาทเทศบาลนครปากเกร็ดในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหาหน้าเสาธง ให้สอดคล้องกันในทางปฏิบัติ เนื่องจากบุคลากรของเทศบาลนครปากเกร็ดมีภารกิจหน้าที่ที่จะต้องถ่ายทอดความรู้ ความเข้าใจ ที่ถูกต้องและมีความชัดเจน จากบทสัมภาษณ์ของนายวิชัย บรรดาศักดิ์ นายกเทศมนตรี กล่าวว่าการให้ความรู้ความเข้าใจบทบาทเทศบาลนครปากเกร็ดในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนให้สอดคล้องกันในทางปฏิบัติเป็นสิ่งที่ดีมาก การจะดำเนินการ โครงการลงไปสู่ชุมชนนั้น เจ้าหน้าที่หรือบุคลากรต้องมีความพร้อมทั้งร่างกาย ความรู้ ความเข้าใจ และความสามารถในการปฏิบัติหน้าที่ เพื่อนำไปสู่บรรลุเป้าหมายของโครงการต่างๆ เพื่อให้ได้รับผลประโยชน์ และได้รับความเชื่อมั่นจากประชาชน (สัมภาษณ์นายวิชัย บรรดาศักดิ์ : 22 เมษายน 2555) ซึ่งสอดคล้องกับนายบุญเสริม ปิ่นกาญจนนาวิ รองนายกเทศมนตรี กล่าวว่าการดำเนินโครงการต่างๆ ต้องให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมกับเทศบาลต้องสร้างความรู้ ความเข้าใจให้แก่ประชาชนในพื้นที่เห็นความเปลี่ยนแปลง อย่างเป็นรูปธรรม และได้รับผลประโยชน์ที่ชัดเจน ประชาชนก็จะมีความเชื่อมั่น ทำให้มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นก่อให้เกิดความเชื่อมั่นต่อเทศบาล ทำให้โครงการบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ (สัมภาษณ์นายบุญเสริม ปิ่นกาญจนนาวิ : 30 พฤษภาคม 2555)

การสร้างความรู้ ความเข้าใจให้สอดคล้องกันในการดำเนินงานของเทศบาลนครปากเกร็ดให้แก่ประชาชนต้องส่งเจ้าหน้าที่เข้าไปเชื่อมโยงกับชุมชนให้มากขึ้นเพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปในทิศทางเดียวกันจากบทสัมภาษณ์ของนายพิพัฒน์ วรวรรณปรีชา สมาชิกสภาเทศบาลฯ กล่าวว่าการส่งเสริมการเข้ามามีส่วนร่วมนั้น ต้องสร้างความรู้ความเข้าใจในแนวทางการดำเนินงานของเทศบาลให้แก่ประชาชน ซึ่งต้องส่งเจ้าหน้าที่ลงพื้นที่ให้มากขึ้น ต้องหาการสื่อสารที่เชื่อมโยงกับชุมชน หรือต้องปฏิบัติในลักษณะของการทำสำรวจหรือการทำวิจัย และสร้างจิตสำนึกให้กับประชาชนและผู้ประกอบการ ในการให้ความร่วมมือกับภาครัฐ (สัมภาษณ์นายพิพัฒน์ วรวรรณปรีชา : 12 มิถุนายน 2555)

จากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างผู้วิจัยพบว่า การให้ความรู้ความเข้าใจบทบาทเทศบาลนครปากเกร็ดในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหาหน้าเสาธงให้สอดคล้องกันในทางปฏิบัติจำเป็นอย่างยิ่ง เจ้าหน้าที่หรือบุคลากรต้องมีความพร้อมทั้งร่างกาย ความรู้ ความเข้าใจ และความสามารถในการปฏิบัติหน้าที่ เพื่อนำไปสู่บรรลุเป้าหมาย เนื่องจากประชาชนในเขตพื้นที่เทศบาลนครปากเกร็ดขาดความรู้ความเข้าใจในบทบาทเทศบาลนครปากเกร็ดในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหาหน้าเสาธง ดังนั้นการเสริมสร้างทักษะการถ่ายทอดความรู้ ความเข้าใจในการปฏิบัติงานต้องส่งเจ้าหน้าที่ลงพื้นที่ให้มากขึ้น ต้องการสื่อสารที่เชื่อมโยงกับชุมชน หรือต้องปฏิบัติในลักษณะของการทำสำรวจหรือการท้าวิจัย และสร้างจิตสำนึกให้กับประชาชนและผู้ประกอบการต่างๆ ในการให้ความร่วมมือกับภาครัฐ หรือเพิ่มการศึกษาดูงานต่างพื้นที่ที่เป็นชุมชนต้นแบบ เพื่อส่งเสริมบุคลากรมีศักยภาพทั้งความรู้ ความเข้าใจที่จะออกมาเผยแพร่ความรู้ให้กับประชาชนเพื่อเป็นแนวทางการปฏิบัติงานให้สอดคล้องกันอย่างมีประสิทธิภาพ และเป็นการสร้างความเชื่อมั่นว่าสามารถดำเนินการได้จริงให้กับประชาชน

3.1.3 ควรเพิ่มงบประมาณให้เพียงพอและอย่างต่อเนื่อง

แนวทางปรับปรุงแก้ไขบทบาทเทศบาลนครปากเกร็ดในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหาหน้าเสาธง ด้านการเพิ่มงบประมาณให้เพียงพอและอย่างต่อเนื่อง เป็นอีกประเด็นที่สำคัญ เนื่องจากเทศบาลนครปากเกร็ดเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีอำนาจในการบริหารองค์กรได้อย่างอิสระ จึงจำเป็นอย่างยิ่งในการบริหารงบประมาณให้เพียงพอต่อการดำเนินงานด้านการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหาหน้าเสาธง และเพื่อให้โครงการต่างๆ บรรลุวัตถุประสงค์ต่อไปนั้น จากบทสัมภาษณ์ของนายวิชัย บรรดาศักดิ์ นายกเทศมนตรี กล่าวว่า การเพิ่มงบประมาณด้านการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาหน้าเสาธงมีเพียงพอและต่อเนื่องอยู่แล้ว แต่ในส่วนที่จะเพิ่มเติมขึ้นจากที่มีอยู่ คือควรมีการศึกษาสำรวจความสำคัญของปัญหาจัดลำดับความสำคัญของโครงการต่างๆ อย่างการก่อสร้างหรือจัดอบรมภาคประชาชน จึงควรที่จะจัดทำเป็นแผนการดำเนินงานให้ชัดเจน แล้วจึงพิจารณาว่าควรที่จะเพิ่มงบประมาณมากน้อยเพียงไร (สัมภาษณ์นายวิชัย บรรดาศักดิ์ : 22 เมษายน 2555)

เกิดปัญหาการเบิกจ่ายงบประมาณในการดำเนินการล่าช้าจากบทสัมภาษณ์ของนายบุญเสริม ปีนกาญจนาวี รองนายกเทศมนตรี กล่าวว่า งบประมาณในการจัดโครงการของเทศบาล มีเพียงพอและต่อเนื่อง แต่ปัญหาในการเบิกจ่ายงบประมาณล่าช้า ทำให้การจัดโครงการและพัฒนาเป็นไปล่าช้า เพราะการเบิกจ่ายงบประมาณนั้นจะมีระเบียบในการเบิกจ่ายงบประมาณทำให้ขาดความต่อเนื่องในการรณรงค์หรือความร่วมมือของประชาชนลดน้อยลง และการจัดขึ้นมาทำให้ความเข้าใจจะลงมือปฏิบัติแต่ต้องรอนงบประมาณเพื่อทำโครงการต่อไปก็ทำให้ความมุ่งมั่นของประชาชนในการให้ความร่วมมือในการแก้ไขปัญหานั้นก็ลดลงไปด้วย (สัมภาษณ์นายบุญเสริม ปีนกาญจนาวี : 30 พฤษภาคม 2555)

เพิ่มงบประมาณการก่อสร้างบ่อบำบัดน้ำเสียรวมของชุมชนจากบทสัมภาษณ์ของนายพิพัฒน์ วรวรรณปรีชา สมาชิกสภาเทศบาล กล่าวว่า ควรเพิ่มงบประมาณ คือการก่อสร้างบ่อบำบัดน้ำเสียรวมของชุมชน (สัมภาษณ์นายพิพัฒน์ วรวรรณปรีชา สมาชิกสภาเทศบาล : 12 มิถุนายน 2555) ซึ่งได้สอดคล้องกับนางประไพศรี ศรีนวลพุด ผู้อำนวยการกองสาธารณสุขฯ กล่าวว่า ส่วนที่ควรเพิ่มคืองบประมาณจากส่วนกลางในส่วนที่เกี่ยวกับการก่อสร้างบ่อบำบัดน้ำเสียรวมของชุมชนในเขตพื้นที่ของเทศบาลนครปากเกร็ดทั้งหมด (สัมภาษณ์นางประไพศรี ศรีนวลพุด : 5 เมษายน 2555)

จากการศึกษาแนวคิดข้างต้นผู้วิจัยพบว่า การเพิ่มงบประมาณให้เพียงพอและอย่างต่อเนื่อง เทศบาลนครปากเกร็ดได้มีการบริหารงบประมาณได้ดีและมีความต่อเนื่อง และกำหนดแผนงานและงบประมาณไว้ในแผนประจำปีของเทศบาล แต่มีบางประการที่เทศบาลนครปากเกร็ดควรเพิ่มงบประมาณ เช่น งบประมาณจากส่วนกลางในส่วนที่เกี่ยวกับการก่อสร้างบ่อบำบัดน้ำเสียรวมของชุมชนในเขตพื้นที่ของเทศบาลนครปากเกร็ดทั้งหมด และจัดระเบียบผู้ประกอบการหาบเร่ที่มีส่วนในการทิ้งขยะลงสู่ท่อระบายน้ำไหลลงสู่ลำคลองซึ่งผู้ประกอบการเหล่านั้นยังไม่ได้รับการจัดระเบียบที่ดีพอและไม่มีความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม ควรให้เข้ามามีส่วนร่วมในการรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม หากมีการก่อสร้างบ่อบำบัดน้ำเสียรวมและเก็บค่าใช้จ่ายสำหรับบุคคลที่ทิ้งขยะ น้ำเสียลงสู่แหล่งน้ำสาธารณะ เป็นการสร้างความรับผิดชอบต่อประชาชน และยังคงรักษาแม่น้ำลำคลองได้เพิ่มขึ้น

3.1.4 เสนอแผนงาน/โครงการควบคุมและแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อม

แนวทางปรับปรุงแก้ไขบทบาทเทศบาลนครปากเกร็ดในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อม ด้านการเสนอแผนงาน/โครงการควบคุม และแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อม การที่จะดำเนินการการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมนั้นต้องมีการวางแผนงานไว้เป็นแนวทางในการปฏิบัติงานเพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปด้วยความเรียบร้อยและเป็นผลสำเร็จของโครงการ จึงจำเป็นต้องอย่างยิ่งในพัฒนาโครงการในการดำเนินงานด้านการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมต่อไป จากบทสัมภาษณ์ของนายวิชัย บรรดาศักดิ์ นายกเทศมนตรี กล่าวว่า ควรกำหนดและลงพื้นที่ควบคุมการแก้ไขปัญหาการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อม เพื่อนำผลการศึกษาที่ได้รับและนำไปปรับปรุงแผนงานต่อไป (สัมภาษณ์นายวิชัย บรรดาศักดิ์ : 22 เมษายน 2555) ได้สอดคล้องกับแนวคิดของนายสมศักดิ์ พุ่มพวง ประธานสภาเทศบาลฯ กล่าวว่า ควรไปศึกษาดูงานจากที่อื่นๆ ก็มีการนำความรู้ที่ได้รับมาเขียนโครงการใหม่ๆ ในการพัฒนาตามแผนนโยบายของผู้บริหารเทศบาล (สัมภาษณ์นายสมศักดิ์ พุ่มพวง : 31 พฤษภาคม 2555)

เพิ่มโครงการก่อสร้างบ่อบำบัดน้ำเสียรวมของชุมชนจากแนวคิดของนายพิพัฒน์ วรธรรมปรีชา สมาชิกสภาเทศบาลฯ กล่าวว่า ควรเพิ่มโครงการก่อสร้างบ่อบำบัดน้ำเสียรวมของชุมชน ซึ่งปัจจุบันมีการริเริ่มโครงการต้นแบบบริเวณโครงการศรีสมานควรขยายไปบริเวณชุมชนอื่นๆ ด้วย (สัมภาษณ์นายพิพัฒน์ วรธรรมปรีชา : 12 มิถุนายน 2555) ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของนางยุพา ตรีพนากร รองปลัดเทศบาล กล่าวว่า ควรเพิ่มแผนการก่อสร้างบ่อบำบัดน้ำเสียรวมของชุมชน (สัมภาษณ์นางยุพา ตรีพนากร : 19 เมษายน 2555)

จากการศึกษาแนวคิดดังกล่าวข้างต้นการเสนอแผนงาน/โครงการควบคุมและแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อม ควรกำหนดและลงพื้นที่ควบคุมการแก้ไขปัญหาการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อม เพื่อนำผลการศึกษาที่ได้รับและนำไปปรับปรุงแผนงานต่อไป อีกส่วนหนึ่งมองว่า ควรเสนอแผนงานโครงการก่อสร้างบ่อบำบัดน้ำเสียรวมในชุมชน ซึ่งปัจจุบันมีการริเริ่มโครงการต้นแบบโครงการบ่อบำบัดน้ำเสียรวมบริเวณศรีสมานตำบลบ้านใหม่ และควรขยายไปบริเวณชุมชนอื่นๆ เป็นจุดเริ่มต้นที่ดีของการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมร่วมกันของชุมชน และเป็นการแก้ไขปัญหาที่เป็นจุดเริ่มต้นในการรักษาคุณภาพน้ำตั้งแต่ครัวเรือนของชุมชนเป็นการร่วมถึงบังคับให้ประชาชนมีส่วนร่วมรับผิดชอบในการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อม

3.1.5 จัดโครงการฝึกอบรมบุคลากรขององค์กร ให้เข้าใจในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหาหน้าเสาธง

การที่จะดำเนินการการมีส่วนร่วมของประชาชนนั้น ต้องมีจัดโครงการฝึกอบรมบุคลากรและเจ้าหน้าที่ให้เข้าใจในบทบาทการปฏิบัติงานเพื่อให้การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นไปด้วยความเรียบร้อย และบรรลุวัตถุประสงค์ตามเป้าหมาย จึงจำเป็นอย่างยิ่งในพัฒนาโครงการจัดฝึกอบรมบุคลากรขององค์กรให้เข้าใจในบทบาทของตนเอง จากบทสัมภาษณ์ของนายวิชัย บรรดาศักดิ์ นายกเทศมนตรี กล่าวว่า เห็นควรมีการจัดบุคลากรหรือเจ้าหน้าที่ไปศึกษาดูงานสถานที่ที่มีการแก้ไขปัญหาหน้าเสาธงที่โดดเด่นและประสบความสำเร็จในการบริหารจัดการ เพื่อนำความรู้ที่ได้รับมาปรับใช้ในการแก้ไขปัญหาหน้าเสาธงในพื้นที่ของเทศบาลต่อไป (สัมภาษณ์นายวิชัย บรรดาศักดิ์ : 22 เมษายน 2555) ซึ่งได้สอดคล้องกับแนวคิดของนายบุญเสริม ปิ่นกาญจนนาวิ รองนายกเทศมนตรี กล่าวว่า เทศบาลควรจัดให้มีการคัดเลือกบุคลากรตามความเหมาะสม และจัดโครงการฝึกอบรมให้มีความเชี่ยวชาญและส่งไปดูงานตามสถานที่ต่างๆ ที่มีจุดเด่นในการแก้ไขปัญหาหน้าเสาธง เพื่อนำความรู้ที่ได้รับมาถ่ายทอดให้กับประชาชนกับแนวทางการแก้ไขปัญหาได้อย่างถูกต้อง (สัมภาษณ์นายบุญเสริม ปิ่นกาญจนนาวิ : 30 พฤษภาคม 2555) และสอดคล้องกับแนวคิดของนายสมศักดิ์ พุ่มพวง ประธานสภาเทศบาลฯ กล่าวว่า ควรส่งเสริมการอบรมเชิงวิชาการ ศึกษาดูงานจากหน่วยงานอื่นๆ ที่มีการจัดแก้ไขปัญหาหน้าเสาธงที่ประสบความสำเร็จ นำมาปรับใช้กับพื้นที่และนำความรู้มาถ่ายทอดให้กับประชาชน เพื่อเพิ่มความรู้ให้บุคลากรและประชาชนต่อไป (สัมภาษณ์นายสมศักดิ์ พุ่มพวง : 31 พฤษภาคม 2555)

จากการศึกษาข้อมูลข้างต้นพบว่าการจัดโครงการฝึกอบรมบุคลากรขององค์กรให้เข้าใจในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนนั้น เป็นข้อเสนอแนะที่ดีมาก และควรจัดให้บุคลากรหรือเจ้าหน้าที่ไปศึกษาดูงานสถานที่ที่มีการแก้ไขปัญหาหน้าเสาธงที่ประสบความสำเร็จในการบริหารจัดการ เพื่อเป็นการส่งเสริมให้บุคลากรและเจ้าหน้าที่มีความรู้ ความเข้าใจเพื่อเพิ่มจุดเด่น และทักษะในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมแก้ไขปัญหาหน้าเสาธง ในการนำไปถ่ายทอดความรู้ให้แก่ประชาชน และควรจัดตั้งบุคลากรให้เป็นทีม และจัดอบรมเฉพาะทีมที่ลงพื้นที่ในการแก้ไขปัญหาในลักษณะของการศึกษาวิจัย โครงการแก้ไขปัญหาหน้าเสาธง ซึ่งจะทราบถึงปัญหาที่ตรงจุด และแก้ไขปัญหาได้ตรงประเด็นและความคุ้มค่าของงบประมาณที่ใช้จ่ายไปมากที่สุด

3.2 ปัจจัยภายนอกเทศบาลนครปากเกร็ด

ข้อเสนอแนะแนวทางปรับปรุงแก้ไขบทบาทเทศบาลนครปากเกร็ด ในด้านปัจจัยภายนอกเทศบาลนครปากเกร็ด ได้แก่ ส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนในท้องถิ่นได้รับรู้และเข้าใจในการเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาที่น่าเสียดาย ส่งเสริมการประสานความร่วมมือกับภาคประชาชนและชุมชนในท้องถิ่น โดยแยกเป็นประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

3.2.1 ส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนในท้องถิ่นได้รับรู้และเข้าใจในการเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาที่น่าเสียดาย

การส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนในท้องถิ่นได้รับรู้และเข้าใจในการเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาที่น่าเสียดายเป็นสิ่งที่ดี เนื่องจากการสร้างความรู้ความเข้าใจสามารถเชื่อมคนในชุมชนและสังคมให้มีความสามัคคีกัน ในสถานการณ์ที่สังคมมีความคิดเห็นที่แตกต่างและแตกแยกกันทางความคิดได้ เพื่อให้คนในชุมชนอยู่ร่วมกันได้อย่างมีความเข้าใจซึ่งกันและกัน และมีจิตสำนึกร่วมกันรับผิดชอบต่อชุมชนมากขึ้น เห็นได้จากบทสัมภาษณ์ของนายวิชัย บรรดาศักดิ์ นายกเทศมนตรี กล่าวว่า การส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนในท้องถิ่นได้รับรู้และเข้าใจในการเข้ามามีส่วนร่วมเป็นการเชื่อมความสัมพันธ์ในการชุมชนและสร้างการเข้ามามีส่วนร่วม และเป็นการหลอมชุมชนให้มีความคิดเห็นที่สอดคล้องกัน เมื่อประชาชนได้รับรู้และเข้าใจปัญหาสามารถเข้าร่วมในการดำเนินโครงการต่างๆ และให้ความร่วมมือกับเทศบาลมากขึ้น (สัมภาษณ์นายวิชัย บรรดาศักดิ์ : 22 เมษายน 2555)

การสนับสนุนงบประมาณและสถานที่ในการประชุม อบรม ศึกษาดูงานต่างๆ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของนายบุญเสริม ปิ่นกาญจนนาวิ รองนายกเทศมนตรี กล่าวว่า เทศบาลมีการสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการประชุม อบรมแลกเปลี่ยนความคิดเห็น เพื่อให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาและแก้ไขปัญหาหารือกัน มีความรักสามัคคีกันในท้องถิ่น เพื่อเป็นแรงผลักดันให้คนในชุมชนมีจิตสำนึกรักษาสิ่งแวดล้อม (สัมภาษณ์นายบุญเสริม ปิ่นกาญจนนาวิ : 30 พฤษภาคม 2555) และสอดคล้องกับแนวคิดของนายคนัย สุวรรณชัย ปลัดเทศบาลฯ กล่าวว่า ควรมีการส่งเสริม และสนับสนุนความรู้ ความเข้าใจให้ประชาชนในท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาที่น่าเสียดายอย่างต่อเนื่อง และทั้งการจัดการอบรม วัสดุอุปกรณ์ต่างๆ (สัมภาษณ์นายคนัย สุวรรณชัย : 11 เมษายน 2555) และแนวคิดนางวิไลวรรณ คลังเงิน ประธานชุมชนเสริมสุขนคร กล่าวว่า ประชาชนยังขาดความเชื่อมั่นในแนวทางปฏิบัติที่ชัดเจน ควรจัดตั้งทีมงานส่งเสริมความเข้าใจการมีส่วนร่วมแก้ไขปัญหาที่น่าเสียดาย (สัมภาษณ์นางวิไลวรรณ คลังเงิน : 18 กันยายน 2555)

จากการศึกษาแนวคิดดังกล่าวข้างต้นผู้วิจัยพบว่า การส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนในท้องถิ่นได้รับรู้และเข้าใจการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาหน้าเสาเสีย มีการสนับสนุนงบประมาณและสถานที่ในการจัดการประชุม อบรมการให้ความรู้ให้แก่ประชาชนในชุมชนได้เข้าใจ และเข้ามามีส่วนร่วมมากขึ้น เป็นการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเพื่อสนับสนุนประชาชนให้มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นของตนเองให้น่าอยู่ร่วมแก้ไขปัญหา มีความรักสามัคคีกันในท้องถิ่น เป็นการเชื่อม และหลอมชุมชนให้มีความคิดเห็นที่สอดคล้องกันและไม่ขัดแย้งกัน เมื่อประชาชนได้รับรู้และเข้าใจจะให้ความร่วมมือกับเทศบาลมากขึ้น ซึ่งเป็นแรงผลักดันให้คนในชุมชนรักและห่วงใยกัน เป็นการสร้างจิตสำนึกที่ดีรักษาสิ่งแวดล้อม และประชาชนในชุมชนได้เข้าใจแนวทางปฏิบัติที่ชัดเจนและต่อเนื่องของ โครงการ และควรเพิ่มการปลูกฝังจิตสำนึกการมีส่วนร่วมให้แก่เยาวชนรุ่นหลังต่อไป

3.2.2 ส่งเสริมการประสานความร่วมมือกับภาคประชาชน และชุมชนในท้องถิ่น

การส่งเสริมการประสานความร่วมมือกับภาคประชาชน และชุมชนในท้องถิ่นในการเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาหน้าเสาเสีย จากบทสัมภาษณ์ของนายวิชัย บรรดาศักดิ์ นายกเทศมนตรี กล่าวว่า การประสานความร่วมมือกันเป็นสิ่งที่เราต้องช่วยกันในการดำเนินการให้เกิดความร่วมมือ และเกิดกระบวนการขับเคลื่อนงานการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหาหน้าเสาเสีย จากวิธีการส่งเสริมประสานความร่วมมือกับภาคประชาชน และชุมชนในท้องถิ่นพัฒนาบทบาทขีดความสามารถในการเสริมสร้างกลไกและกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนกับเทศบาล จะทำให้เกิดผลในทางปฏิบัติต่อการอยู่ร่วมกัน อันจะเป็นแนวทางที่จะสามารถช่วยในการดำเนินงานในทางปฏิบัติได้ง่ายขึ้น ส่งผลให้เกิดความร่วมมือและกระบวนการขับเคลื่อนการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหาหน้าเสาเสียได้อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน (สัมภาษณ์นายวิชัย บรรดาศักดิ์ : 22 เมษายน 2555)

การสร้างจิตสำนึกเพื่อชุมชนท้องถิ่นจากแนวคิดของนายบุญเสริม ปิ่นกาญจนาวี รองนายกเทศมนตรี กล่าวว่า ควรมุ่งเน้นพัฒนาการสร้างจิตสำนึกเพื่อสังคมในชุมชนที่อยู่อาศัย ควบคู่ไปกับการพัฒนาจิตใจ ร่างกาย และสิ่งแวดล้อมให้เป็นเมืองที่น่าอยู่ ส่งเสริมให้ประชาชนในเขตเทศบาลเป็นเครือข่ายที่เข้มแข็งในการแก้ไขปัญหาหน้าเสาเสียในชุมชนของตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ (สัมภาษณ์นายบุญเสริม ปิ่นกาญจนาวี : 30 พฤษภาคม 2555)

การส่งเสริมความร่วมมือกับภาคประชาชนจากแนวคิดของนางประไพศรี ศรีนวลพุด ผู้อำนวยการกองสาธารณสุขฯ กล่าวว่า การส่งเสริมการประสานความร่วมมือกับภาคประชาชน และชุมชนในท้องถิ่นในการเข้ามามีส่วนร่วม เช่น การมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาคลองบางพุด ขนาดคลอง กว้าง 15 x 3,300 เมตร สภาพคลองมีน้ำเน่าเสีย โดยให้ชุมชนรับผิดชอบจัดแบ่งเป็นกลุ่มมีการสร้างเครือข่าย โดยเทศบาลนครปากเกร็ดช่วยเหลือด้านงบประมาณ อุปกรณ์ และบุคลากรในการเข้าไปมีส่วนร่วมในการบูรณาการคลอง ให้เป็นคลองต้นแบบต่อไป (สัมภาษณ์นางประไพศรี ศรีนวลพุด : 5 เมษายน 2555)

และการร่วมรับผิดชอบต่อชุมชนท้องถิ่นของตนเองจากบทสัมภาษณ์ของ นายคณัย สุวรรณชัย ปลัดเทศบาลฯ กล่าวว่า ควรให้ภาคประชาชนและชุมชนในท้องถิ่นร่วมรับผิดชอบต่อค่าใช้จ่ายในส่วนที่ก่อให้เกิดมลภาวะทางน้ำ และค่าเสียหายที่เกิดจากการทิ้งสิ่งปฏิกูลลงสู่แม่น้ำลำคลองก่อให้เกิดความเสียหายต่อแหล่งน้ำ เพื่อให้ประชาชนได้รู้ถึงภาระหน้าที่ที่ต้องรับผิดชอบต่อชุมชนซึ่งเกิดจากการกระทำของตนเองด้วย (สัมภาษณ์นายคณัย สุวรรณชัย : 11 เมษายน 2555)

จากการศึกษาแนวคิดข้างต้นผู้วิจัยพบว่า การส่งเสริมการประสานความร่วมมือกับภาคประชาชน และชุมชนในท้องถิ่นในการเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาเน่าเสีย เป็นข้อเสนอแนะแนวทางปรับปรุงที่ดี ซึ่งเทศบาลนครปากเกร็ดมีหน้าที่ให้ส่งเสริมการประสานความร่วมมือกับภาคประชาชน และชุมชนในท้องถิ่น ในการเข้ามามีส่วนร่วม เช่นการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาคลองบางพุด ขนาดคลอง กว้าง 15 x 3,300 เมตร สภาพคลองมีน้ำเน่าเสีย โดยให้ชุมชนรับผิดชอบจัดแบ่งเป็นกลุ่มมีการสร้างเครือข่าย แบ่งเป็นระยะการพัฒนาคลองเป็นอีกหนึ่งโครงการตัวอย่างที่ได้รับการประสานความร่วมมือกับภาคประชาชน และชุมชนในท้องถิ่นในการเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาเน่าเสีย ดังนั้นการประสานความร่วมมือกันก็จะส่งผลให้เกิดความร่วมมือและเกิดกระบวนการขับเคลื่อนการดำเนินงานการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหาเน่าเสียได้อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน และอีกประเด็นหนึ่งควรให้ภาคประชาชนและชุมชนท้องถิ่นได้ร่วมรับผิดชอบต่อชุมชน โดยการแบ่งรับภาระค่าใช้จ่ายในการก่อให้เกิดปัญหาน้ำเน่าเสียขึ้นในพื้นที่นั้นเอง

บทที่ 5

สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องบทบาทเทศบาลนครปากเกร็ดในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหาหน้าเลีย เป็นการศึกษาวิจัยในเชิงคุณภาพมีวัตถุประสงค์ในการวิจัยเพื่อมุ่งศึกษาในเรื่อง ๆ ดังนี้

1. เพื่อศึกษาบทบาทเทศบาลนครปากเกร็ดในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหาหน้าเลีย
2. เพื่อศึกษาปัญหา และอุปสรรคของบทบาทเทศบาลนครปากเกร็ดในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหาหน้าเลีย
3. เพื่อศึกษาเสนอแนะแนวทางปรับปรุงแก้ไขบทบาทเทศบาลนครปากเกร็ดในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหาหน้าเลีย

กลุ่มประชากร

1. ฝ่ายผู้บริหารเทศบาลนครปากเกร็ด
2. ฝ่ายข้าราชการประจำเทศบาลนครปากเกร็ด
3. ผู้นำชุมชน

กลุ่มตัวอย่าง

1. ฝ่ายผู้บริหารเทศบาลนครปากเกร็ด จำนวน 5 คน ได้แก่
  - นายกเทศมนตรี จำนวน 1 คน
  - รองนายกเทศมนตรี จำนวน 1 คน
  - ประธานสภาเทศบาลนครปากเกร็ด จำนวน 1 คน
  - สมาชิกฝ่ายสนับสนุนและฝ่ายค้าน จำนวน 2 คน
2. ฝ่ายข้าราชการประจำเทศบาลนครปากเกร็ด จำนวน 3 คน ได้แก่
  - ปลัดเทศบาลนครปากเกร็ด จำนวน 1 คน
  - รองปลัดเทศบาลนครปากเกร็ด จำนวน 1 คน
  - ผู้อำนวยการกองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม จำนวน 1 คน

3. ผู้นำชุมชน จำนวน 2 คน ได้แก่

- ประธานชุมชนพบสุข จำนวน 1 คน
- ประธานชุมชนเสริมสุขนคร จำนวน 1 คน

1. สรุปผลการวิจัย

จากการเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความเห็นลักษณะเดียวกันในประเด็นต่างๆ ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด ดังนี้

1.1 บทบาทเทศบาลนครปากเกร็ดในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหาหน้าเลีย

จากการศึกษาข้อมูลดังกล่าวข้างต้นผู้วิจัยพบว่า การดำเนินบทบาทเทศบาลนครปากเกร็ดในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหาหน้าเลีย มีแนวทางการดำเนินในด้านกฎหมาย เทศบัญญัติ/ระเบียบต่างๆ เช่น เทศบัญญัติติดตั้งบ่อดักไขมันบำบัดน้ำเสียในอาคาร พ.ศ.2551 เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการระบายน้ำ ที่ให้คุณภาพมาตรฐานก่อนการระบายสู่แหล่งรองรับน้ำทิ้ง เพื่อประโยชน์ในการควบคุมเกี่ยวกับการสาธารณสุขและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม และยังมีการดำเนินโครงการต่างๆ เผยแพร่และประชาสัมพันธ์สร้างค่านิยม จิตสำนึกให้กับประชาชน ผ่านช่องทางต่างๆ เช่น เว็บไซต์ วารสาร หนังสือ เอกสาร คู่มือ แผ่นพับ การประชาสัมพันธ์ของโรงเรียนในสังกัด และการกระจายเสียงของชุมชน โดยการจัดทำแผนงาน/โครงการถือปฏิบัติให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น มีการจัดการประชุมหรือสัมมนาร่วมของภาครัฐกับภาคประชาสังคม เชื่อมโยงการส่งเสริมเครือข่ายให้เป็นพลังขับเคลื่อนกิจกรรมการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน อาทิ เครือข่ายนครปากเกร็ดรักษ์น้ำ เครือข่ายร่วมกับจังหวัดนนทบุรี มีการพัฒนาและการจัดโครงการอบรมต่างๆ ให้กับเจ้าหน้าที่และผู้นำชุมชนทั้ง 63 ชุมชน ซึ่งเป็นการสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการส่งเสริมการมีส่วนร่วมโดยนำองค์ความรู้มาชี้แนะแนวทางในการดำเนินงาน ก่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจในการดำเนินการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่พึงประสงค์ของชุมชนอย่างแท้จริง เริ่มที่บ้าน วัด โรงเรียนให้มีจิตสำนึกที่ดีต่อท้องถิ่นและสังคม เพื่อให้เห็นถึงคุณค่าของทรัพยากรธรรมชาติของท้องถิ่นตนเองต่อไป

1.2 ปัญหา และอุปสรรคของบทบาทเทศบาลนครปากเกร็ดในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหาหน้าเสาเสีย

ปัญหา และอุปสรรคของบทบาทเทศบาลนครปากเกร็ดในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหาหน้าเสาเสีย แยกได้ 2 ประเด็น คือ ปัจจัยภายในของเทศบาลนครปากเกร็ด และปัจจัยภายนอกของเทศบาลนครปากเกร็ด สรุปผลการวิจัยได้ดังต่อไปนี้

1.2.1 ปัจจัยภายในเทศบาลนครปากเกร็ด

จากการศึกษาข้อมูลดังกล่าวข้างต้น ในการศึกษาปัญหา อุปสรรคในการดำเนินบทบาทเทศบาลนครปากเกร็ดในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหาหน้าเสาเสีย ในด้านปัจจัยภายในของเทศบาลนครปากเกร็ด ผู้วิจัยพบว่าข้อมูลที่ต้องศึกษาในประเด็นนี้ ได้แก่ ปัญหา อุปสรรคด้านการออกกฎหมาย เทศบัญญัติ / ระเบียบต่างๆ ขัดแย้งกัน ในทางปฏิบัติ ด้านบุคลากรและเจ้าหน้าที่ที่ยังขาดความรู้ ความเข้าใจในบทบาทการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน ด้านขาดความเชื่อมโยงของกิจกรรมการมีส่วนร่วม และด้านขาดงบประมาณสนับสนุนกิจกรรมต่างๆ การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างและเอกสารนั้น มีปัญหา และข้อจำกัดตามรายละเอียดดังกล่าวแล้วทุกด้าน สำหรับปัญหาการออกกฎหมาย เทศบัญญัติ/ระเบียบต่างๆ ขัดแย้งกัน ในทางปฏิบัติ นั้น ณ ปัจจุบันเทศบาลยังไม่ได้ออกเทศบัญญัติเพิ่มเติม เพราะยังสามารถผ่อนปรนบังคับใช้เทศบัญญัติเดิมได้อยู่ แต่ปัญหาที่เห็นว่าสามารถดำเนินการแก้ไขได้และส่งเสริม คือ ปัญหาขาดบุคลากรและเจ้าหน้าที่ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านในการให้ความรู้ ความเข้าใจการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาหน้าเสาเสีย และยังขาดการทำงานแบบเชิงรุกของเจ้าหน้าที่ ปัญหาตรงนี้ถ้าได้รับการแก้ไข ก็จะเชื่อมโยงไปถึงการสร้างจิตสำนึกการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหาหน้าเสาเสีย ส่วนปัญหาด้านอื่นๆ ผู้วิจัยมองว่าการแก้ไขปัญหานั้นต้องใช้เวลาในการแก้ไข เพราะปัญหาน้ำหน้าเสาเสียเป็นปัญหาใหญ่ และสั่งสมมาเป็นเวลานานต้องแก้ไขไปเป็นขั้นเป็นตอน อย่างเช่นปัญหาเรื่องงบประมาณ ซึ่งเทศบาลเองก็ได้มีงบประมาณดำเนินการแก้ไขปัญหาน้ำหน้าเสาเสียพอเพียง แต่ไม่ใช่ว่าจะดำเนินการได้ครั้งเดียวแล้วสำเร็จ ทั้งนี้ต้องมีการวางแผนระยะยาวในการแก้ไข และการบำรุงรักษาฟื้นฟูแหล่งน้ำธรรมชาติอีกด้วย

1.2.2 ปัจจัยภายนอกเทศบาลนครปากเกร็ด

จากการศึกษาข้อมูลดังกล่าวข้างต้น ในการศึกษาปัญหา อุปสรรคในการดำเนินบทบาทเทศบาลนครปากเกร็ดในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหาหน้าน้ำเสียนั้น ในด้านปัจจัยภายนอกของเทศบาลนครปากเกร็ด ผู้วิจัยพบว่าข้อมูลที่ต้องศึกษาในประเด็นนี้ ได้แก่ ด้านพื้นฐานการดำเนินชีวิตของชุมชนยังคงค่านิยมแบบเดิม ประชาชนไม่เห็นความสำคัญ และไม่เข้าใจการเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาหน้าน้ำเสียนั้น ขาดจิตสำนึกในการเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาอีกด้วย การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างและเอกสารนั้น เป็นปัญหา และอุปสรรคในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาหน้าน้ำเสียนั้น ทั้งค่านิยมในการดำเนินชีวิตแบบเดิมๆ และไม่ยอมรับการเปลี่ยนแปลงว่าได้ไปสู่สังคมแบบสังคมเมืองที่มีประชากรมาก ทั้งประชากรดั้งเดิม ประชากรแฝงที่เข้ามาอยู่อาศัยในเขตพื้นที่เทศบาลนครปากเกร็ด ก่อให้เกิดปัญหาขยะล้นเมือง การทิ้งขยะต่างๆ การปล่อยน้ำทิ้งลงสู่แหล่งน้ำโดยการไม่ผ่านกระบวนการบำบัดน้ำเสีย ส่งผลให้น้ำหน้าเสียนั้นรุนแรงมากยิ่งขึ้น การที่ประชาชนไม่เห็นความสำคัญ และไม่เข้าใจการเข้ามามีส่วนร่วม อีกทั้งส่งผลไปถึงการขาดจิตสำนึกในการเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาหน้าน้ำเสียนั้น และมองว่าการแก้ไขปัญหาต่างๆ นั้นไม่ใช่ภาระหน้าที่ความรับผิดชอบของตนเองแต่เป็นอำนาจหน้าที่ของเทศบาลที่ต้องดูแล บริหารจัดการปัญหาต่างๆ อีกด้วย ผู้วิจัยมองว่าอาจเป็นเพราะผลกระทบเหล่านั้นไม่ได้กระทบแก่ชีวิตและทรัพย์สินโดยตรงต่อตัวบุคคลของประชาชนนั่นเอง ถึงแม้ว่าเทศบาลจะดำเนินกิจกรรม โครงการต่างๆ ในการส่งเสริมหรือการกระตุ้นการมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างต่อเนื่อง แต่ยังไม่ได้รับความร่วมมือจากประชาชน ผู้ประกอบการร้านค้าต่างๆ หรือแม้กระทั่งชุมชนหมู่บ้านจัดสรรเท่าที่ควร ส่งผลให้การมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหาหน้าน้ำเสียนั้น ยังไม่ได้รับการแก้ไขที่เท่าที่ควร

1.3 เสนอแนะแนวทางปรับปรุงแก้ไขบทบาทเทศบาลนครปากเกร็ดในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหาหน้าเสี่ย

การเสนอแนะแนวทางปรับปรุงแก้ไขบทบาทเทศบาลนครปากเกร็ดในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหาหน้าเสี่ย ผู้วิจัยได้แยกออกเป็น 2 ประเด็นตามวัตถุประสงค์ของข้อเสนอแนะแนวทางปรับปรุงแก้ไข ดังนี้

1.3.1 ปัจจัยภายในเทศบาลนครปากเกร็ด

จากการวิเคราะห์ข้อมูลดังกล่าวข้างต้นในการเสนอแนะแนวทางปรับปรุงแก้ไขบทบาทเทศบาลนครปากเกร็ดในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหาหน้าเสี่ย ผู้วิจัยพบว่าข้อมูลที่เป็นประเด็นในด้านปัจจัยภายในเทศบาลนครปากเกร็ดได้แก่ปรับเปลี่ยนแนวทางการดำเนินการให้สอดคล้องกับอำนาจหน้าที่ของเทศบาลนครปากเกร็ดกับชุมชน ให้ความรู้ความเข้าใจในบทบาทเทศบาลนครปากเกร็ดในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนให้สอดคล้องกัน ในทางปฏิบัติ เพิ่มงบประมาณให้เพียงพอและอย่างต่อเนื่อง เสนอแผนงาน/โครงการควบคุมและแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อม จัดโครงการฝึกอบรมบุคลากรขององค์กรให้เข้าใจในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหาหน้าเสี่ย ด้วยการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์และเอกสารต่างๆ ที่เกี่ยวข้องแล้ว มีข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ดังนี้

1) เสนอแนะให้ดำเนินการในลักษณะเป็น โครงการวิจัยปัญหาหน้าเสี่ยอย่างเป็นระบบ จัดให้เป็นกลไก โดยเบื้องต้นสามารถทำการกระตุ้นเจ้าหน้าที่ของเทศบาลให้เข้าตรวจสอบ เพื่อหาสาเหตุ ปัญหา อุปสรรคที่เกิดขึ้นแต่ละชุมชนให้สอดคล้องกับนโยบายเทศบาลนครปากเกร็ด โดยการมีส่วนร่วมแบบสังเกตุการณ์ ซึ่งสามารถดำเนินการได้จริง และไม่กระทบต่อการดำเนินชีวิตประจำวันของประชาชน

2) เสนอแนะให้จัดตั้งทีมงานในการเสริมสร้างทักษะในการถ่ายทอดความรู้ ความเข้าใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรให้มีศักยภาพก่อนออกมาเผยแพร่ความรู้ให้แก่ประชาชน เพื่อการดำเนินงานที่เป็นไปในทิศทางเดียวกันระหว่างเทศบาลกับชุมชน

3) เสนอแนะให้เพิ่มโครงการก่อสร้างบ่อบำบัดน้ำเสยรวมในชุมชน โชนอื่นๆ ซึ่งปัจจุบันได้ดำเนินการเป็น โครงการต้นแบบที่ โชนบริเวณศรีสมาน ตำบลบ้านใหม่

4) เสนอแนะเพิ่มเติมงบประมาณด้านการก่อสร้างบ่อบำบัดน้ำเสยรวมของชุมชน ที่จะขยายโครงการไปก่อสร้างชุมชนอื่นๆ ด้วย

1.3.2 ปัจจัยภายนอกเทศบาลนครปากเกร็ด

จากการวิเคราะห์ข้อมูลดังกล่าวข้างต้นในการเสนอแนะแนวทางปรับปรุงแก้ไขบทบาทเทศบาลนครปากเกร็ดในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหา น้ำเน่าเสีย ผู้วิจัยพบว่าข้อมูลที่เป็นประเด็นในด้านปัจจัยภายนอกเทศบาลนครปากเกร็ด ได้แก่ ส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนในท้องถิ่นได้รับรู้และเข้าใจ ในการเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา น้ำเน่าเสีย ส่งเสริมการประสานความร่วมมือกับภาคประชาชน และชุมชนในท้องถิ่น ด้วยการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์และเอกสารต่างๆ ที่เกี่ยวข้องแล้ว มีข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ดังนี้

1) เสนอแนะให้ประชาชน ผู้ประกอบการในชุมชนได้มีการไป สัมมนา ศึกษาดูงานที่อื่นๆ ที่มีการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา น้ำเน่าเสีย ที่ประสบผลสำเร็จ เพื่อเป็นแนวทางในการนำมาปรับปรุง และปฏิบัติในพื้นที่ของตนเอง เพื่อสร้าง ความรู้ ความเข้าใจในการมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างแท้จริง

2) เสนอแนะให้ส่งเสริมประสานความร่วมมือกับภาคประชาชน และ ชุมชนท้องถิ่นให้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ในเชิงประจักษ์ที่ประสบผลสำเร็จของการ ดำเนินกิจกรรมต่างๆ อาจจะในลักษณะการรายงานผลของการดำเนินการให้กับชุมชนทราบเป็น ระยะๆ เป็นต้น

3) เสนอแนะให้มีการประกวดผลงานของการพัฒนา แก้ไขปัญหาน้ำ เน่าเสียของคลองต่างๆ โดยมีรางวัลเกียรติคุณให้เป็นขวัญและกำลังใจแก่ประชาชนในการ เข้ามีส่วนร่วมแก้ไขปัญหของชุมชนตนเอง ซึ่งปัจจุบันได้มีโครงการนำร่องในการแก้ไขปัญห น้ำเน่าเสีย คือ โครงการพัฒนาคลองบางพุด ที่มีขนาดคลอง กว้าง 15 x 3,300 เมตร โดยจัดแบ่งระยะ การพัฒนา เป็นโครงการที่ได้รับการประสานความร่วมมือจากภาคประชาชน และชุมชนท้องถิ่น อย่างมาก ถ้าประสบผลสำเร็จและมอบรางวัลเกียรติคุณให้เป็นขวัญและกำลังใจแก่ประชาชน จะเป็นโครงการต้นแบบในการพัฒนาคลองต่อไปในอนาคต

2. อภิปรายผล

จากผลการวิจัยที่ได้สรุปในข้างต้น ผู้วิจัยแยกการอภิปรายตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยออกเป็น 3 ประเด็น ดังต่อไปนี้

2.1 บทบาทเทศบาลนครปากเกร็ดในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหาหน้าเสาเสียม

จากผลการวิจัยอภิปรายได้ว่า บทบาทเทศบาลนครปากเกร็ดในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาหน้าเสาเสียม มีการกำหนดแนวทางการบริหารงานของเทศบาลนครปากเกร็ด คือ การออกเทศบัญญัติบอด้กไขมันบَابัดน้ำเสียมในอาคาร พ.ศ.2551 เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารงานเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาหน้าเสาเสียม มีจัดทำโครงการดำเนินกิจกรรมในลักษณะของการส่งเสริมการมีส่วนร่วมแบบบูรณาการร่วมวิเคราะห์ปัญหา และให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น อาทิเช่น จัดอบรมให้แก่ประชาชนจัดกิจกรรมร่วมกับชุมชนในการพัฒนาแหล่งน้ำ การขุดลอกคูคลองต่างในเขตพื้นที่ รวมทั้งเผยแพร่และประชาสัมพันธ์การมีส่วนร่วมผ่านช่องทาง การเวบไซค์ วารสาร หนังสือ เอกสาร แผ่นพับ แผ่นป้าย และสื่อกระจายเสียงของชุมชน เพื่อสร้างค่านิยม และจิตสำนึกการมีส่วนร่วมให้กับประชาชน โดยส่งเสริมให้เยาวชน และผู้ประกอบการต่างๆ รวมทั้งประชาชนในพื้นที่เข้ามามีส่วนร่วมทุกๆ ปี และยังส่งเสริมด้านการประชุม สัมมนา มีการจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างชุมชนทั้ง 63 ชุมชน ซึ่งเป็นแกนหลักในการนำนโยบายเทศบาลนครปากเกร็ดไปสู่แนวทางปฏิบัติหรือถ่ายทอดให้แก่ประชาชน โดยใช้หลักการบริหารจัดการที่ดีมาบูรณาการทำงานร่วมกัน ตลอดจนวางแผนและบูรณาการแผนการส่งเสริมกิจกรรม โดยร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมแก้ปัญหา ร่วมตรวจสอบและประเมินผล เพื่อให้การดำเนินงานสอดคล้องกันอย่างมีพลังและยั่งยืน ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายเทศบาลนครปากเกร็ด ตามอำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญบัญญัติว่าด้วยอำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในหมวด 14 ดังนี้ คือ (นนทวัฒน์ บรมานันท์ 2552 : 158-159)

1. อำนาจหน้าที่โดยทั่วไป มาตรา 283 กล่าวคือ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นย่อมมีอำนาจหน้าที่โดยทั่วไปในการดูแลและจัดทำบริการสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นและย่อมมีความเป็นอิสระในการกำหนดนโยบาย การบริหารการจัดการบริการสาธารณะ การบริหารงานบุคคล การเงินและการคลัง และมีอำนาจหน้าที่ของตนเองโดยเฉพาะ โดยต้องคำนึงถึงความสอดคล้องกับการพัฒนาของจังหวัดและประเทศเป็นส่วนรวมด้วย เพื่อให้การปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวข้างต้นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. อำนาจหน้าที่เฉพาะด้าน รัฐธรรมนูญฉบับปี 2550 ได้กำหนดไว้ 2 กรณี คือ

(ก) ลักษณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (มาตรา 289) รัฐธรรมนูญได้กำหนดลักษณะสำคัญขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไว้ว่าให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอำนาจหน้าที่บำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรม มีสิทธิที่จะจัดศึกษาอบรม และการฝึกอาชีพตามความเหมาะสมและความต้องการภายในท้องถิ่น และเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาอบรมของรัฐโดยคำนึงถึงความสอดคล้องกับมาตรฐานและระบบการศึกษาของชาติ

(ข) อำนาจหน้าที่ในการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม (มาตรา 290) กำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอำนาจหน้าที่ส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมตามกฎหมายบัญญัติ คือการจัดการ การบำรุงรักษา และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่อยู่ในเขตพื้นที่

ทั้งนี้เทศบาลนครปากเกร็ดได้กำหนดไว้ในนโยบายหลักในการบริหารงานของเทศบาลนครปากเกร็ด คือ นโยบายการปรับปรุงฟื้นฟูสิ่งแวดล้อมเมือง ปรับปรุงระบบระบายน้ำชุมชนที่ประสบปัญหาน้ำเน่าเสีย โดยส่งเสริมความร่วมมือของชุมชนในการดูแลรักษาคลองสาธารณะ ผลักดันโครงการบำบัดน้ำเสียรวมในพื้นที่ตำบลบ้านใหม่ เพื่อให้เป็นพื้นที่นำร่องในการพัฒนาคุณภาพน้ำใช้แล้วก่อนปล่อยลงสู่แหล่งน้ำธรรมชาติ และนโยบายการเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของชุมชน มีการจัดการการบำรุงรักษา และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่อยู่ในเขตพื้นที่ ส่งเสริมและปลูกฝังจิตสำนึกให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมโดยจัดโครงการต่างๆ อาทิเช่น โครงการจัดทำระบบบำบัดน้ำเสีย โครงการเยาวชนสัมพันธ์ โครงการผลิตน้ำหมักชีวภาพ และผลิต EM บอล ฯลฯ และได้ดำเนินในรูปแบบภาคีเครือข่ายรวมใจอนุรักษ์คลองบางพุดที่ได้ร่วมมือกันของชุมชนที่อยู่ริมคลองมีแนวคิดในการพัฒนาคลองต้นแบบ มีขนาดคลองกว้าง 15 x 3,300 เมตร โดยให้ชุมชนรับผิดชอบจัดแบ่งเป็นกลุ่มมีการสร้างเครือข่าย ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิด ประศ วะลี (2540 : 33) กล่าวว่า “ชุมชน” หมายถึง การที่คนจำนวนหนึ่งเท่าใดก็ได้มีวัตถุประสงค์ร่วมกัน มีการติดต่อสื่อสารหรือรวมกลุ่มกัน มีความเอื้ออาทรต่อกัน มีการเรียนรู้ร่วมกันในการกระทำมีการจัดการ เพื่อให้เกิดความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ร่วมกัน

2.2 ปัญหา และอุปสรรคของบทบาทเทศบาลนครปากเกร็ดในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหาหน้าเสาธง

จากผลการวิจัยอภิปรายได้ว่า ปัญหา อุปสรรคที่สำคัญต่อบทบาทเทศบาลนครปากเกร็ดในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหาหน้าเสาธง มีข้อจำกัดเรื่อง การนำกฎหมาย เทศบัญญัติ/ระเบียบต่างไปบังคับใช้มีช่องโหว่ ไม่สามารถนำไปปฏิบัติได้อย่างสมบูรณ์ ทำให้ปัญหาไม่ได้รับการแก้ไขที่ตรงจุด ส่งผลให้ประชาชนไม่ให้ความร่วมมือและไม่เห็นความสำคัญของกฎหมายเท่าที่ควร แต่ปัจจุบันเทศบาลยังคงผ่อนปรนการใช้เทศบัญญัติเดิมอยู่ ส่วนในเรื่องของการขาดแคลนบุคลากรที่ลงพื้นที่ยังมีจำนวนน้อยมากต่อความต้องการของประชาชน และขาดผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านในการถ่ายทอดความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทของเทศบาลนครปากเกร็ดในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมการแก้ไขปัญหาหน้าเสาธง และปัญหาขาดความเชื่อมโยงของกิจกรรมก่อให้เกิดผลกระทบต่อ การดำเนินกิจกรรมและส่งผลให้โครงการต่างๆ ล้มเหลวได้ สอดคล้องกับแนวคิดของสุทธิพงษ์ หนูเนตร(2550:35) การปกครองส่วนท้องถิ่น หมายถึง รัฐบาลกลางได้ยินยอมมอบอำนาจบางส่วนหรือทั้งหมดไปให้ประชาชนในท้องถิ่น ดำเนินการบริหารและปกครองตนเองเพื่อให้การบริการแก่ประชาชนในท้องถิ่นเป็นไปด้วยความสะดวกรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ โดยใช้งบประมาณและเจ้าหน้าที่ของตนเอง แต่รัฐยังสงวนอำนาจบางอย่างไว้ กล่าวคือเทศบาลสามารถแต่งตั้ง โยกย้าย เลื่อนตำแหน่ง เลื่อนขึ้นเงินเดือน และรับเงินเดือนหรือค่าตอบแทนจากงบประมาณขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อให้การบริหารงานขององค์กรเป็นไปด้วยความเรียบร้อยและสามารถรองรับการดำเนินงานอันอยู่ในขอบเขตอำนาจหน้าที่ของตนเอง

อีกประเด็นหนึ่งที่สำคัญ คือ พื้นฐานการดำเนินชีวิตของชุมชนยังคงค่านิยมแบบเดิม ทั้งการเข้ามีส่วนร่วมของประชาชน ซึ่งยังคงชินกับการดำเนินแบบเดิมอยู่หากมีแนวทางใหม่เข้ามาขัดแย้งกับการดำเนินชีวิตประจำวันจะเกิดการต่อต้าน ก่อให้เกิดผลกระทบต่อ การดำเนินการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน เพราะการมีส่วนร่วมต้องอาศัยความร่วมมือจากประชาชนในพื้นที่หากประชาชนไม่ปรับค่านิยมพื้นฐานการดำเนินชีวิตแบบเดิมๆให้สอดคล้องกับสังคมแล้วจะก่อให้เกิดปัญหาให้กับชุมชนเอง ซึ่งเป็นแนวคิดที่สอดคล้องกับแนวคิดของ ประเวศ วะสี (อ้างในชัยพร เจริญมदन 2548 : 33) ได้เสนอแนวคิดไว้คือทำอย่างไรให้ภาคสังคมหรือภาคประชาชนเกิดความเข้มแข็งที่เรียกว่า “สังคมมานุษยภาพ” โดยนัยนี้คือต้องพัฒนาให้เกิดความเข้มแข็งที่ชุมชนมี วัตถุประสงค์ร่วมกัน มีอุดมคติร่วมกัน หรือมีความเชื่อร่วมกันในบางเรื่อง มีการติดต่อสื่อสารกัน หรือมีการรวมกลุ่มกัน เพื่อตอบสนองต่อความต้องการของคนในท้องถิ่น

2.3 เสนอแนะแนวทางการปรับปรุงแก้ไขบทบาทเทศบาลนครปากเกร็ดในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหาหน้าเสาเสียม

จากผลการวิจัยอภิปรายได้ว่า การนำข้อมูลด้านปัจจัยภายใน และปัจจัยภายนอกเทศบาลนครปากเกร็ดเป็นองค์ประกอบที่สำคัญมากในการดำเนินบทบาทเทศบาลนครปากเกร็ดในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน ต้องคำนึงถึงผลประโยชน์ที่จะเกิดแก่ชุมชนสูงสุด ซึ่งต้องนำหลักการบริหารจัดการมาบูรณาการร่วมกันกับประชาชน ผู้ประกอบการร้านค้า และประชาชน ได้มีแนวคิดที่สอดคล้องกันในทางปฏิบัติเป็นหลักการดำเนินการและแนวทางปฏิบัติที่ถูกต้องและชัดเจน การส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนในท้องถิ่น ได้รับรู้และเข้าใจในการเข้ามามีส่วนร่วมโดยการถ่ายทอดความรู้ความเข้าใจ ตลอดจนการสร้างเชื่อมั่นในการปฏิบัติงานแก่ประชาชนให้มีความสอดคล้องกับเป็นไปในทิศทางเดียวกัน สอดคล้องกับแนวคิดของประธานสุวรรณมงคล (2554 : 25-28) อำนาจที่รัฐกระจายไปสู่ท้องถิ่น มีอยู่ประเด็นหนึ่งว่าภาวะรับผิชอบต่อสาธารณะ เมื่อรัฐกระจายอำนาจหน้าที่และทรัพยากรมาให้แล้ว ท้องถิ่นจะต้องมีภาวะรับผิชอบต่อสาธารณะและประชาชนที่จะต้องดำเนินการให้เป็นไปตามกฎหมาย และมาตรฐานการบริการที่รัฐกำหนด ในขณะที่เดียวกันประชาชนก็ต้องรับผิชอบร่วมกันในการตรวจสอบการใช้อำนาจและทรัพยากรการบริหารที่รัฐมอบให้เพื่อให้เกิดประโยชน์แก่ประชาชนอย่างแท้จริงด้วย

นอกจากนี้ผู้วิจัยได้ให้ความสำคัญร่วมด้วยอีกประการหนึ่งคือ การสร้างจิตสำนึกการมีส่วนร่วมให้แก่ประชาชน โดยการให้เข้าร่วมคิดวิเคราะห์ปัญหา และพัฒนาไปสู่การปฏิบัติร่วมกัน โดยการจัดการประชุมร่วมกับเทศบาลเพื่อให้การปฏิบัติงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องชุมชน เป็นการกระจายโอกาสให้ประชาชนในชุมชนได้มีส่วนร่วมในการบริหารงานท้องถิ่นของตนเอง ซึ่งความคิดของผู้วิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับผลงานวิจัยของสินทพ มั่งคง (2552:บทคัดย่อ) เรื่องบทบาททางการเมืองของกลุ่มอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอำเภอแม่เมาะต่อปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมในอำเภอแม่เมาะ จังหวัดลำปาง ได้กล่าวสรุปผลวิจัยเสนอแนะการส่งเสริมบทบาททางการเมืองของกลุ่มอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอำเภอแม่เมาะ การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทยควรส่งเสริมให้ภาคประชาชนเข้ามามีบทบาทหรือมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม และควรมีการรวมกลุ่มพร้อมทั้งผู้นำที่เข้มแข็งร่วมมืออย่างต่อเนื่อง ซึ่งจะนำพากลุ่มประชาสังคมไปในทิศทางของการแก้ไขปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมให้เป็นในลักษณะที่เป็นรูปธรรมและเป็นการแก้ไขปัญหาแบบยั่งยืน นั้นเป็นแนวทางหนึ่งในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหาหน้าเสาเสียมที่ยั่งยืนต่อไป

3. ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยและการอภิปรายผลการวิจัยเบื้องต้น ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

3.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

3.1.1 ทำให้ทราบถึงปัญหา และอุปสรรคของบทบาทเทศบาลนครปากเกร็ดในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหาหน้าเสาธง

3.1.2 นำแนวทางปรับปรุงแก้ไขนำไปพัฒนาการดำเนินงานของเทศบาลนครปากเกร็ดในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหาหน้าเสาธง

3.1.3 ควรนำแนวคิดและแนวทางไปพัฒนาการดำเนินงานของเทศบาลนครปากเกร็ดในการจัดกิจกรรมที่เป็นการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมเพิ่มขึ้น ในรูปแบบส่งเสริมการมีส่วนร่วมแบบบูรณาการ โดยการประชาสัมพันธ์ การเปิดเผยข้อมูลข่าวสารให้ประชาชนได้รับรู้ข้อเท็จจริงต่าง ๆ

3.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

3.2.1 การวิจัยในเรื่องนี้ครั้งต่อไป ควรจะศึกษาเชิงลึกในแต่ละคลองที่อยู่ในเขตเทศบาล โดยเน้นการดำเนินงานเชิงปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างแท้จริง

3.2.2 การวิจัยในเรื่องนี้ครั้งต่อไปควรเพิ่มบทบาทของภาคประชาชน ภาคอุตสาหกรรม และผู้ประกอบการร้านค้าต่างๆ เข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาหน้าเสาธง เพื่อการแก้ไขปัญหาแบบบูรณาการ และสร้างความเข้มแข็งในกับชุมชนอย่างยั่งยืน

3.2.3 ควรศึกษาโครงการต้นแบบจากชุมชนอื่นๆ และนำมาประยุกต์ในการปฏิบัติการพัฒนาการดำเนินงานของเทศบาลต่อไป

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กรมชลประทาน ศูนย์ประมวลและวิเคราะห์สถานการณ์น้ำ (2554) “คุณภาพน้ำ DO ในแม่น้ำเจ้าพระยา” ค้นคืนวันที่ 10 มิถุนายน 2554
จาก <http://hydrology.rid.go.th/wmsc>
- เกศินี แปรคันธ์ (2553) “บทบาทองค์การบริหารส่วนตำบลในการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อม กรณีศึกษา อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี” วิทยานิพนธ์ ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง
- โกวิท พวงงาม (2553) “องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับบริการสาธารณะ” ใน *เอกสารการสอนชุดวิชาประชาสังคมและชุมชนท้องถิ่น ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับบริการสาธารณะ* หน่วยที่ 8 หน้า 2-28 นนทบุรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช สาขาวิชารัฐศาสตร์
- จุมพล หนีมพานิช (2553) “แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับชุมชนท้องถิ่น” ใน *เอกสารการสอนชุดวิชาประชาสังคมและชุมชนท้องถิ่น ในแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับชุมชนท้องถิ่น* หน่วยที่ 3 หน้า 33-43 นนทบุรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช สาขาวิชารัฐศาสตร์
- ฉกาจ พรหมดีสาร (2553) “ปัจจัยความสำเร็จในการหาเสียงเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา ของนายแพทย์สำเริง แห้งกระโทก กรณี ศึกษาการเลือกตั้งวันที่ 10 กุมภาพันธ์ 2551” วิทยานิพนธ์ ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต แขนงวิชาการเมืองการปกครอง สาขาวิชา รัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- ชัยพร เจียมตน (2548) “การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนเทศบาลเมืองแสนสุข อำเภอเมืองจังหวัดชลบุรี” วิทยานิพนธ์ ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต แขนงวิชาการเมืองการปกครอง สาขาวิชา รัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- ชัยสิทธิ์ ภูวภิรมย์ขวัญ (2547) “การมีส่วนร่วมทางการเมืองของกรรมการชุมชน ในการบริหารราชการกรุงเทพมหานคร” วิทยานิพนธ์ ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต แขนงวิชาการเมืองการปกครอง สาขาวิชา รัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

- ทิจมัมพร ค่ายหนองสรวง (2552) “พฤติกรรมกรรมมีส่วนร่วมทางการเมืองของข้าราชการ
สังกัดกองพลทหารช่าง อำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี” วิทยานิพนธ์ ปริญญารัฐศาสตร
มหาบัณฑิตแขนงวิชาการเมืองการปกครอง สาขารัฐศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
- คนัย สุวรรณชัย (2555,22 เมษายน) สัมภาษณ์โดย จิรัฏฐิติกาล วงษา 1 หมู่ 5 เทศบาลนครปากเกร็ด
ถนนแจ้งวัฒนะ ตำบลปากเกร็ด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี
เทศบาลนครปากเกร็ด (2554) “ข้อมูลทั่วไปของเทศบาลนครปากเกร็ด” ค้นคืนวันที่
5 กุมภาพันธ์ 2554 จาก <http://www.pakkretcity.go.th>
- นันทวัฒน์ บรมานันท์ (2552) การปกครองส่วนท้องถิ่น พิมพ์ครั้งที่ 5 กรุงเทพมหานคร
โรงพิมพ์เดือนตุลา
- บุญเสริม ปิ่นกาญจนนาวิ (2555,22 เมษายน) สัมภาษณ์โดย จิรัฏฐิติกาล วงษา 1 หมู่ 5
เทศบาลนครปากเกร็ด ถนนแจ้งวัฒนะ ตำบลปากเกร็ด อำเภอปากเกร็ด
จังหวัดนนทบุรี
- ประธาน สุวรรณมงคล (2554) *การกระจายอำนาจแนวคิดและประสบการณ์จากเอเชีย*
กรุงเทพมหานคร สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- ประไพศรี ศรีนวลพุด (2555,22 เมษายน) สัมภาษณ์โดย จิรัฏฐิติกาล วงษา 1 หมู่ 5
เทศบาลนครปากเกร็ด ถนนแจ้งวัฒนะ ตำบลปากเกร็ด อำเภอปากเกร็ด
จังหวัดนนทบุรี
- ปรัชญา เวสารัชช์ (2528) “การมีส่วนร่วมของประชาชนในกิจกรรมเพื่อพัฒนาชนบท”
สถาบันไทยศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- พระมหาสุทนต์ อาภากร (2553) “แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับชุมชนท้องถิ่น” ใน *เอกสารการสอน
ชุดวิชาประชาสังคมและชุมชนท้องถิ่น ในแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับชุมชนท้องถิ่น*
หน่วยที่ 2 หน้า 9-21 นนทบุรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช สาขาวิชารัฐศาสตร์
- พิพัฒน์ วรวรรณปรีชา (2555,22 เมษายน) สัมภาษณ์โดย จิรัฏฐิติกาล วงษา 29/419 หมู่ 9
เมืองทองธานี ตำบลปากเกร็ด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี
- ไพรัตน์ เดชะรินทร์ (2524) *การบริหารงานพัฒนาชนบท* พิมพ์ครั้งที่ 1 กรุงเทพมหานคร
บริษัทสำนักพิมพ์ ไทยวัฒนาพานิช จำกัด
- ยุพา ตรีพนากกร (2555,22 เมษายน) สัมภาษณ์โดย จิรัฏฐิติกาล วงษา 1 หมู่ 5
เทศบาลนครปากเกร็ด ถนนแจ้งวัฒนะ ตำบลปากเกร็ด อำเภอปากเกร็ด
จังหวัดนนทบุรี

ระวินทร์ ศรีวิทยา (2552) “บทบาทของเทศบาลนครพระนครศรีอยุธยาที่มีผลต่อพื้นที่มรดกโลก
ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ศึกษาเฉพาะพื้นที่วัดมงคลบพิตร” วิทยานิพนธ์ ปริญญา
รัฐศาสตรมหาบัณฑิต แขนงวิชาการเมืองการปกครอง สาขารัฐศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 (2550, 24 สิงหาคม)

ราชกิจจานุเบกษาฉบับกฤษฎีกา เล่ม 124 ตอนที่ 47 ก หน้า 18-19 และหน้า 112-116

ราชบัณฑิตยสถาน (2546) “พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2542”

กรุงเทพมหานคร สำนักพิมพ์นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่น

วิชัย บรรดาศักดิ์ (2555,22 เมษายน) สัมภาษณ์โดย จิรัฐติกาล วงษา 1 หมู่ 5

เทศบาลนครปากเกร็ด ถนนแจ้งวัฒนะ ตำบลปากเกร็ด อำเภอปากเกร็ด
จังหวัดนนทบุรี

วิไลวรรณ คลังเงิน (2555,22 เมษายน) สัมภาษณ์โดย จิรัฐติกาล วงษา 39/145 หมู่ 3

ชุมชนเสริมสุขนคร ตำบลปากเกร็ด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี

วิกิพีเดีย (2554) “แผนที่นครปากเกร็ด” ค้นคืนวันที่ 23 กรกฎาคม 2554

จาก <http://th.wikipedia.org/wiki>

สมศักดิ์ พุ่มพวง (2555,22 เมษายน) สัมภาษณ์โดย จิรัฐติกาล วงษา 1 หมู่ 5

เทศบาลนครปากเกร็ด ถนนแจ้งวัฒนะ ตำบลปากเกร็ด อำเภอปากเกร็ด
จังหวัดนนทบุรี

สำนักงานทะเบียนท้องถิ่น เทศบาลนครปากเกร็ด (2554 ,10 มกราคม) 1 หมู่ 5

เทศบาลนครปากเกร็ด ถนนแจ้งวัฒนะ ตำบลปากเกร็ด อำเภอปากเกร็ด
จังหวัดนนทบุรี

สินทบ มั่นคง (2552) “เรื่องบทบาททางการเมืองของกลุ่มอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอำเภอแม่เมาะ
ต่อปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมในอำเภอแม่เมาะ จังหวัดลำปาง ”

วิทยานิพนธ์ ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต แขนงวิชาการเมืองการปกครอง
สาขารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

สุทธิพงษ์ หนูเนตร (2550) “การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการกำหนดนโยบาย

พัฒนาชุมชน กรณีศึกษา : องค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอบางขัน

จังหวัดนครราชสีมา ” วิทยานิพนธ์ ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต

สาขารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

- สุริยา แก้วนาราย (2547) “บทบาทด้านสิ่งแวดล้อมของคณะผู้บริหารและสมาชิกองค์การบริหาร
ส่วนตำบลในจังหวัดสมุทรสาคร” วิทยานิพนธ์ ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม
- เสริมศักดิ์ แต่งอ่อน (2555,22 เมษายน) สัมภาษณ์โดย จิรัฐติกาล วงษา 75/168 หมู่ 3
ตำบลบางตลาด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี
- อดิศักดิ์ ทิพวรรณ (2555,22 เมษายน) สัมภาษณ์โดย จิรัฐติกาล 1 หมู่ 5 เทศบาลนครปากเกร็ด
ถนนแจ้งวัฒนะ ตำบลปากเกร็ด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
แบบสัมภาษณ์

แบบสัมภาษณ์
การศึกษาค้นคว้าอิสระ
เรื่อง

บทบาทเทศบาลนครปากเกร็ดในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน
ในการแก้ไขปัญหาหน้าเสาธง

คำชี้แจง

แบบสัมภาษณ์แบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 บทบาทเทศบาลนครปากเกร็ดในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของ
ประชาชน
ในการแก้ไขปัญหาหน้าเสาธง

ตอนที่ 2 ปัญหา และอุปสรรคของบทบาทเทศบาลนครปากเกร็ดในการส่งเสริม
การมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหาหน้าเสาธง

ตอนที่ 3 ศึกษาเสนอแนะแนวทางปรับปรุงแก้ไขบทบาทเทศบาลนครปากเกร็ดใน
การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหาหน้าเสาธง

แบบสัมภาษณ์นี้ผู้ศึกษามีวัตถุประสงค์ที่จะรวบรวมข้อมูล ความคิดเห็นที่เกี่ยวกับ
บทบาทเทศบาลนครปากเกร็ดในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหา
หน้าเสาธง โปรดตอบคำถามตามความเป็นจริงหรือตามความคิดเห็นของท่าน โดยคำตอบและข้อมูลที่
ได้รับการสัมภาษณ์จะถือเป็นความลับที่สุด ผู้ศึกษาจะนำคำตอบหรือความคิดเห็นของท่านมา
ประมวลและวิเคราะห์เพื่อการวิจัยในภาพรวมเท่านั้น ซึ่งจะสำเร็จได้ด้วยดีหากได้รับความร่วมมือ
เป็นอย่างดีในการให้ข้อมูลจากท่าน และขอขอบคุณทุกท่านมา ณ โอกาสนี้

นางสาวจิรัฐติกา วงษา
นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชารัฐศาสตร์
คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

แบบสัมภาษณ์

การศึกษาค้นคว้าอิสระ

เรื่อง บทบาทเทศบาลนครปากเกร็ดในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหา
น้ำเน่าเสีย

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์

ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์..... อายุ.....ปี
ที่อยู่.....
วุฒิการศึกษา..... สาขาวิชา.....
สถาบันการศึกษา.....
อาชีพปัจจุบันของท่าน.....
วันที่สัมภาษณ์.....เดือน.....พ.ศ.....

ตอนที่ 1 ท่านคิดว่าบทบาทต่อไปนี้เป็นบทบาทเทศบาลนครปากเกร็ดในการส่งเสริมการมีส่วนร่วม
ของประชาชนในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาหน้าเน่าเสีย หรือไม่ มาก
น้อยเพียงไร และอย่างไร

1. ด้านกฎหมาย เทศบัญญัติ /ระเบียบต่างๆ
2. การดำเนินโครงการการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหาหน้าเน่าเสีย
3. การสร้างและส่งเสริมเครือข่ายให้เป็นพลังขับเคลื่อนกิจกรรมการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของ
ประชาชนในการแก้ไขปัญหาหน้าเน่าเสีย
4. การประชุม หรือสัมมนาการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาหน้าเน่าเสีย ของภาครัฐกับภาคประชา
สังคม
5. การบูรณาการและดำเนินกิจกรรมแก้ไขปัญหาหน้าเน่าเสียร่วมกับ ภาคประชาชน และชุมชนใน
ท้องถิ่น
6. การเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ ความเข้าใจ ในการเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไข
ปัญหาน้ำเน่าเสีย

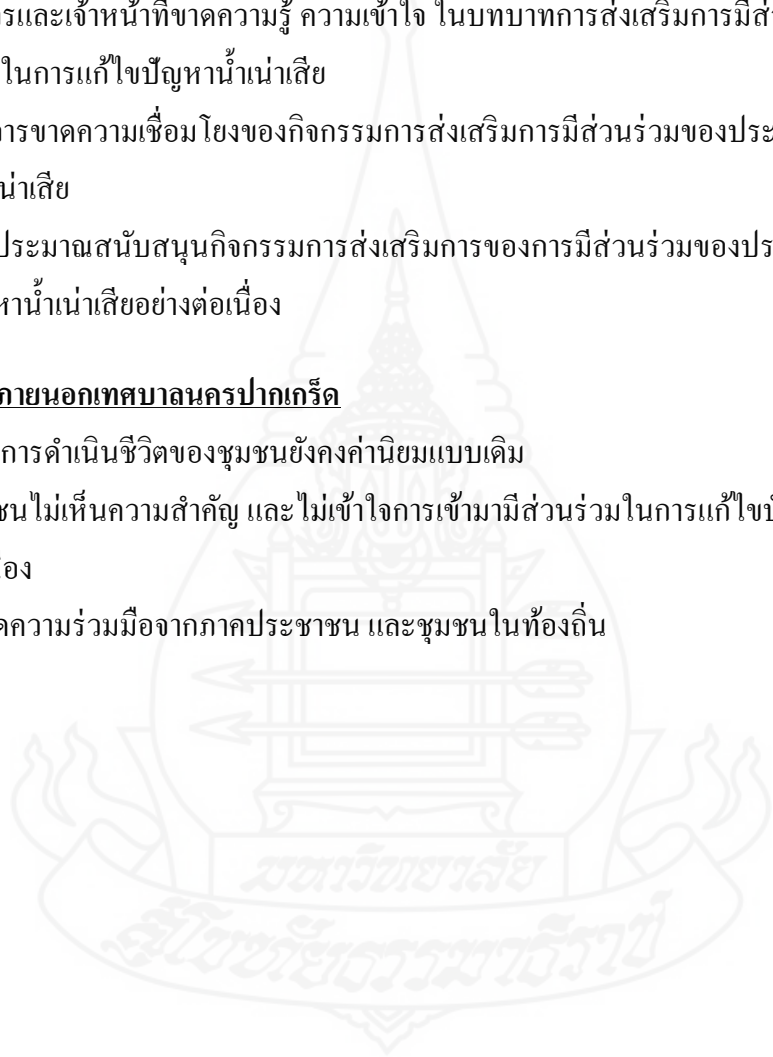
ตอนที่ 2 ท่านคิดว่าปัญหา และอุปสรรคต่อไปนี้ เป็นปัญหา และอุปสรรคในการดำเนินบทบาท เทศบาลนครปากเกร็ดในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหาหน้าเสาเสีย หรือไม่ มากน้อยเพียงใด และอย่างไร

3.1 ปัจจัยภายในของเทศบาลนครปากเกร็ด

1. การออกกฎหมาย เทศบัญญัติ /ระเบียบ ต่างๆขัดแย้งกันในทางปฏิบัติ
2. บุคลากรและเจ้าหน้าที่ขาดความรู้ ความเข้าใจ ในบทบาทการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหาหน้าเสาเสีย
3. ปัญหาการขาดความเชื่อมโยงของกิจกรรมการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหาหน้าเสาเสีย
4. ขาดงบประมาณสนับสนุนกิจกรรมการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหาหน้าเสาเสียอย่างต่อเนื่อง

3.2 ปัจจัยภายนอกเทศบาลนครปากเกร็ด

1. พื้นฐานการดำเนินชีวิตของชุมชนยังคงค่านิยมแบบเดิม
2. ประชาชนไม่เห็นความสำคัญ และไม่เข้าใจการเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาหน้าเสาเสียอย่างต่อเนื่อง
3. การขาดความร่วมมือจากภาคประชาชน และชุมชนในท้องถิ่น

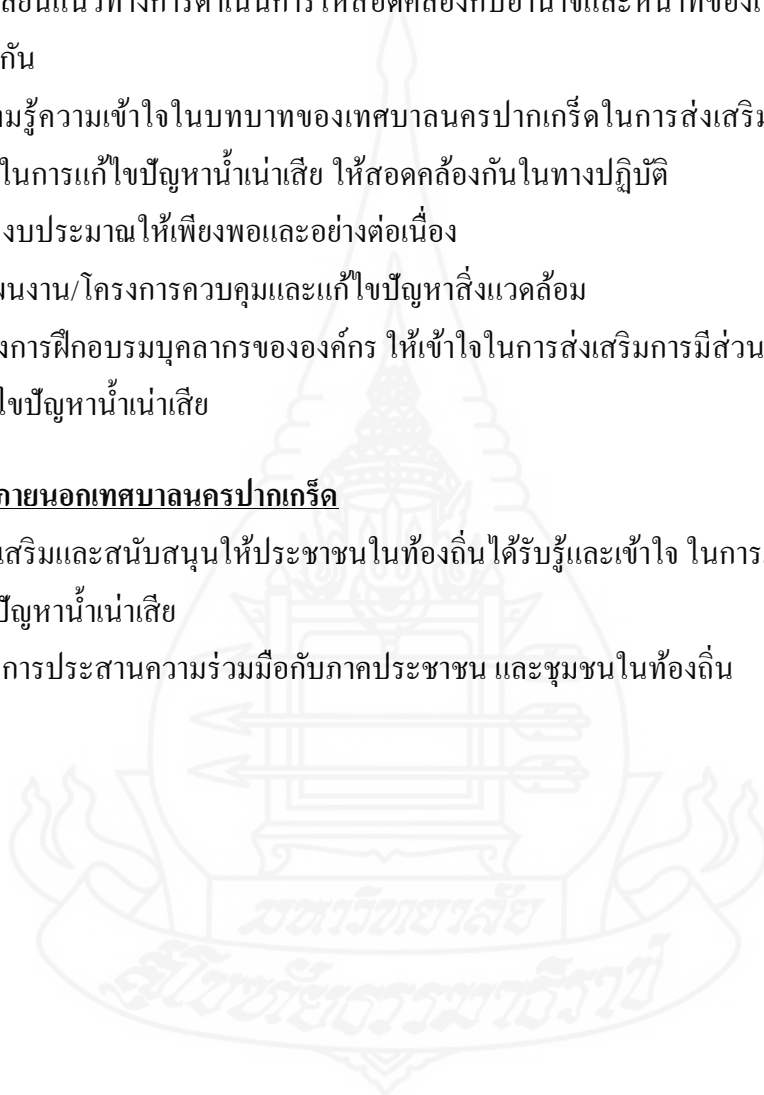
ตอนที่ 3 ท่านคิดว่าข้อเสนอแนะแนวทางปรับปรุงแก้ไข ต่อไปนี้เป็นข้อเสนอแนะแนวทางปรับปรุงแก้ไขบทบาทเทศบาลนครปากเกร็ดในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหาหน้าเสาเสีย หรือไม่ มากน้อยเพียงใด และอย่างไร

4.1 ปัจจัยภายในของเทศบาลนครปากเกร็ด

1. ปรับเปลี่ยนแนวทางการดำเนินการให้สอดคล้องกับอำนาจและหน้าที่ของเทศบาลกับชุมชนให้สอดคล้องกัน
2. ให้ความรู้ความเข้าใจในบทบาทของเทศบาลนครปากเกร็ดในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหาหน้าเสาเสีย ให้สอดคล้องกันในทางปฏิบัติ
3. ควรเพิ่มงบประมาณให้เพียงพอและอย่างต่อเนื่อง
4. เสนอแผนงาน/โครงการควบคุมและแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อม
5. จัดโครงการฝึกอบรมบุคลากรขององค์กร ให้เข้าใจในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหาหน้าเสาเสีย

4.2 ปัจจัยภายนอกเทศบาลนครปากเกร็ด

1. ควรส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนในท้องถิ่นได้รับรู้และเข้าใจ ในการเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาหน้าเสาเสีย
2. ส่งเสริมการประสานความร่วมมือกับภาคประชาชน และชุมชนในท้องถิ่น

ประวัติผู้ศึกษา

ชื่อ	นางสาวจิรัฐติกาล วงษา
วัน เดือน ปีเกิด	1 ธันวาคม 2526
สถานที่เกิด	อำเภอนาแห้ว จังหวัดเลย
ประวัติการศึกษา	รัฐศาสตรบัณฑิต สาขาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศการเมืองการปกครอง เปรียบเทียบ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช 2550
สถานที่ทำงาน	สำนักงานเทศบาลนครปากเกร็ด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี
ตำแหน่ง	ผู้ช่วยบุคลากร

